

Suomen kansallinen uudistusohjelma 2024

VM:n uuden talousennusteen luvut lisätään RV/VN-käsittelyn muistioon

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Makrotalouden tilanne	6
2.1 Makrotalouden näkymät ohjelmakaudella	6
2.2 Rakenneuudistusten makrotaloudelliset vaikutukset	8
3 Maakohtaisten suositusten täytäntöönpano ja politiikkaprioriteetit	8
3.1 Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys	8
3.1.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet	10
3.1.2 Muut tehdyt toimenpiteet	10
3.2 Työmarkkinat	14
3.2.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet	14
3.2.2 Muut tehdyt toimenpiteet	19
3.3 Investoinnit tutkimukseen, innovointiin ja vähähiiliseen talouteen sekä toimitusvarmuuden lisääminen energiainfrastruktuurissa	22
3.3.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet	22
3.3.2. Muut tehdyt toimenpiteet	25
3.4 Kotitalouksien velkaantuminen	29
3.4.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet	29
3.4.2 Muut tehdyt toimenpiteet	29
3.5 Rahanpesun torjunta	31
3.5.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet	32
3.5.2. Muut tehdyt toimenpiteet	32
3.6 Elpymis- ja palautumissuunnitelman ja koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpano	35
4 Edistyminen YK:n kestävän kehityksen (SDG) tavoitteissa	36
5 EU-rahastot	38
6 Institutionaaliset asiat ja sidosryhmien, erityisesti työmarkkinaosapuolten ja muiden hallinnontasojen, osallistuminen valmisteluun	44
6.1 Kansallisen uudistusohjelman valmistelu ja sidosryhmien osallistuminen	44
6.2 Sidosryhmien osallistuminen keskeisten uudistushankkeiden valmisteluun	44
Lähteet	46
Liitetaulukot	47
1. Maakohtaisten suositusten toimeenpano (CeSaR)	47
2. Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpano (Fenix)	80
3. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano	112
4. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpano	132

1 Johdanto

Viime vuosien laajoilla kriiseillä sekä geopolitiikalla ja toimintaympäristön muutoksilla on ollut syvällisiä vaikutuksia sekä maailman-, Euroopan että Suomen talouteen. Maailmantalouden näkymät ovat edelleen varsin sumuiset ja toimintaympäristön muutos on lisännyt talouskehityksen riskejä. Suomen talous supistui vuonna 2023. Heikoin tilanne on rakentamisessa. Vuoden 2024 aikana kasvun odotetaan hitaasti palautuvan. Inflaation hidastumisen myötä myös korot kääntyvät laskuun. Reaaliensiot kääntyvät kasvuun vuonna 2024, mutta kotitalouksien ostovoiman kasvu jää vielä vaimeaksi työllisyyden heikkenemisen ja sosiaalietuuksien leikkausten hidastaessa käytettävissä olevien tulojen kasvua. Suomen talouden arvioidaan valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattoman ennusteen mukaan kasvavan x % vuonna 2024.

Pääministeri Orpon hallituksen työllisyys- ja kasvutoimilla tavoitellaan 100 000 uutta työllistä ja pidemmällä aikavälillä hallituksen tavoite on nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin. Tuotannon laskun myötä työvoiman kysyntä on vähentynyt ja työllisten määrä laskenut, erityisesti rakentamisen supistuminen lisää työttömyyttä. Vuonna 2024 työllisyys vähenee tilapäisesti ja työllisyysasteen arvioidaan olevan x prosenttia. Vuosina 2025 ja 2026 talouden kasvu on verrattain vahvaa, työllisyyden kasvu on laaja-alaista ja sitä tukevat myös hallituksen työvoiman tarjontaa tukevat toimet, joista ensimmäiset astuvat voimaan vuonna 2024.

Pitkällä aikavälillä talouskasvuun vaikuttavat rakenteelliset tekijät. Suomessa talouden kasvupotentiaalia heikentää työikäisen väestön jatkuva väheneminen sekä rakenteellinen työttömyys. Keskimääräisen työajan lasku on myös jatkunut, mikä selittää pitkän aikavälin työpanoksen kasvupotentiaalin heikkoutta. Lisäksi investointiaste on kehittynyt heikosti, mikä heikentää pääomakantaa ja talouden kasvupotentiaalia. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmassa¹ esitetyillä investointi- ja uudistuskokonaisuuksilla sekä muilla kansallisessa uudistusohjelmassa esitetyillä uudistuksilla pyritään edistämään rakenteiden muutosta niin, että hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti tulevaisuudessa Suomen talous kääntyy kestäväan kasvuun.

Heikko taloustilanne vaikuttaa myös Suomen julkiseen talouteen, joka pysyy edelleen alijäämäisenä. Julkisen talouden tilaa käsitellään tarkemmin kansallisen uudistusohjelman kanssa yhtä aikaa julkaistavassa Suomen vakausohjelmassa.

Suomen kansallisessa uudistusohjelmassa keskitytään raportoimaan edistyksistä vuosien 2019 - 2023 maakohtaisten suositusten täytäntöönpanossa. Uudistusohjelma on valmisteltu Euroopan komissiolta joulukuussa 2023 saadun ohjeistuksen mukaisesti ja siinä käsitellään myös Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmassa esitetyjä toimia. Lisäksi uudistusohjelmassa raportoidaan EU-rahastojen toimenpidekokonaisuuksista, YK:n kestäväan kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanosta.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman sosiaali- ja terveystalouden tavoitteita tukevia toimenpiteitä toimeenpannaan sosiaali- ja terveysministeriön organisoidussa Kansallisessa palvelureformissa.

¹ Valtioneuvosto (2021b): <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-840-6>

Reformilla uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä sekä siihen liittyvää ohjausta. Uudistuksen tarkoituksena ovat vaikuttavat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut. Kansallisen uudistusohjelman luvussa 3.1. käsitellään Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviä ja muita toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen kustannustehokkuuden, kantokyvyn ja yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseksi. Sosiaali- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyden, saatavuuden ja työkyvyn turvaamiseksi on käynnistetty Hyvän työn ohjelma 2023-27, jolla pyritään ratkaisemaan palvelujen saatavuutta uhkaavaa henkilöstövajetta. Sosiaaliturvauudistusta toteutetaan keväällä 2020 alkaneen Parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean työn sekä hallituksen muiden hankkeiden kautta, joita ovat muun muassa yleistuen valmistelu, toimeentulotuen uudistaminen ja yleisen asumistuen uudistaminen.

Työmarkkinoihin liittyviä uudistuksia käsitellään kansallisen uudistusohjelman luvussa 3.2. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvillä toimenpiteillä pyritään tukemaan työllisyyttä ja vahvistamaan työmarkkinoiden toimintaa. Suunnitelman avulla myös edistetään osaamisen kehittämistä muun muassa työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sujuvoittamisen ja jatkuvan oppimisen järjestelmän uudistuksen myötä. Suunnitelmaan sisältyy työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville tarkoitettujen integroitujen palvelujen parantamista. Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimien lisäksi valmistellaan työ- ja elinkeinopalvelujen (TE-palvelut) siirtämistä kunnille, tavoitteena siirto kokonaan vuoden 2025 aikana. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa) edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen uusia aloituspaikkoja suunnataan kasvukeskuksiin sekä aloille ja alueille, joilla ennakoitaan merkittävää työvoimapulaa.

Osana talouspolitiikan kokonaisuutta pyritään luomaan edellytykset pitkäjänteisille investoinneille T&K-toimintaan, vihreän siirtymän mukaiseen vähähiiliseen talouteen ja kestäväan liikenteeseen siirtymiseen sekä aikaistetaan toteutusvalmiita investointihankkeita ja edistetään yksityisiä investointeja (luku 3.3.). Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimia, joiden avulla pyritään kompensoimaan viime vuosikymmenen aikana tapahtunut tutkimuksen ja innovoinnin jälkeen jääminen maan tietotekniikka-alan takaiskun jälkeen. Lisäksi useat suunnitelman toimenpiteet edistävät vihreään siirtymään investoimista koskevien maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa. Useilla investoinneilla tuetaan puhtaan ja uusiutuvan energian tuotantoa ja jakelua. Kestäväan liikennettä ja tehokasta infrastruktuuria koskevia investointeja pyritään lisäämään. Suunnitelman odotetaan edistävän paitsi Suomen digitaalista muutosta myös kestäväan ja tehokasta infrastruktuuria.

Makrovakaupolitiikan avulla on pyritty hillitsemään pankkien luotonantoa ja sitä kautta yksityistä velkaantumiskehitystä (luku 3.4.). Uusista makrovakauden valvontavälineistä hyväksyttiin tammikuussa 2023 kotitalouksien velkaantumista rajoittava lainsäädäntöpaketti, joka tuli voimaan heinäkuun alusta 2023. Positiivinen luottotietorekisteri on keskeinen toimenpide ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi. Rekisteriä koskevat lait vahvistettiin heinäkuun alussa 2022 ja rekisterin on tarkoitus olla käytössä kuluttajaluottojen osalta huhtikuussa 2024. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää taloyhtiölainoja koskevan keskitetyn rekisterin perustamisen osana luottorekisterikononaisuutta.

Maaliskuussa 2021 valmistunutta uutta kansallista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä käsittelevää arviota päivitettiin vuonna 2023 (luku 3.5.). Riskiarvion yhteydessä laadittiin kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion toimintasuunnitelma, jossa esitellyt

toimenpiteet on suunniteltu toteutettavaksi vuosien 2024-2025 aikana. Edellisen suunnitelman toimenpiteet toteutettiin vuosien 2021-2023 aikana. Myös elpymis- ja palautumissuunnitelmaan (P2C3) sisältyvien toimenpiteiden odotetaan osaltaan varmistavan rahanpesunvastaisen kehityksen tehokkaan valvonnan ja täytäntöönpanon.

Suomi on eturintamassa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden ja Agenda 2030:n toimeenpanossa (luku 4). Kansainvälisten vertailujen mukaan Suomi on saavuttamassa ne Agenda 2030:n tavoitteet, jotka liittyvät köyhyyden vähentämiseen, hyvinvointiin ja terveyteen, veteen ja sanitaatioon, eriarvoisuuden vähentämiseen ja sukupuolten tasa-arvoon sekä innovaatioihin ja infrastruktuuriin. Suurimmat haasteet liittyvät ekologiseen kestävyteen ja globaalivastuuseen sekä toimien rajat ylittäviin negatiivisiin ulkoisvaikutuksiin. Suomi on edistynyt myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, ja pilarin täytäntöönpanon edistämiseksi tehtäviä toimia sisältyy myös elpymis- ja palautumissuunnitelmaan.

Pääministeri Orpon hallitus päätti uusista kasvua tukevista toimenpiteistä kehysriihessä 15.-16.4.2024. Päätökset koskivat muun muassa suurten teollisten investointien verohyvitystä, valtion uutta yhdistettyä pääomasijoitusyhtiötä ja T&K-panostusten kasvattamista. Kehysriihen päätöksiä on kuvattu tämän asiakirjan kanssa samaan aikaan julkaistavassa Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025-2028.

Suomen kansallisen uudistusohjelman on hyväksynyt pääministeri Orpon hallitus.

2 Makrotalouden tilanne

2.1 Makrotalouden näkymät ohjelmakaudella

Suomen talous oli teknisessä taantumassa vuoden 2023 jälkipuoliskolla. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt talouden aktiiviteettia. Heikoin tilanne on rakentamisessa. Vuonna 2023 bruttokansantuote (BKT) supistui 1,0 prosenttia. Talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vuoden 2024 aikana. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Yksityisen kulutuksen kasvu vahvistuu vuonna 2025. Korkojen lasku tukee investointeja, joita tukevat myös energiasiirtymä ja puolustusinvestoinnit. Vuonna 2024 BKT kasvaa x prosenttia ja kasvu vahvistuu vuosina 2025 ja 2026 x ja x prosenttiin.

Tuotanto kasvoi vielä vuoden 2023 toisella neljänneksellä, mutta supistui selvästi kahdella viimeisellä. Erityisesti tämä johtui rakentamisen pudotuksesta ja sen vaikutuksista, mutta myös monella muulla toimialalla tuotanto supistui. Vuonna 2024 kasvun odotetaan hitaasti palautuvan. Kysynnän elpyminen vauhdittaa tuotantoa viennin lisäksi myös rakentamisessa ja sitä tukevissa palveluissa ja kotimarkkinoille menevässä tuotannossa vuodesta 2025 alkaen.

Hintojen nousu hidastui huomattavasti viime vuoden kuluessa, vaikka oli koko vuonna 2023 keskimäärin vielä 6,2 prosenttia. Pääsyy inflaation hidastumiseen on ollut energian hintojen aleneminen, mutta hidastuminen on tällä hetkellä hyvin laaja-alaista, mikä nähdään myös pohjainflaation hidastumisena. Eniten hintapaineita on jäljellä palveluissa, mutta niissäkin hintojen

nousu hidastuu. Inflaation hidastuminen on jatkunut alkuvuodesta. Vuonna 2024 inflaatio on keskimäärin enää x prosenttia ja painuu alle x prosentin vuosina 2025 ja 2026.

Inflaation hidastumisen myötä myös korot kääntyvät laskuun. Markkinakorot ovat jo alentuneet ja ohjauskorkojen odotetaan laskevan kuluvana vuonna. Suurin positiivinen vaikutus korkojen laskusta nähdään vuonna 2025.

Reaaliensiot kääntyvät kasvuun vuonna 2024, mutta kotitalouksien ostovoiman kasvu jää vielä vaimeaksi, kun työllisyyden heikkeneminen ja sosiaalietuuksien leikkaukset hidastavat kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua. Vuodesta 2025 alkaen kotitalouksien ostovoiman ja kulutuksen kasvu vauhdittuvat.

Tuotannon laskun myötä työvoiman kysyntä on vähentynyt ja työllisten määrä laskenut. Erityisesti rakentamisen supistuminen lisää työttömyyttä vuonna 2024 ja työttömyysaste nousee x prosenttiin vuonna. Vuonna 2024 työllisyys vähenee tilapäisesti ja työllisyysaste laskee. Vuosina 2025 ja 2026 talouden kasvu on verrattain vahvaa ja työllisten määrä nousee lähes x vuosittain. Työllisyyden kasvu on laaja-alaista ja sitä tukevat myös hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet, joista ensimmäiset astuvat voimaan vuonna 2024. 15–64-vuotiaiden työllisyysaste saavuttaa lähes x prosentin tason vuonna 2026.

Haastavista lyhyen aikavälin näkymistä huolimatta odotukset tuotannollisten investointien suhteen ovat positiiviset ja yrityksillä on suuria investointitarpeita lähivuosina. Ilmastonmuutoksen ja energiamurroksen lisäksi yhä etenevä digitalisaatio ja tekoälyn hyödyntäminen lisäävät investointeja. Tuotannollisia investointisuunnitelmia onkin ennätysmäärä.

Julkisten investointien määrä kasvaa lähivuosina, vaikka julkisen talouden tiukka tilanne heikentää investointimahdollisuuksia. Valtion investointeja pitävät yllä kyberturvallisuuden, rajavalvonnan ja maanpuolustuksen vahvistaminen sekä EU:n investointirahoitus. Paikallishallinnossa investointipaineet jatkuvat väestön muuttoliikkeen ja rakennuskannan korjaustarpeiden vuoksi.

Taloustilanteeseen liittyy paljon epävarmuutta. On mahdollista, että asuntorakentamisen lasku on suurempi ja kestää pidempään kuin on oletettu. Maailmantalouden näkymät ovat myös edelleen varsin sumuiset. Talous ei ole vielä täysin sopeutunut viime vuosien kriiseihin ja lisäksi geopolitiikkaan ja ympäristöön liittyvät negatiiviset riskit voivat toteutuessaan lisätä epävarmuutta ja talouden häiriöitä. Toisaalta taloudessa on käynnissä energiamurros ja teknologian nopea kehitys, joilla on todennäköisesti suuria vaikutuksia. Kotitalouksien kulutus voi yllättää myös positiivisesti, jos talous kehittyy muuten ennusteen mukaisesti.

Julkinen talous on sitkeästi alijäämäinen ennustejaksolla. Talouskasvu kääntyi viime vuonna laskuun ja inflaation aiheuttama menojen kasvu heikentää julkisen talouden rahoitusasemaa. Verotulojen kasvu on vaisua, ja alijäämä heikkenee vuonna 2024 reilusti yli x prosenttiin suhteessa BKT:hen. Seuraavina vuosina alijäämä kohenee hiljalleen hallituksen toimien ja talouskasvun ansiosta. Suhdanteiden taustalla julkista taloutta heikentää kuitenkin rakenteellisesti väestön ikääntyminen.

Suomen makrotalouden sekä julkisen talouden tilanne ja skenaariot on kuvattu tarkemmin tämän asiakirjan kanssa yhtä aikaa julkaistavassa Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 ja Suomen vakausohjelmassa.

2.2 Rakenneuudistusten makrotaloudelliset vaikutukset

Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa on kuvailtu kokonaisuuden taloudellisia vaikutuksia. Elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavien kotimaisten toimien seurauksena BKT:n on kumulatiivisesti arvioitu kasvavan 0,8 % vuosien 2021–2026 aikana. Vuoden 2023 lopussa BKT:n taso olisi 0,2 % korkeammalla kuin ilman elpymis- ja palautumistukivälinettä. Arvioiden mukaan v. 2021 BKT kasvaisi vajaa 0,1 % nopeammin kuin ilman elpymis- ja palautumistukivälinettä ja v. 2022 kasvu olisi vajaa 0,2 % nopeampaa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa kuvataan, että potentiaalisen tuotannon kasvu nopeutuu väliaikaisesti hieman investointien kasvaessa sekä kokonaistuottavuuden parantuessa. BKT olisi 2026 noin 0,3 % korkeampi kuin ilman elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutusta. Pitkällä aikavälillä elpymis- ja palautumistukiväline voisi nostaa BKT:n tasoa 0,0–0,8 %. Rakenteellisten uudistusten lisäksi julkisten investointien odotetaan vahvistavan pitkän aikavälin kasvua pääomakannan ja tuottavuuden kasvun kautta.

Hallituskauden keskeisimmät työllisyyteen vaikuttavat rakenneuudistukset liittyvät työttömyysturvan uudistamiseen. Työttömyysturvan uudistamista koskeva ensimmäinen lakiesitys on hyväksytty ja muutokset tulevat voimaan vuoden 2024 aikana. Ensimmäiseen kokonaisuuteen sisältyviä toimia ovat: työssäoloehdon muuntaminen tulositonaiseksi ja pidentäminen kuudesta kuukaudesta kahteentoista kuukauteen, vuosilomakorvausten jaksottaminen, omavastuupäivien lisääminen sekä lapsikorotusten poisto. Toisessa kokonaisuudessa hallitus esittää ansiosidonnaisen päivärahan tason porrastamista työttömyyden keston mukaan, muutoksia palkkatuetusta työstä kertyvään työssäoloehtoon sekä ikääntyneitä koskien työssäoloehdon kurtumista ja päivärahan tasoa suojaavista poikkeuksista luopumista. Myös edellä todetut muutokset tulisivat voimaan vuoden 2024 aikana. Valtiovarainministeriön arvion mukaan työttömyysturvaa koskevat uudistukset vahvistavat työllisyyttä noin 40 000 henkilöllä.

Hallitus esittää aikuiskoulutustuen poistamista. Aikuiskoulutustuen saamisen ehdot on määritelty siten, että tuki kohdistuu vahvasti työmarkkinoille kiinnittyneisiin henkilöihin, jotka vähentävät opiskelun aikaista työntekoaan. Lyhyellä aikavälillä tuki vähentää työvoiman tarjontaa, eikä vahvista tuella opiskelevien työmarkkinatulemia pidemmällä aikavälillä. Aikuiskoulutustuen poistamisen arvioidaan vahvistavan työllisyyttä noin 10 000 henkilöllä.

Eduskunta on syksyllä 2023 hyväksynyt osaa sosiaaliturvaetuuksista koskien indeksikorotusten jäädyttämisen vuosien 2024 - 2027 ajalta. Jos kuluttajahintojen nousu toteutuu ennustetusti ja hallituksen sosiaaliturvuudistukset viedään pääosin sellaisina lainsäädäntöön, kuin hallitusohjelmassa on sovittu, valtiovarainministeriö arvio indeksien jäädyttämisen vahvistavan rakenteellista työllisyyttä noin 18 600 henkilöllä.

3 Maakohtaisten suositusten täytäntöönpano ja politiikkaprioriteetit

3.1 Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys

Suositus 1 (2019): varmistaa, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu on enintään 1,9 prosenttia vuonna 2020, jolloin vuotuinen rakenteellinen sopeutus on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen; parantaa sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannustehokkuutta ja yhdenvertaista saatavuutta

Suositus 1 (2020): toteuttaa vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet covid-19-pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi; harjoittaa taloustilanteen sallissa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja; puuttuu terveydenhuollon henkilöstöpulaan terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn parantamiseksi ja parantaa sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta

Suositus 1 (2022): varmistaa vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille; on valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa; lisää julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla; harjoittaa vuoden 2023 jälkeen finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä; esittää sosiaaliturvauudistusta koskevat politiikkaehdotukset, joilla pyritään lisäämään sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuutta, parantamaan työnteon kannustimia ja myös tukemaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyttä

Suositus 1 (2023): purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiaturvatoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät; varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 2,2 prosenttiin; jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi; noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestäväan vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestäväa kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema; vie eteenpäin sosiaaliturvajärjestelmän uudistusta, jotta lisätään sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuutta, mikä parantaisi työnteon kannustimia ja myös tukisi julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyttä

Edistymistä Suomelle annetussa julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta koskeissa suosituksissa on käsitelty Suomen vakausohjelmassa.

3.1.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi (vuosien 2019 ja 2020 maakohtaiset suositukset). Suunnitelman pilarissa 4 (sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen), komponentissa P4C1 kustannustehokkuutta pyritään parantamaan käynnissä olevilla investoinneilla, joilla i) edistetään hoitotakuun toteutumista ja puretaan covid-19-pandemian aiheuttamaa palveluvelkaa (P4C111) ; ii) vahvistetaan ennaltaehkäisyä ja terveysongelmien varhaista tunnistamista (P4C112) ; iii) vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta (P4C113) sekä iv) otetaan käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollon digitaaliset innovaatiot (P4C114). Valtionavustuspäätökset toimenpiteiden toteuttamiseksi hyvinvointialueilla on annettu huhtikuussa 2022 ja joulukuussa 2022 sekä vaikuttavuustutkimusta koskien joulukuussa 2023. Kevään 2024 aikana on tarkoitus tehdä viimeiset valtionavustuspäätökset. Pilarin neljä toimenpiteitä toteutetaan hyvinvointialueilla vuosien 2022-2025 aikana.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen kantokyvyn ja yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseksi (vuoden 2019 maakohtainen suositus 1.2 ja vuoden 2020 maakohtainen suositus 1.2–3). Suunnitelmassa ilmoitetut seikat täydentävät sosiaali- ja terveydenhuoltouudistusta (SOTE), jonka Suomen eduskunta hyväksyi 23. kesäkuuta 2021. Suunnitelmaan sisältyy välitavoitteet SOTE-uudistuksen lainsäädännöstä (P4C1R1), jotka on täytetty, ja uudistuksessa määritellyt hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1. heinäkuuta 2021. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä siirtyi hyvinvointialueille 1. tammikuuta 2023.

Erityisesti hoitoon pääsyn nopeuttamiseen liittyvien toimenpiteiden odotetaan parantavan sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaista saatavuutta, sillä niillä pyritään muuttamaan toimintamalleja, tarjoamaan uusia (muun muassa digitaalisia) ratkaisuja, varmistamaan ongelmien varhainen tunnistaminen ja kehittämään matalan kynnyksen sosiaali- ja terveystalvveluja. Hoitoonpääsyn ajoista ja ohjelman pilottitoimenpiteistä kerätään tietoa hankkeiden aikana. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulaa pyritään helpottamaan tehostamalla palvelujen digitalisointia.

3.1.2 Muut tehdyt toimenpiteet

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa hallituskaudelle 6/2023 – 4/2027 on useita elpymis- ja palautumissuunnitelman sosiaali- ja terveystalvveluja koskevia tavoitteita tukevia toimenpiteitä. Niitä pannaan toimeen sosiaali- ja terveysministeriön organisoimissa Kansallisessa palvelureformissa, joka sisältää suurimman osan hallitusohjelman sosiaali- ja terveystalvveluja koskevista tavoitteista ja toimenpiteistä.

Kansallisella palvelureformilla uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöjä koskevaa lainsäädäntöä sekä siihen liittyvää ohjausta vastaamaan nykyisiä sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita. Uudistuksen tarkoituksena ja visiona ovat vaikuttavat sosiaali- ja terveyspalvelut. Kansalliselle palvelureformille on asetettu viisi tavoitetta: ennaltaehkäisyn vahvistaminen, palveluiden integraation, saatavuuden ja jatkuvuuden parantaminen, palvelujärjestelmän selkeyttäminen, vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen sekä varautumisen ja häiriötilanteiden hoidon vahvistaminen.

Kansallisen palvelureformin toimeenpano tapahtuu lainsäädäntömuutosten, ohjausjärjestelmän uudistamisen sekä ohjelmien ja hankkeiden kautta. Suomen kestävän kasvun suunnitelman sosiaali- ja terveyspalveluja koskevat toimenpiteet on sisällytetty palvelureformin yhteiseen suunnitelmaan ja ohjausmalliin.

Eriyisesti hyvinvointialueiden ohjausjärjestelmän osalta tehdään tiivistä yhteistyötä valtiovarainministeriön kanssa. Kansallisella palvelureformilla tuetaan hyvinvointialueiden omia muutosohjelmia, joilla pyritään muun muassa tehostamaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoja, uudistamaan toimintatapoja ja kehittämään etä- ja digipalveluja. Valmistelussa arvioidaan ja seurataan säädosmuutosten sekä muiden ohjaustoimenpiteiden hallitusohjelmaan kirjattujen kustannusvaikutusten toteutumista hyvinvointialueilla.

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden saatavuutta uhkaavan henkilöstön vajeen ratkaiseminen vaatii sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimia. Sosiaali- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyden, saatavuuden ja työkyvyn turvaamiseksi on käynnistetty Hyvän työn ohjelma 2023-27, joka on yksi kansallisen palvelureformiin kuuluvista ohjelmista. Se jatkaa edellisen vaalikauden tiekartan mukaista työtä sekä toteuttaa hallitusohjelman mukaisia toimenpiteitä kuudella strategisella painopistealueella:

- 1) Tietopohja ja ennakointi,
- 2) Koulutusmäärien lisääminen ja koulutuksen rakenteiden kehittäminen,
- 3) Tehtävien vähentäminen,
- 4) Henkilöstön työnjaon selkeyttäminen,
- 5) Veto- ja pitovoiman tukeminen, sekä
- 6) Rekrytoinnin laajentaminen

Ohjelman toteutumista toimeenpanee, seuraa ja arvioi ministeriöiden ja eri hallinnonalojen asiantuntijoista koostuva Hyvän työn ohjelman työryhmäkoonpano. Työryhmäkoonpano tekee vuosittain yhteenvedon toimenpiteiden edistymisestä ja toimeenpanosuunnitelma päivitetään tämän perusteella.

Sosiaaliturvauudistus

Sosiaaliturvauudistusta toteutetaan pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallituksen omien sosiaaliturvan uudistamista koskevien hankkeiden sekä parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean työn kautta. Sosiaaliturvaa uudistavia hallituksen hankkeita ovat muun muassa yleistuen valmistelu, toimeentulotuen uudistaminen ja yleisen asumistuen uudistaminen.

Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena on sujuvampi, selkeämpi ja työhön kannustavampi sosiaaliturvajärjestelmä.

Parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean toimikausi on 23.3.2020–31.3.2027. Sosiaaliturvakomitean tehtävänä on tehdä ehdotuksia ja aloitteita sosiaaliturvan uudistamiseksi sekä toteuttaa niitä koskevat esiselvitykset ja arvioinnit. Komitea linjaa tulevaisuuden sosiaaliturvan visiosta ja periaatteista. Se käsittelee perusturvaa, ansioturvaa, vähimmäisturvaa sekä niiden välistä yhteyttä ja rahoitusta, ja lisäksi palvelujen nykyistä parempaa yhteensovittamista etuuksiin. Työssä otetaan huomioon elämäntilanteiden moninaisuus ja niiden muutokset sekä siirtymät etuudelta toiselle. Sosiaaliturvakomitea ei valmistele lakiesityksiä.

Ensimmäisellä kaudellaan sosiaaliturvakomitea valmisti välimietinnön, joka sisältää komitean 31 ehdotusta tuleville hallituksille sosiaaliturvan uudistamiseksi sekä linjaukset komitean toisen kauden työlle. Välimietintö julkaistiin alkuvuodesta 2023 ja se oli laajalla lausuntokierroksella.

Sosiaaliturvakomitea käsittelee syksyllä 2023 alkaneella toisella kaudellaan etuuksien yksilö- ja perhekohtaisuutta, etuuksien yhdistelmiä sekä sosiaaliturvan tasoa. Lisäksi komitea arvioi miten eri etuudet ja palvelut vastaavat ihmisten erilaisiin elämäntilanteisiin. Komitea myös seuraa yleistuen valmistelun etenemistä.

Toimeentulotukilain uudistaminen jatkuu ja tavoitteena on vahvistaa toimeentulotuen roolia viimesijaisena ja lyhytaikaisena tukimuotona sekä lisätä asiakkaan kannusteita edistää omaa toimeentuloaan ja työllistymistään. Vuoden 2024 aikana työskentelee toimeentulotukilain kokonaisuudistamista valmisteleva työryhmä, jonka tarkoituksena on valmistella hallituksen esitys käsiteltäväksi syyskaudella 2025. Toimeentulotukilain uudistamisen yhteydessä seurataan myös hallituksen yleistukeen sekä kotoutumistukeen liittyvää valmistelua. Toimeentulotukiasioiden neuvottelukunnat ovat aloittaneet toimintansa, mikä lisää tuen toimeenpanon vaatiman viranomaisyhteistyön edellytyksiä sekä valtakunnan tasolla, että alueellisesti.

Toimeentulotukiudistuksen arvioidaan vahvistavan julkista taloutta noin 70 miljoonalla eurolla.

Lakia yleisestä asumistuesta on muutettu pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyvien kirjausten mukaisesti. Lainmuutokset tulevat voimaan osittain 1.4.2024 ja osittain 1.1.2025.

Omistusasuntoon ei voi jatkossa saada asumistukea. Lisäksi asumistuen korvausprosenttia laskee nykyisestä 80 prosentista 70 prosenttiin. Ruokakunnan jäsenen tukeen vaikuttavista kuukausituloista vähennettävästä, palkka- ja yrittäjätuloja koskevasta 300 euron ansiotulovähennyksestä (ns. suojaosa) luovutaan.

Ansiotulovähennyksen ja omistusasuntojen asumistuen poistamisella tukea kohdennetaan kaikkein pienituloisimmille ja vähävaraisimmille ruokakunnille. Ansiotulovähennyksen poistamisella halutaan kannustaa työnhakijoita kokopäivätyöhön nykyistä paremmin. Muutos on myös osa hallitusohjelman mukaisen yleistuen valmistelua.

Helsinki yhdistetään samaan kuntaryhmään muun pääkaupunkiseudun kanssa. Muutoksen myötä asumistuessa huomioon otettavat asumismenojen enimmäismäärät laskevat Helsingissä.

Asumistuen määrää laskettaessa määritellään perusomavastuu. Kaikkein pienituloisimmilla perusomavastuuta ei muodostu lainkaan. Perusomavastuuta määriteltäessä alarajan ylittävistä

tuloista otetaan jatkossa huomioon 50 prosenttia nykyisen 42 prosentin sijaan. Lisäksi perusomavastuuosuuden määräytymiseen vaikuttavia aikuisen ja lapsen kertoimia muutetaan niin, että lapsiperheiden perusomavastuu muodostuu hieman pienemmäksi ja perhe saa hieman suurempaa tukea. Ehdotuksella lievennetään yleisien asumistuen muutosten vaikutuksia lapsiperheisiin. Yleisen asumistuen uudistusten arvioidaan vahvistavan julkista taloutta noin 270 miljoonalla eurolla.

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelma sisältää myös yleistä asumistukea koskevia kirjauksia, joita ei ole vielä toteutettu. Niihin liittyvä valmistelutyö ei ole vielä alkanut.

Muut sosiaaliturvaan liittyvät muutokset

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 tuli voimaan 1.1.2024. Lain mukaan eräitä etuuksia ja rahamääriä, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin tai elinkustannusindeksiin, ei tarkisteta kansaneläkeindeksin tai elinkustannusindeksin muutosta vastaavasti vuosina 2024–2027. Laki koskee muun muassa vähimmäismääräisiä päivärahetuuksia ja Kansaneläkelaitoksen maksamaa vähimmäismääräistä kuntoutusrahaa, työttömän peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea, opintotukea sekä asumisen tukia. Indeksitarkistusten tekemättä jättämisen arvioidaan enimmillään vahvistavan julkista taloutta noin 380 miljoonalla eurolla. Lisäksi työllisyyden arvioidaan nousevan jopa 22 700 työllisellä.

Työttömyysturvaa uudistetaan työhön kannustavammaksi. Työttömyysturvauudistusten arvioidaan vähentävän julkisia menoja 525 miljoonalla eurolla. Uudistusten arvioidaan lisäävän työllisyyttä 39 000 hengellä vuodessa, mikä vahvistaisi julkista taloutta noin 1 miljardilla eurolla. Keskeisimmät uudistukset koskevat työttömyysetuuksien määrää ja palkansaajan työttömyyspäivärahan maksamisen edellytyksenä olevaa työssäoloehto. Työssäoloehto on pidennetty 26 kalenteriviikosta 12 kuukauteen ja se on muutettu tuloperusteiseksi. Työttömyysetuuden sovittelun suojaosa ja työttömyysturvan lapsikorotukset on poistettu sekä työttömyyden alun omavastuu-aikaa pidennetty. Hallitus on myös esittänyt eduskunnalle, että työssäoloehto ei pääsääntöisesti enää kertyisi palkkatuetussa työssä. Lainsäädännöstä poistettaisiin ikääntyneitä työttömiä koskenut subjektiivinen oikeus täyttää ansiopäivärahan työssäoloehto uudelleen velvoitetyössä tai työllistymistä edistävässä palvelussa ansiopäivärahan enimmäismaksuajan täytyessä. Lisäksi ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa porrastettaisiin siten, että päiväraha laskisi työttömyyden pitkittyessä.

Hallitus on antanut 15.02.2024 eduskunnalle hallituksen esityksen aikuiskoulutusetuuksista annetun lain ja vuorotteluvapaalain kumoamista, jonka seurauksena aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorottelukorvauksen maksaminen loppuisi. Aikuiskoulutustukea olisi mahdollista saada opintoihin, jotka alkavat viimeistään 31.07.2024, mikäli tukikausi aloitetaan viimeistään 31.07.2024. Tukea olisi mahdollista saada vuoden 2025 loppuun asti. Ammattitutkintostipendi voitaisiin myöntää 31.07.2024 mennessä suoritettun tutkinnon perusteella. Vuorotteluvapaan voisi aloittaa 31.07.2024 mennessä. Tähän mennessä vapaan aloittaneilla olisi oikeus pitää vuorotteluvapaata 180 kalenteripäivän enimmäismäärä. Aikuiskoulutustuen, vuorottelukorvauksen ja ammattitutkintostipendin lakkauttamisen arvioidaan vähentävän julkisia menoja 170 miljoonalla eurolla ja lisäävän työllisyyttä 10 000 hengellä vuodessa, mikä vahvistaisi julkista taloutta noin 285 miljoonalla eurolla.

Lokakuussa 2023 on julkaistu sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutusten arviointi. Yhteisvaikutusten arviointia koskevassa muistiossa on arvioitu hallituksen vuodelle 2024 esittämien sosiaaliturva- ja veromuutosten yhteisvaikutuksia kotitalouksien tuloihin. Arvioinnissa verrataan nykylainsäädäntöä toteutettavaksi ehdotettuihin muutoksiin. Arvioinnissa on huomioitu ehdotetut muutokset tuloverotukseen, asumistukeen, työttömyysturvaan, lapsilisiin ja opintotukeen sekä sosiaaliturvan indeksikorotusten jäädytykset.

Vuoden 2024 aikana voimaan tulevia sosiaaliturvaetuuksia koskevia lainmuutoksia koskeviin eduskunnan vastauksiin sisältyy useita lausumia lainsäädännön vaikutusten seuraamisesta ja jälkiarvioinnista. Suunnitelmaa seurannan toteuttamisesta työestetään parhaillaan. Hallituksen sosiaaliturva- ja veromuutokset tulevat asteittain voimaan vuoden 2024 aikana ja ovat täysimääräisesti voimassa vasta vuonna 2025, jolloin ehdotettujen muutosten vaikutuksia voidaan tilastollisesti aikaisintaan havaita ja arvioida vuonna 2026.

3.2 Työmarkkinat

Suositus 2 (2019): parantaa kannustimia työn vastaanottamiseen ja kehittää osaamista ja aktiivista osallisuutta, muun muassa työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville suunnattujen hyvin integroitujen palvelujen avulla

Suositus 2 (2020): vahvistaa toimenpiteitä, joilla tuetaan työllisyyttä, ja lujittaa aktiivista työvoimapolitiikkaa

Suositus 3 (2023): puuttuu työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen työvoiman uudelleen- ja täydennyskoulutuksella ja laajentamalla korkea-asteen koulutuksen tarjontaa erityisesti opintoaloilla, joille työmarkkinoilla on eniten kysyntää

3.2.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet

Työttömien palveluiden ja työttömyysturvaseuraamusten uudistaminen - Pohjoismainen työvoimapalvelumalli

Niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli (P3C1R1) otettiin käyttöön toukokuussa 2022. Uudistuksen tavoitteena on lyhentää työttömyysjaksojen kestoja ja kannustaa työnhakuun. Työttömän kanssa laadittavaan työllistymissuunnitelmaan sisällytetään määrällinen velvollisuus hakea työmahdollisuuksia. Lisäksi suunnitelmassa sovitaan työnhakua ja työllistymistä tukevista palveluista. Uudistuksessa painotetaan työnhakijoiden henkilökohtaista palvelua työ- ja elinkeinotoimistossa ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa. Tätä varten työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien resursseja on lisätty merkittävästi.

Uudistuksen osana työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää muutettiin niin, että työttömän oikeudet ja velvollisuudet ovat aiempaa paremmin tasapainossa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työttömyysturvaseuraamusten kestoja on kohtuullistettu.

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli ja työttömyysturvan lisäpäivien asteittainen poistaminen sisältävät aktivointitekijöitä ja edistävät kannustimia työn vastaanottamiseen. Työttömyysturvan lisäpäivien poistoa koskeva lainmuutos on tullut voimaan 1.1.2023. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan ei kuitenkaan sisälly toimenpiteitä käynnissä olevan sosiaaliturvuudistuksen tukemiseksi, pääasiassa siksi, että kyseessä on pitkän aikavälin uudistus, jonka toteuttaminen kestää kahden hallituksen toimikauden ajan. Lisäksi on saatettu päätökseen tulorekisterin perustaminen, mikä on tärkeää byrokraloukkujen purkamiseksi tilanteissa, joissa sosiaalietuuksia yhdistetään ansiotuloihin.

Osatyökykyisten työttömien tukeminen

Hallitusohjelman mukaisesti Työkykyohjelma toteutettiin yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) ja sosiaali- ja terveysministeriön (STM) kesken. Työkykyohjelma alkoi 2019 ja päättyi 03/2023. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvan Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen (P3C111) toimenpiteen kautta pääomitetiin Työkanava Oy:tä sekä rahoitettiin Työkykyohjelman laajennustoimenpidettä.

Työ- ja elinkeinoministeriö keskittyi Työkykyohjelmaan liittyvillä toimillaan purkamaan osatyökykyisten työllistymisen esteitä, vauhdittamaan työllistymistä sekä ehkäisemään pitkittyvää työttömyyttä. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman kautta rahoitettujen työkykykoordinaattoreiden tehtävänä on rakentaa ja vahvistaa yhdyspintoja työkyvyn tuen palvelukokonaisuuksien sekä työvoima- ja sote-palveluiden välillä. Alueita tuetaan rakentamaan yhteistyökäytännöt eri palvelujärjestelmien välille asiakkaalle sujuvaksi palvelupoluksi.

Osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi perustettiin uusi valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, Työkanava Oy. Laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä tuli voimaan kesällä 2022. Työkanava Oy:n toiminta rahoitettiin ensimmäisten toimintavuosien aikana Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmasta (P3C111).

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan Työkykyohjelmassa tavoitteena oli lisätä osatyökykyisten työttömien työllistymisen edellytyksiä, työ- ja toimintakykyä sekä yhteiskunnallista osallisuutta 1) luomalla monialainen palvelukokonaisuus, jossa osatyökykyisten työttömien työkyvyn tuen tarve tunnustetaan ja jossa palvelut ja palvelupolut toimivat asiakaslähtöisesti, 2) kehittämällä ammattilaisten osaamista siten, että he tuntevat työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden ja osaavat hyödyntää sitä asiakkaan parhaaksi ja 3) tuottamalla tietoa osatyökykyisten työttömien palveluiden ja etuuksien yhteensovittamiseksi sekä lainsäädännön kehittämisen tueksi. Keskeistä oli myös lisätä palveluiden valtakunnallista kattavuutta ja saada yhdenvertaiset työkyvyn tuen palvelut kaikille työkäisille.

Toimenpiteiden tarkoituksena oli saada työkyvyn tuen palvelut pysyväksi osaksi palvelujärjestelmää niin, että työttömät etenevät työllistymispolullaan nykyistä paremmin.

IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishanke toteutti kansallisen mielenterveysstrategian työelämään kuntouttavien palvelujen sisällöllistä ja toiminnallista uudistusta vuosina 2020–2023.

Kehittämishankkeen alueellisissa kokeiluissa otettiin käyttöön tutkimusnäyttöön ja laatukriteereihin perustuva tuetun työllistymisen IPS-työhönvalmennus psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen integroituna palveluna. IPS-kehittämishankkeen tavoitteena oli 1) edistää mielenterveyden häiriöihin

sairastuneiden työllistymistä ja työllisyyttä, 2) lisätä mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden hyvinvointia ja yhteiskunnallista osallisuutta, 3) vahvistaa ammattilaisten osaamista ja 4) tukea IPS-toimintamallin laajempaa käyttöönottoa Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriö rahoitti viittä alueellista IPS-kokeilua.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen avulla toteutetaan vuosina 2022–24 osana pilari 3:a Työkyvyn tuen monialainen palvelukokonaisuus ja sen investointien rahoitus, joka sisältää Työkykyohjelman ja IPS Sijoita ja valmenna -toimintamallin laajennukset (P3C1I2). Työkykyohjelman laajennuksen tavoitteena on parantaa Suomen työllisyysastetta tukemalla osatyökykyisten polkuja työhön, työkykyisyyttä ja työssä pysymistä sekä varmistaa työkyvyn tuen palveluiden valtakunnallinen saatavuus ja laatu. IPS -kehittämishankkeen laajennuksella edistetään IPS-toimintamallin käyttöä valtakunnallisesti. Tavoitteena on tukea mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden ja mielenterveyskuntoutujien työmarkkinoille pääsyä, paluuta ja siellä pysymistä.

Työelämän mielenterveysohjelma

Työelämän mielenterveysohjelma (2021-2022) toteutettiin sosiaali- ja terveysministeriön johtamana ja koordinoimana ohjelmana, joka oli osa kansallisen mielenterveysstrategian ja pääministeri Marinin hallitusohjelman toimeenpanoa. Sosiaali- ja terveysministeriö on toteuttanut ohjelman yhteistyössä Työterveyslaitoksen, mielenterveysalan järjestöjen, työmarkkinajärjestöjen ja muiden kumppaneiden sekä laajan sidosryhmäverkoston kanssa. Ohjelman operatiivisesta toteutuksesta vastasivat Työterveyslaitos ja MIELI Suomen Mielenterveys ry.

Työelämän mielenterveysohjelman ydintavoitteena oli muuttaa mielenterveyden tuki työelämässä yksilökeskeisestä, jo syntyneiden ongelmien ratkomisesta työkykyongelmien ennaltaehkäisyyn. Tavoitteena oli pitkällä aikavälillä ennaltaehkäistä esimerkiksi mielenterveyssyistä johtuvia sairauspoissaoloja ja eläköitymisiä sekä niistä koituvia kustannuksia.

Konkreettisiksi ratkaisuksi ohjelma toteutti työpaikkojen tueksi mielenterveyden tuen työkalupakin sekä toimintamallin työterveysyhteistyöhön mielen hyvinvointia tukevan työkuulttuurin rakentamiseen. Ohjelmassa tuettiin myös toimintakulttuurin muutosta ja mielenterveyskysymyksiin liittyvää asennemuutosta viestinnän keinoin lisäämällä tietoa mielenterveyden tukemisesta työelämässä.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen avulla toteutetaan vuosina 2022-2024 Mielenterveys ja työkyky työllisyyden ja tuottavuuden edellytyksenä investoinnilla. Työ on jatkoa Työelämän Mielenterveysohjelman (2021–2022) toimenpiteille. Taustalla ovat myös hallitusohjelmaan kirjatut tavoitteet mielenterveyden tukemisesta. Investoinnissa tavoitteena on mielenterveyden ja työkyvyn vahvistaminen työelämässä ja toimintakulttuurin muutos painottuen ennaltaehkäisevään työkyvyn tukeen jo syntyneiden ongelmien ratkomisen sijaan. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa pilarin 3 investoinnista.

Investointi toteutuu neljänä hankkeena: Mielenterveyden työkalupakki, Työterveyslaitos; Työkyvyn digiopas työnantajille ja esimiehille, Digi- ja väestötietovirasto; Nuorten mielenterveyden tuki työelämässä ja työelämään siirryttäessä, Silta-Valmennus ry sekä Kestävää työelämää, Keva (vastuuministeriö VM). Hankkeissa vahvistetaan hyvään mielenterveyteen liittyvää osaamista työpaikoilla ja työterveyshuolloissa ja tuetaan mielenterveyttä työn arkikäytännöissä.

Jatkuvan oppimisen uudistus

Jatkuvan oppimisen uudistuksella (P3C2R1) tuetaan työelämän, yritysten ja yhteiskunnan pitkän aikavälin kasvupotentiaalia ja uudistumista sekä työllisyyttä sekä alueiden elinvoimaa. Lisäksi parannetaan koulutustarjonnan vastaavuutta työelämän tarpeisiin ja palvelujärjestelmän joustavuutta ja reagointikykyä. Tavoitteena on, että osaamisen puute ei muodostu yhteiskunnan ja työelämän toipumisen tai talouskasvun esteeksi. Uudistus myös parantaa aliedustettujen ryhmien työllistymisen edellytyksiä ja mahdollistaa rakennemuutosaloilla työskentelevien siirtymisen uusiin tehtäviin.

Yksi keskeisistä asioista toimeenpanossa on ollut Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustaminen. Palvelukeskuksen yhtenä keskeisenä tehtävänä on erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville koulutus- ja osaamispalveluiden rahoittaminen perustuen ennakoitietoihin. Palvelukeskuksen erityisenä vahvuutena perusjärjestelmään verrattuna on ollut kyky nopeasti suunnata tarjontaa yksittäisten koulutusten tarkkuudella ja räätälöidä koulutuksia kulloiseenkin tarpeeseen ja tietyille kohderyhmille.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä ohjataan työelämän rakennemuutosta tukeviin koulutuksiin ja hakevaan toimintaan ohjataan yhteensä 30 miljoonaa euroa, josta digitaitoja ja digitalisaatiota tukeviin koulutuksiin kohdennetaan vähintään 4,5 miljoonaa euroa ja vihreää osaamista ja siirtymää tukeviin koulutuksiin kohdennetaan vähintään 1,5 miljoonaa euroa. Tavoitteena on, että koulutuksiin osallistuu vähintään 7 800 henkilöä, joista 1 500 kuuluu erilaisiin aliedustettuihin ryhmiin. Palvelukeskus vastaa rahoituksen jakamisesta.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen tuella kehitetään myös työvoima- ja osaamistarpeiden ennakoitua, osaamisen tunnistamista ja elinikäistä ohjausta. Työvoima- ja osaamistarpeiden ennakoitijärjestelmää kehitetään erityisesti työikäisen väestön osaamisen kehittämisen tarpeiden näkökulmasta ja kohtaantoa parantamaan. Ohjauspalveluita kehittämällä tuetaan sujuvia siirtymiä työelämän ja koulutuksen välillä koko elinkaaren ajan. Elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksella vahvistetaan ohjauksen koordinaatiota, laatua ja tiedolla johtamista sekä kootaan tietoa ohjauspalveluiden hyvistä käytännöistä ja työvälineistä ohjaustoimijoiden käyttöön. Ohjausalan ammattilaisten osaamista kehitetään toteuttamalla ohjaajille täydennyskoulutuksia liittyen ohjaajien digitaitoihin, kieli- ja kulttuuritietoisuuteen, vihreään siirtymään sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseen. Rahoituksella myös luodaan työpaikoilla ja muualla kuin formaalissa koulutuksessa kertyneen osaamisen tunnistamiseen työvälineitä ja menettelyjä.

Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma

Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelmalla (P3C2I1) mahdollistetaan ja nopeutetaan koulutus- ja osaamisen kehittämisjärjestelmän muutosta hallinnollisten rajojen yli toteuttamalla laaja digitalisaatio-ohjelma, jolla kehitetään jatkuvaa oppimista tukevia digitaalisia palveluja ja tietoresursseja. Toimenpide vastaa vuoden 2019 suosituksen kehittämistä ja aktiivista osallisuutta. Lisäksi uudistus vastaa vuoden 2020 suosituksen vahvistaa toimenpiteitä, joilla tuetaan työllisyyttä, sekä keskittää investoinnit muun muassa digitaaliseen muutokseen. Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma tukee osaltaan myös vuoden 2023 työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen

vastaamiseen liittyviä suosituksia tarjoamalla ajantasaista tietoa koulutusmahdollisuuksista ja relevanteista työmahdollisuuksista.

Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma muodostuu kahdesta toisiaan tukevasta osakokonaisuudesta: varhaiskasvatusta lukuun ottamatta koko koulutusjärjestelmän kattavasta ja hallinnonrajat ylittävästä jatkuvan oppimisen digitaalisesta palvelukokonaisuudesta ja kaikki korkeakoulut kattavasta korkeakoulutuksen digitalisaation ja joustavan oppimisen kokonaisuudesta. Nykyisten ja uusien digitaalisten palvelujen kehittämisen on tarkoitus tarjota palveluja, palveluketjuja ja -kokonaisuuksia, jotka vastaavat asiakkaiden tarpeita huomattavasti nykyistä paremmin, vähentävät eri toimijoiden välistä päällekkäistä työtä, parantavat käytettävien resurssien ja toimintamenetelmien tehokkuutta sekä lisäävät korkea-asteen koulutuksen innovointivalmiuksia ja helpottavat pääsyä digitaalisiin koulutuspalveluihin. Palvelukokonaisuuden toteutuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä muiden RRF-rahoituksella toteutettavien kansallisten jatkuvan oppimisen hankkeiden kanssa.

Digitaalisia jatkuvan oppimisen palveluja varten on laadittu tavoitearkkitehtuuri, jolla luodaan puitteet nykyisten digitaalisten palvelujen päivittämiselle ja uusien digitaalisten palvelujen kehittämiselle. Palveluiden kehittäminen on aloitettu tähän tavoitearkkitehtuuriin pohjautuen. Toimenpiteen suurimmat kustannukset aiheutuvat digitaalisten palveluiden kehittämisestä ja palvelumuotoilusta. Ohjelma valmistuu vuoden 2025 loppuun mennessä, jolloin 70 prosenttia tavoitearkkitehtuurissa esitetystä uusista digitaalisista palveluista on käytössä.

Korkeakoulujen aloituspaikkojen lisääminen

Korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämisellä (P3C2I1) pyritään nostamaan koulutustasoa lisäämällä korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrää, nopeuttaman nuorten korkeakouluun pääsyä sekä vauhdittamaan talouden uudistamista. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineistä ohjattiin 15 miljoonaa euroa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen erityisesti työvoimapulasta kärsivälle sosiaali- ja terveysalalle sekä tekniikan aloille ja tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen aloille tukemaan kestävän kasvun, digitalisaation ja vihreän siirtymän edellyttämää osaamista. Investoinnilla rahoitettiin yhteensä 633 lisäaloituspaikkaa korkeakoulujen tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2022 ja se täydensi kansallisella rahoituksella toteutettuja koulutuslisäyksiä.

Nuorten monialaisen palvelun vahvistaminen (Ohjaamo-palvelut)

Ohjaamokuntien kannustinmallin (P3C1R4) tavoitteena on vahvistaa yhden luukun nuorisokeskusten (Ohjaamo) monialaista luonnetta ja ottaa erityisesti huomioon työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tarpeet heidän työllistymisnäkömiensä parantamiseksi. Tähän pyritään kunnille ja hyvinvointialueille kohdennettulla tilapäisellä kannustimella joko rekrytoida uutta henkilöstöä tai siirtää resursseja Ohjaamo-palveluihin. Näin parannetaan nuorten moninaisiin tarpeisiin vastaamista, kun tarjotaan yhdistettyjä koulutus-, terveys-, sosiaali- ja työllistymispalveluja. Ohjaamo-palvelut muodostavat organisaatioiden yhteenliittymän, ja suurin osa niissä työskentelevistä asiantuntijoista on edelleen viranhaltijoita omissa organisaatioissaan. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä ohjataan 6,5 miljoonaa euroa kannustinmallin toimeenpanoon

vuosille 2021-2026. Tavoitteena on lisätä sosiaali-, terveys- tai koulutusalojen asiantuntijuutta Ohjaamoissa yhteensä 100 henkilötyövuodella.

Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sujuvoittaminen ja kansainvälisten rekrytointien helpottaminen.

Syksyllä 2021 julkaistu koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartta määrittelee tavoitteet ja suuntaviivat pidemmän aikavälin kehittämistyölle vuoteen 2035. Keväällä 2020 käynnistetty lupamenettelyjen kehittämishanke on jatkunut suunnitellusti. EU-elpymis- ja palautumissuunnitelmaan valmisteltiin poikkihallinnollinen maahantuloprosessin digitalisaatiohanke Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sujuvoittaminen ja kv-rekrytointien helpottaminen (P3C1R3), jonka kokonaisrahoitus on 20 miljoonaa euroa. Hanketta on toteutettu onnistuneesti. Työntekoa ja yrittäjyyttä koskeviin ulkomaalaislain säännöksiin (5 luku) on laadittu kokonaisuudistus, joka astui voimaan helmikuussa 2023. Lupien edellytyksiä ja lupamenettelyä koskevaa sääntelyä selkeytettiin ja otettiin käyttöön työnantajan sertifiointi. Opiskelijoiden Suomeen jäämistä tukevat lakimuutokset tulivat voimaan 15.4.2022. Erityisasiantuntijoille, kasvuyrittäjille ja heidän perheenjäsenilleen on kesäkuussa 2022 otettu käyttöön ns. pikakaista, jossa edellytykset täyttävälle hakemukselle annetaan 14 vuorokauden käsittelyaikalupaus. Esimerkiksi erityisasiantuntijan ensimmäisen oleskelulupahakemuksen käsittelyaika on vuoden 2022 tilastojen mukaan laskenut keskimäärin 22 vuorokaudesta (2020) 9 vuorokauteen. Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupahakemusten keskimääräisen käsittelyajan lyhentäminen 30 vuorokauteen tulisi saavuttaa vuoden 2024 loppuun mennessä.

3.2.2 Muut tehdyt toimenpiteet

Työllisyys ja yrittäjyyspolitiikka

Yksi keskeisimmistä työllisyysuudistuksista, pohjoismainen työvoimapalvelumalli, otettiin käyttöön toukokuussa 2022. Uudessa työvoimapalvelumallissa työnhakija hakee työtä omatoimisesti ja saa työnhakuunsa yksilöllistä tukea entistä tiiviimmin ja aikaisemmassa vaiheessa. Työnhakijan on haettava tiettyä määrää työmahdollisuuksia, jotta oikeus työttömyysturvaan jatkuu. Uudistuksesta on kerrottu tarkemmin edellä tässä raportissa.

Työttömien mahdollisuuksia opiskella työttömyysetuutta menettämättä työnhaun ohessa on parannettu vuoden 2023 alusta lukien. Muutoksen jälkeen aiempaa useampia opintoja pidetään sivutoimisenä opiskeluna, eikä opinnoilla ole vaikutusta työttömyysturva-oikeuteen. Myös opiskeluun liittyvien työttömyysturva-asioiden käsittelyä kevennettiin.

Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät maaliskuussa 2021 yhteensä 25 alueella ja 118 kunnassa. Kokeiluihin osallistuvat kunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) tarjoamisesta. Työllisyyskokeiluissa tavoitellaan vahvempaa vaikuttavuutta työllisyyden edistämässä sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Kuntakokeiluille säädettiin huhtikuussa 2022 jatko siihen saakka, kunnes TE-palvelut siirtyvät kunnille.

TE-palveluiden järjestämistä vastuu siirtyy kunnille tai perustettaville työllisyysalueille 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on luoda palvelurakenne, joka edistää työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Uudistuksessa huomioidaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa niitä kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistävaksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Laki TE-palveluiden järjestämisestä hyväksyttiin maaliskuussa 2023 (23.3.2023/380).

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa) aloitti toimintansa vuoden 2021 lopulla. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskusta koskeva laki tuli voimaan 1.9.2021. Lain mukaisesti Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus koordinoi ja kehittää työikäisille suunnattuja tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita, analysoi työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointitietoja ja tukee alueellisia verkostoja sekä rahoittaa erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnattua ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävää koulutusta ja muita osaamispalveluita. Keskuksen pysyviin toimintamenoihin on varattu vuosittain noin miljoonan euron määräraha. Koulutusten ja osaamispalveluiden rahoitukseen ja muihin tehtävien mukaisten menojen maksamiseen palvelukeskuksella on käytettävissä yhteensä 115,5 miljoonaa euroa vuosina 2021–2026. Tästä 35,5 miljoonaa euroa rahoitetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä.

Työvoimapolitiikkaan liittyviä muita kehittämishankkeita ovat palkkatuen uudistaminen, rekrytointitukikokeilun käynnistäminen, yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostaminen ja monialaisten palvelujen lainsäädännön kehittäminen. Rekrytointitukikokeilu käynnistyi maaliskuussa 2022 ja päättyi 31.12.2023. Osana TE-palvelut 2024 -uudistusta tulee vuoden 2025 alussa voimaan laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023). Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014) on voimassa vuoden 2024 loppuun.

Palkkatukiudistus tuli voimaan 1.7.2023. Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa palkkatukea koskevia säännöksiä ja lisätä siten palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä. Palkkatuen käytön lisäämisellä yrityksissä pyritään lisäämään palkkatuen vaikuttavuutta ja nostamaan tätä kautta työllisyysastetta. Palkkatukiudistuksen pitkän aikavälin työllisyysvaikutukseksi on arvioitu noin 500–1 000 henkilöä.

Ammatillisen osaamisen puutteiden perusteella myönnettävän palkkatuen määrä yhdenmukaistettiin 50 prosenttiin palkkakustannuksista riippumatta työttömyyden kestosta. Alentuneesti työkykyisestä myönnettävän palkkatuen määrää nostettiin 70 prosenttiin palkkakustannuksista. Lisäksi 100 prosentista palkkatukea saavat työnantajat voivat saada edelleenkin 100 prosentista tukea muuhun kuin elinkeinotoimintaan. Jos tukea myönnetään elinkeinotoimintaan, tuki myönnetään de minimis -tukena, jota enimmillään on mahdollista saada 300 000 euroa kolmen vuoden aikana. Muutos tuo uusia järjestöjä 100 prosentin palkkatuen piiriin, kun elinkeinotoimintaa harjoittavat järjestöt voivat hakea tukea elinkeinotoimintaan.

55-vuotta täyttäneiden työllistämistä voidaan edistää uudella, ei-harkinnanvaraisella työllistämistuella, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Tukea maksetaan 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta. Tukikelpoisina kustannuksina pidetään samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.

Koulutuspolitiikka

Koulutuspolitiikan päätavoitteet liittyvät oppimistulosten ja koulutustason nousuun. Erityistä huomiota kiinnitetään perustaitojen osaamisen vahvistamiseen, koulutuksen kykyyn vastata paremmin työelämän tarpeisiin ja kohtaanto-ongelman vähentämiseen. Tavoitteena on myös vähentää työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrää.

Pääministeri Orpon hallitus on sitoutunut tekemään toimenpiteitä, joilla korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Koulutustason nostamiseksi on nostettu korkeakoulujen tutkintotavoitteita sekä kohdennettu rahoitusta korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen. Vuosina 2020-2022 opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti noin 11 000 aloituspaikan lisäyksen korkeakoulujen tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Lisäyksiä jatketaan tulevana vuosina. Ammattikorkeakouluille ja yliopistoille on myönnetty lisärahoitusta yhteensä lähes 50 miljoonaa euroa uusien aloituspaikkojen lisäämiseen vuosina 2023-2026. Uusia aloituspaikkoja suunnataan erityisesti kasvukeskuksiin sekä aloille ja alueille, joilla ennakoitaan merkittävää työvoimapulaa. Osaamistason nostamiseksi tarkastellaan myös toimia, joilla voidaan vähentää korkeakoulutuksen tarpeetonta kasautumista niin, että tutkintoon johtava koulutus suuntautuisi aiempaa enemmän ensimmäistä tutkintoa suorittaville.

Kuntoutuksen uudistaminen

Kuntoutuksen uudistaminen jatkuu keväällä 2024 julkaistavan Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelman 2024–2027 mukaisesti. Suunnitelma sisältää työllisyyden nostamiseen liittyviä toimenpiteitä, kuten kuntoutustarpeen varhaisen tunnistamisen, kuntoutuspalvelujen kehittämisen ja palveluiden ja etuuksien yhteensovittamisen näkökulmat. Työllisyyden näkökulmasta keskeisiä ovat työ- ja toimintakyvyn tukeminen ja kuntoutuspolun kehittäminen sekä geneerisen työ- ja toimintakyvymittarin pilotoiminen ja kuntoutuksen tietopohjan vahvistaminen. Kuntoutus on integroitu osaksi monialaista yhteistyötä. Vuoden 2022 lopussa ilmestyneellä Valtakunnalliset lääkinälliseen kuntoutukseen ohjaamisen perusteet -oppaalla on tarkoitus tehostaa lääkinälliseen kuntoutukseen ohjaamista. Oppaan käyttäjäkokemuksia seurataan ja valmistellaan oppaan päivitystä.

Uudistukset työlainsäädäntöön ja työmarkkinoihin

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy useita työlainsäädäntöä koskevia esityksiä, joilla tavoitellaan työmarkkinoiden parempaa toimivuutta ja korkeampaa työllisyyttä.

Esimerkkinä voidaan mainita työrauhalainsäädännön muutokset, joista hallitus antoi esityksensä eduskunnalle 29.2.2024. Uudistuksen tavoitteena on vähentää työmarkkinahäiriöitä. Näin turvattaisiin yritysten tuottavuutta ja parempaa kilpailukykyä suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin sekä edistettäisiin ulkomaalaisten toimijoiden käsitystä Suomesta vakaana toiminta- ja investointiympäristönä. Tavoitteena on, että lainsäädäntömuutokset tulisivat voimaan 1.7.2024.

Hallitus valmistelelee myös lainsäädäntöä yritystasolla tapahtuvan paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäämiseksi. Paikallisen sopimisen lisääminen on yksi hallituksen uudistuksista, joilla kehitetään Suomen työmarkkinoita joustavampaan suuntaan. Hallituksen tavoitteena on tehdä paikallisesta sopimisesta mahdollista yhdenvertaisesti kaikissa yrityksissä riippumatta siitä, kuuluuko

yritys työnantajaliittoon tai millainen työntekijöiden edustus yrityksessä on. Työryhmän mietintö aiheesta on parhaillaan lausuntokierroksella. Tavoitteena on saattaa lakiesitykset eduskuntaan kesäkuussa 2024.

Hallituksen tavoitteena on myös vahvistaa vientivetoista työmarkkinamallia Suomen pitkän tähtäimen kilpailukyvyyn lisäämiseksi. Lakimuutosten valmistelemiseksi on perustettu kolmikantainen työryhmä.

3.3 Investoinnit tutkimukseen, innovointiin ja vähähiiliseen talouteen sekä toimitusvarmuuden lisääminen energiainfrastruktuurissa

Suositus 3 (2019): keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan tutkimukseen ja innovointiin, vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtymiseen ja kestävään liikenteeseen alueelliset erot huomioon ottaen

Suositus 3 (2020): toteuttaa toimenpiteitä reaalitalouden, erityisesti pienten ja keski suurten yritysten, likviditeetin lisäämiseksi; aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen vaalimiseksi; keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen, erityisesti puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön, kestävään ja tehokkaaseen infrastruktuuriin sekä tutkimukseen ja innovointiin

Suositus 3 (2022): vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja monipuolistaa fossiilisten polttoaineiden tuontia; nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa muun muassa edelleen virtaviivaistamalla lupamenettelyjä ja vauhdittamalla investointeja teollisuuden ja liikenteen vähähiilistämiseen, mukaan lukien liikenteen sähköistäminen; kehittää energiainfrastruktuuria toimitusvarmuuden lisäämiseksi

Suositus 4 (2023): vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, muun muassa edelleen vauhdittamalla lupamenettelyjä, ja lisää julkisia ja yksityisiä investointeja teollisuuden ja liikenteen hiilestä irtautumiseen, mukaan lukien sähköistäminen; kehittää energiainfrastruktuuria toimitusvarmuuden lisäämiseksi vahvistamalla sähkönsiirtoa; lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottaminen ja hankkiminen

3.3.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet

Tutkimus ja innovaatiot

Suunnitelman pilariin 1 sisältyy vihreän siirtymän innovaatioita mm. rakennussektorilla. Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelmaa on toteutettu ympäristöministeriön ja Business

Finlandin yhteistyössä. Ohjelman kokonaisbudjetti 40 miljoonaa euroa. Ohjelmasta on rahoitettu jo noin 140 valtionavustushanketta ja hankintaa.

Maankäyttö- ja rakennuslakia on uudistettu ja uudistuksen yhteydessä on hyväksytty Rakentamislaki, joka astuu voimaan vuonna 2025. Rakentamislaisissa mm. edellytetään lisäämään rakentamisen kiertotaloutta ja laatimaan vähähiilisyttä tukevia ilmastoselvityksiä ja materiaaliselosteita.

Suunnitelman pilareihin 2 ja 3 sisältyvät investoinnit ovat osa Suomen toimia, joiden avulla pyritään kompensoimaan viime vuosikymmenen aikana tapahtunut tutkimuksen ja innovoinnin jälkeen jääminen maan tietotekniikka-alan takaiskun jälkeen sekä noudattamaan suosituksia, joiden mukaan investointeihin liittyvä talouspolitiikka olisi keskitettävä tutkimukseen ja innovointiin (maakohtaiset suositukset 3/2019 ja 3/2020). Komponentissa P3C3 investoinnit kohdistuvat tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Toimilla vahvistetaan investointeja ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvään tutkimukseen ja kehittämiseen, yhteistyön edistämiseen sekä tutkimus- ja innovaatioinfrastruktuureihin ja kasvuyritysten T&K-toimintaan. Investoinnit toteutetaan Suomen Akatemian ja Business Finlandin avoimilla hakumenettelyillä.

Suunnitelman komponentti P3C4 tarjoaa likviditeettiä reaalitaloudelle, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen vauhdittamiseksi (maakohtainen suositus 3/2020). Tämän komponentin toimenpiteissä tuetaan kattavasti pk-yritysten kehitystä, innovointia ja investointeja, joita tarvitaan vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen toteuttamiseksi erityisesti energian puhtaana ja tehokkaan tuotannon ja käytön, kestävän ja tehokkaan infrastruktuurin sekä tutkimuksen ja innovoinnin alalla.

Komponentin P2C2 toimenpiteissä Suomi edistää digitaalista muutosta rahoittamalla soveltavaa TKI-toimintaa ja siihen liittyvää tuki-infrastruktuuria, eli mikroelektroniikkaan, 5G/6G-tekologiaan, tekoälyyn tai kvanttitekologiaan liittyviä testausympäristöjä ja kokeilupaikkoja. Toimet kattavat myös julkisia investointihankkeita (maakohtainen suositus 3/2020) ja niihin liittyviä kestävän ja tehokkaan infrastruktuurin investointeja.

Suunnitelman pilari 5 sisältää Suomen REPowerEU-suunnitelman. Komponentti P5C1 vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, edistää uusiutuvan energian käyttöönottoa sekä lisää vihreää siirtymää koskevaa tutkimus- ja kehitystoimintaa lisäten vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen tuottamista ja hankkimista Suomessa (maakohtainen suositus 3/2019, 3/2020, 3/2022 ja 4/2023). Investoinnissa P5C1I2 toteutetaan kolme strategista tutkimus- ja - ja kehittämishanketta toteuttajina VTT, Syke, Luke ja GTK.

Vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtyminen

Suunnitelman pilareihin 1 (vihreä siirtymä) ja 5 (REPowerEU) sisältyvät toimenpiteet sekä useat pilareiden 2 ja 3 toimenpiteet edistävät Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista sekä vihreään siirtymään investoimista koskevien maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa (maakohtaiset suositukset 3/2019, 3/2020, 3/2022 ja 4/2023). Toimet edistävät myös suosituksia, jotka koskevat investointeihin liittyvän politiikan keskittämistä vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtymiseen sekä kestävään liikenteeseen, sekä suosituksia, jotka koskevat energiasiirtymää, erityisesti puhdasta ja tehokasta energian tuotantoa ja käyttöä, sekä kestävää ja tehokasta infrastruktuuria.

Komponenttien P1C1 ja P1C2 investoinneissa avustusmuotoista tukea suunnataan energia-infrastruktureihin, uusien energiateknologioiden edistämiseen, kuten vedyn tuotantoon, hiilidioksidin talteenottoon ja hyötykäyttöön, fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen sähköllä teollisissa prosesseissa sekä keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivutuotteiden uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistämiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä Business Finland vastaavat avointen hakumenettelyjen järjestämisestä.

Suunnitelman komponentti P5C1 auttaa vastaamaan haasteeseen, joka koskee riippuvuuden vähentämistä fossiilisista polttoaineista. Investoinnilla P5C1I1 nopeutetaan uusiutuvien energialähteiden käyttöön ottoa tukemalla laajamittaisten uusiutuvan energian hankkeiden toteuttamista. Toimenpiteissä P5C1R1 ja P5C1I2 edistetään uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa sujuvoittamalla ja nopeuttamalla lupamenettelyjä sekä lisäämällä vihreää siirtymää koskevaa tutkimus- ja kehitystoimintaa, joka tukee vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen tuottamista ja hankkimista Suomessa. (maakohtainen suositus 3/2022 ja 4/2023)

Ympäristölupakäsittely (lupa-, valvonta- ja ohjaustehtävät) kootaan juridisesti yhtenä viranomaisena toimivaan valtakunnalliseen kokonaisuuteen osana uudistusta P5C1R1, jossa hyödynnetään monipaikkaisen työskentelyn mahdollisuuksia. Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti ja digitaalisesti yhden, toimivan ja käyttäjälähtöisen lupaprosessin kautta. Osana kokonaisuutta säädetään laki lupamenettelyistä yhdistämällä laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja muita yhden luukun mallia edistäviä lakeja. Laissa säädetään tarkoituksenmukaisista ja tehokkaista luvituksen menettelysäännöistä, kuten käsittelyperiaatteista.

Elpymis- ja palautumissuunnitelman pilarin 3 komponenttiin P3C4 kuuluvan sähköinen raskas liikenne -toimenpiteen mukainen sähköisen raskaan liikenteen valtionavustusta on myönnetty yhteensä noin 4,9 miljoonaa euroa vuonna 2023. Kaikkien avustettujen hankkeiden tulee valmistua syksyyn 2025 mennessä.

Digitalisaatio ja datatalous

Suunnitelman pilariin 3 kuuluu toimia, joissa julkisten palveluiden ja tietojärjestelmien digitalisaatiolla tuetaan työllisyyttä ja osaamistason nostoa (komponentit P3C1 ja P3C2). Näitä ovat mm. julkisia työvoimapalveluja varten kehitettävä digitaalinen tietojärjestelmä sekä osaajien maahanmuuton tukeminen rakentamalla automaatiota hyödyntävä digitaalinen infrastruktuuri työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupaprosessien nopeuttamiseksi. Suunnitelman pilariin 2 (komponentti P2C2) kuuluu toimia digitalouden ekosysteemin kehittämiseksi.

Yritys- ja innovaatiotoimintaa koskevilla suunnitelman osa-alueilla (komponentit P2C2, P3C3 ja P3C4) edistetään huipputeknologian kehittämistä ja digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa. Toimet keskittyvät vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta koskeviin tavoitteisiin. Suunnitelmalla pyritään myös vauhdittamaan suomalaisten mikro- ja pienyritysten kasvua muun muassa uusia digitaalisia ratkaisuja edistämällä. Suunnitelmassa keskitytään investointeihin digitaalisen muutoksen nopeuttamiseksi erityisesti aloilla, jotka auttavat maata parantamaan kilpailukykyään, esimerkkinä 6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämissympäristöt. Suunnitelman REPowerEU-luvussa (komponentti P5C1) uudistetaan lupa- ja valvontatoiminnan toimintamallit digitalisaatiota hyödyntämällä.

3.3.2. Muut tehdyt toimenpiteet

Tiede- ja innovaatiopolitiikka

Tiede- ja innovaatiopolitiikan päätavoitteet ovat tutkimus- ja kehittämistoiminnan (T&K) laadun, määrän ja vaikuttavuuden parantaminen, yhteistyön vahvistaminen, globaalisti menestyvien innovaatioiden luominen sekä elinkeinorakenteen uudistaminen ja monipuolistaminen. Tätä kautta kansantalouden tuottavuus voi parantua, korkean lisäarvon työpaikat lisääntyä ja kansainvälinen kilpailukyky vahvistua.

Hallitus on sitoutunut kansalliseen tavoitteeseen nostaa Suomen tutkimus- ja kehittämismenot (T&K) 4 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Laki valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030 (1092/2022) astui voimaan 1.1.2023. Laissa säädetään valtion talousarvioon vuosina 2024–2030 otettavien tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen vuosittaisesta yhteismäärästä. Laki määrittää vuotuisen valtion T&K-rahoituksen tason vuosina 2024-2030 tavalla, joka johtaa valtion T&K-rahoituksen 1,2 prosentin BKT-osuuteen vuoteen 2030 mennessä.

Lain 3§ todetaan, että valtioneuvosto hyväksyy kerran vaalikaudessa tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskevan suunnitelman seuraaville kahdeksalle vuodelle. Suunnitelma vuosille 2025-2032 on valmistelussa ja sen on tarkoitus valmistua kevätkaudella 2024. Suunnitelmassa täsmennetään tutkimus- ja kehittämistoiminnan päälinjaukset T&K-rahoituksen suuntaamiseksi.

Hallitus päätti huhtikuussa 2024 T&K-rahoituksen lisäysten kohdentamisesta kehyskaudella 2025-2028. Rahoituksen kohdentamista ohjaavat tutkimus- ja innovaationeuvoston linjaamat tavoitteet, joista keskeisiksi on tunnistettu yksityisten ja julkisten T&K-toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen, yksityisten investointien vivuttaminen, T&K-osaajien riittävyys, tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien laajempi tukeminen sekä eurooppalainen ja kansainvälinen yhteistyö.

Tutkimus- ja innovaationeuvosto on pääministerin johdolla toimiva neuvoo-antava toimielin. Tutkimus- ja innovaationeuvoston tehtävänä on tukea valtioneuvostoa pitkäjänteisen ja kokonaisvaltaisen tutkimus- ja innovaatiopolitiikan kehittämisessä, tehdä aloitteita kansallisiksi strategisiksi valinnoiksi, seurata alan toimintaympäristön muutoksia ja edistää tutkimus- ja innovaatiopolitiikan maakuva. Neuvoston tehtävinä on myös yhteensovittaa ja seurata T&K-rahoituslain toimeenpanoa sekä monivuotisen T&K-rahoituksen suunnitelman valmistelua ja toimeenpanoa, laatia tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa koskevia aloitteita sekä tehdä ehdotuksia T&K-rahoituksen kohdentamisesta.

Neuvoston toimikausi on eduskunnan vaalikauden pituinen. Valtioneuvosto on asettanut tutkimus- ja innovaationeuvoston 23.11.2023 alkaen eduskunnan toimikaudeksi.

T&K-toiminnan politiikkatoimia ohjaavat lisäksi muun muassa pääministeri Orpon hallitusohjelma vuosille 2023-2027 sekä parlamentaarisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan työryhmän maaliskuussa 2023 julkaistun loppuraportin linjaukset tutkimus- ja kehittämisasiirahoituksen suuntaamisesta sekä sen sisältämät T&K-järjestelmän kehittämisen periaatteet. Loppuraportti sisältää T&K-rahoituksen lisäksi linjauksia TKI-järjestelmän johtamisen vahvistamisesta, osaamisen ja T&K-työvoiman saatavuuden lisäämisestä, yhteistyön vahvistamisesta, kansallisista strategisista valinnoista, T&K-rahoituksen vaikuttavuuden arvioinnista sekä tutkimus- ja innovaatiomyönteisen toimintaympäristön kehittämisestä.

T&K-rahoitus

Tilastokeskuksen tietojen perusteella T&K-menojen osuus BKT:sta oli 2,95% vuonna 2022. Osuudessa ei tapahtunut muutosta vuoteen 2021 verrattuna.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat Tilastokeskuksen mukaan 7,9 miljardia euroa vuonna 2022. Menot nousivat 445 miljoonaa euroa vuodesta 2021, mikä tarkoittaa 5,9 % nimellistä kasvua. Hintojen muutoksesta puhdistettu T&K-menojen volyymien kasvu 2021-2022 oli kuitenkin 0,6 %.

Vuonna 2022 valtion T&K-rahoitus oli korkeampi kuin koskaan aiemmin (2,49 mrd. euroa), ja sen intensiteetti oli 0,91. Vuotta aiemmin T&K-intensiteetti oli 0,88 %.

Vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtyminen

Hallitus antoi 30.6.2022 kansallisen ilmasto- ja energiastrategiansa ”Hiilineutraali Suomi 2035”² eduskunnalle selonteon muodossa. Kyseessä on kattava keskipitkän aikavälin toimintasuunnitelma, jonka toimenpiteiden avulla Suomi täyttää EU:n vuoden 2030 ilmastovelvoitteet ja saavuttaa ilmastolain mukaiset tavoitteet kasvihuonekaasujen vähentämisestä 60 prosentilla vuoteen 2030 ja vuotta 2035 koskevan hiilineutraaliustavoitteen. Strategia keskittyy vihreään siirtymään ja Venäjän fossiilisen energian asteittaiseen luopumiseen, joiden tuonti on jo lähes kokonaan loppunut. Nykyinen pääministeri Orpon hallitus edistää Suomen asemaa edelläkävijänä valmistelemalla hiilinegatiivisuutta tavoittelevan uuden energia- ja ilmastostrategian, jonka keskeisenä osana on teollisuuden puhtaan siirtymän ja investointien edistäminen (vuoden 2023 maakohtainen suositus 4.3). Hallitus vaikuttaa ilmastoon tehokkailla päästövähennystoimilla, hiilinieluja kasvattamalla ja suomalaisilla puhtaan talouden ratkaisuilla. Uuden energia- ja ilmastostrategian ja kehittyvän teknologian avulla on mahdollista saada aikaan investointeja, joiden myötä päästövelkaa lyhennetään 2030-luvulla.

Vuonna 2021 primäärienergian kokonaismäärästä 34 % tuotiin Venäjältä. Gazprom katkaisi putkilinjan maakaasun toimitukset Venäjältä 21.5.2022, kun Gasum kieltäytyi maksamasta kaasusta ruplissa. Vain pieni määrä LNG:tä tuodaan Venäjältä off-grid-terminaaleihin olemassa olevien sopimusten perusteella. Rao katkaisi sähköntoimituksen Venäjältä 14.5.2022, koska Rao Nordic ei voinut siirtää rahaa Venäjälle. Sähkön tuonti Venäjältä katkaistiin 11. maaliskuuta 2022, kun Venäjä asetti pakotteita ”epäyhtävällisille maille”. Suomalaiset yritykset ovat kesällä 2022 vaihtaneet hiili- ja öljytoimitukset ei-venäläisiin toimituksiin. Vuoden 2022 loppuun mennessä primäärienergian tuonti on lähes lakannut.

Suomi ilmoitti kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa (NECP) kansalliseksi tavoitteeksi 51 prosentin uusiutuvan energian osuuden kokonaisloppukulutuksesta vuodelle 2030. NECP päivityksessä kesäkuussa 2024 tätä tavoitetta on mahdollisuus tarkistaa. Uusiutuvan energian osuus Suomen kokonaiskulutuksesta on kasvanut nopeasti. Aiempien uusiutuvan energian tukijärjestelmien ja T&K-työn ansiosta osaamista on vakiinnutettu ja vahvistettu laajasti uusiutuvan energian suunnittelussa ja toimitusketjuissa. Samaan aikaan onnistunut globaali ja kotimainen uusiutuvan teknologian kehittäminen ja toisaalta fossiilisten polttoaineiden kohonneet kustannukset ovat myötävaikuttaneet siihen, että uusi tuuli- ja aurinkoenergia sekä laajamittainen lämpöpumppu-

² Valtioneuvosto (2022): <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-811-0>

ja hukkalämmön hyödyntäminen ovat yhä paremmin toteutettavissa ilman tukia. Uusiutuvan energian kulutus kasvoi 9 % vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä, mihin vaikutti eniten puupolttoaineiden kulutuksen 12 %:n kasvu. Samalla ajanjaksolla fossiilisten polttoaineiden ja turpeen yhteenlaskettu kulutus väheni 11 %. Eniten laskivat maakaasun ja turpeen kulutukset, 33 % ja 15 %.

Vuonna 2023 tuulivoiman tuotanto kasvoi 25 %, kun vuoden 2022 puolella pystytetyt voimalat tulivat tuotantoon mukaan. Tuotantokapasiteetti kasvoi vuoden 2023 aikana lähes 1300 MW ja vuoden lopussa tuulivoimakapasiteettia oli lähes 7000 MW. Vuonna 2023 sähköä tuotettiin tuulivoimalla lähes 14,5 TWh. Suomessa uusia tuulivoimaloita rakennetaan markkinaehtoisesti, ja kaupallinen kiinnostus on suurta.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa kaavoitus-, rakennus- ja ympäristölupaprosesseja koskevia valituskäytäntöjä siten, että samasta asiasta voisi valittaa hallinto-oikeuteen vain kerran. Lisäksi ohjataan resursseja kaavoitukseen, rakennusvalvontaan, ympäristö- ja vesilupaviranomaisille sekä hallinto-oikeuksille niiden prosessien nopeuttamiseksi ja sujuvoitetaan kaavoitus- ja lupaprosesseja ja kevennetään niihin liittyvää menettelyjä (vuoden 2023 maakohtainen suositus 4.2).

Yhteensä 13 suomalaista toimialaa valmisteli aiemman hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti kukin oman vähähiilitiekarttansa kesään 2020 mennessä. Tiekarttojen tekemisessä haluttiin uutta tietoa ja uudenlaista näkökulmaa ilmastohaasteeseen sekä sitoutettiin toimialoja ja niiden jäsenyrityksiä entistä vahvemmin mukaan ilmastotyöhön. Tiekartat tuottivat arvokasta tietoa hiilineutraaliustavoitteen toteutumisessa tarvittavien toimenpiteiden mittakaavasta, kustannuksista ja edellytyksistä. Työn keskeinen johtopäätös oli, että hallituksen 2035-tavoite on teollisuuden ja muiden toimialojen osalta saavutettavissa olemassa olevilla tai näköpiirissä olevilla teknologioilla edellyttäen, että investointiympäristö on suotuisa ja useat reunaehdot toteutuvat. Pääministeri Orpon hallitusohjelman (20.6.2023) kirjauksen mukaisesti vähähiilisyystiekartat päivitetään. Toimialojen vähähiilisyystiekarttojen päivittämisen tavoitteena on ylläpitää tilannekuvaa ja arviota Suomen päästövähennystavoitteiden ja -velvoitteiden saavuttamisen kannalta riittävistä toiminnoista. Tiekarttojen kautta toimialoilla on mahdollisuus esittää oma näkemyksensä toimialansa haasteista ja kehityksestä viime vuosien muutosten valossa. Tiekarttoja hyödynnetään erityisesti energia- ja ilmastostrategian sekä teollisuuspoliittisen strategian valmistelussa.

Teollisuuden päästöjen vähentäminen toteutuu pääosin em. toimialojen vähähiilitiekarttojen pohjalta. Tiekarttojen toteuttaminen edellyttää vähähiilisiä investointeja edistävää ja ennakoitavaa toimintaympäristöä sekä julkisen vallan koordinaatiota. Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki on Suomessa vuonna 2022 käyttöön otettu viisivuotinen tukijärjestelmä. Tuki on suunnattu EU:n komission määritelmien mukaisesti merkittävän hiilivuotoriskin toimialoille. Yritysten on käytettävä myönnetystä tuesta vähintään puolet hankkeisiin, joilla ne vähentävät tuotannon kasvihuonekaasupäästöjä. Vuonna 2023 energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukea maksettiin kaiken kaikkiaan 117,7 miljoonaa euroa.

Pääministeri Orpon hallitus laatii vaalikauden alussa pitkäjänteisen teollisuuspoliittisen strategian, joka sisältää vientiteollisuudelle olennaiset politiikkakokonaisuudet, kuten logistiikan. Hallituksen tavoitteena on kasvuhakuisten, työllistävien ja vientiin tähtäävien yritysten määrän kasvu sekä teollisten työpaikkojen säilyminen Suomessa. Koulutetaan riittävästi työvoimaa teollisuuden tarpeisiin. Talouden ja viennin kivijalkaa vahvistetaan sitoutumalla toimenpiteisiin, joilla tuetaan kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrää vuoteen 2030 mennessä.

Päästökauppajärjestelmä ja pitkäjänteinen ennustettava ilmasto- ja energiapolitiikka ovat kansallisen ilmasto- ja energiastrategian keskeisiä ohjauskeinoja. Vuoden 2022 strategiassa linjattavin toimin parannetaan yritysten mahdollisuuksia tehdä pitkäjänteisesti investointeja edistyneeseen puhtaaseen teknologiaan.

Suomi on ollut aktiivisesti mukana luomassa alueellisia kaasumarkkinoita Baltian maiden kanssa (vuoden 2022 maakohtainen suositus 3.5.). Vuoden 2020 alusta alkaneen markkinoiden avautumisen konkreettisenä tuloksena Suomi, Viro ja Latvia muodostivat yhteisen markkina-alueen, jossa kaasun siirtoverkossa käytetään yhtenäisiä syöttö- ja ottotariffeja. Tämä markkina-alue muodostaa Euroopan ensimmäiset usean maan kattavat kaasumarkkinat. Myös Liettua on liittymässä markkinoille.

Kaasun kysyntä laski korkean kaasun hinnan vuoksi -50 % vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla verrattuna vuonna 2021 samalla ajanjaksolla. Vuonna 2022 maakaasun osuus energian kokonaiskulutuksesta oli 3,1 %. Gasum Oy:n hankintasopimuksen mukainen maakaasun toimitus putkitse Suomeen katkesi toukokuussa 2022. Kaksi vuotta sitten käyttöön otettu Suomen ja Viron välinen kaasuputki Balticconnector tarjoaa Suomelle vaihtoehdoisen reitin kaasuntoimitukselle, ja myös olemassa olevaa LNG-infrastruktuuria voidaan hyödyntää. Lisäksi valmisteltiin nopealla aikataululla kelluva LNG-terminaalilaiva Inkooseen varmistamaan maakaasun saatavuus. Balticconnector kaasuputkessa havaittiin vuoto lokakuussa 2023 ja sen seurauksena putkiyhteys Suomen ja Viron välillä on ollut poissa käytöstä. Vuotokohta on paikannettu ja putken korjaus on käynnissä.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti sähkön siirtoverkon toimivuutta ja riittävyttä energiamurroksen perustana ja Suomen keskeisenä kilpailuetuna vahvistetaan. Nopeutetaan sähköverkkoinvestointien luvitusta ja resursoidaan lupakäsittely. Hallitus luo strategisen näkemyksen sähkön siirtotarpeista Suomen eri alueilla 2030-luvulla ja käynnistää tarvittavat toimenpiteet investointeja hidastavien pullonkaulojen poistamiseksi. Kansallisesti tärkeiden teollisuuden keskittymien sähkönsiirtotarve ja kohtuulliset sähkönsiirtokustannukset varmistetaan investointien mahdollistamiseksi (vuoden 2023 maakohtainen suositus 4.5).

Vähähiilinen liikenne

Toukokuussa 2021 valtioneuvosto teki periaatepäätöksen fossiilittoman liikenteen tiekartasta. Tiekartta on myös Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide. Tiekartta määrittää keinot liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta ja fossiilittoman liikenteen saavuttamisen vuoteen 2045 mennessä. Tiekartta sisältää toimenpiteitä liikenteen energiasiirtymän ja ajoneuvokannan uusiutumisen edistämiseksi sekä kestävien liikennemuotojen osuuden kasvattamiseksi liikennesuoritteesta.

Vaihtoehdoisten polttoaineiden jakeluinfraa on tuettu vuodesta 2018. Avustuksia on jaettavissa sähkölataukselle, metaanille ja vedylle. Vuosina 2022-23 tähän tarkoitukseen osoitettiin 35 miljoonaa euroa ja vuodelle 2024 10 miljoonaa euroa lisää. Taloyhtiöiden latausinfra on tuettu vuoden 2023 loppuun ja vuosina 2022-23 tuki oli saatavilla myös työpaikoille. Noin 40 miljoonaa euroa on osoitettu tähän tarkoitukseen vuosina 2022-23. Vuoden 2022 loppuun tuettiin täyssähköautojen hankintaa ja autojen metaani- ja etanolikonversioita. Metaani- ja sähkökäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen, ja vuodesta 2024 eteenpäin myös vetypaketti- ja kuorma-autojen hankintaa, tuetaan. Vuosille 2022-23 osoitettiin yhteensä 25,5 miljoonaa euroa näihin tarkoituksiin ja rahoitus on käytettävissä vuoden 2024 loppuun. Täyssähköautojen autovero poistettiin vuonna 2021. Myös vähäpäästöisten työsuhteautojen verohelpotuksia on otettu käyttöön.

Liikenteen päästökehitystä ja päästövähennystoimia tarkastellaan osana pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaista uuden energia- ja ilmastostrategian laatimista.

3.4 Kotitalouksien velkaantuminen

Suositus 4 (2019): vahvistaa kotitalouksien velkaantuneisuuden seurantaan ja perustaa luottorekisterijärjestelmän

3.4.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti perustetaan huoneistotietojärjestelmään taloyhtiölainoja koskeva keskitetty rekisteri (P2C2R4). Tämä on tarpeellinen positiivista luottotietorekisteriä täydentävä rekisteri, josta tiedot taloyhtiölainojen osakaskohtaisista velkaosuuksista on tarkoitus myöhemmin siirtää positiiviseen luottotietorekisteriin. Positiivisen luottotietorekisterin avulla pyritään vähentämään luonnollisten henkilöiden ylivelkaantumista, valvomaan luottomarkkinoita ja edistämään rahoitusvakautta. Taloyhtiölainojen tiedonkeruun mahdollistava lainsäädäntö on hyväksytty eduskunnassa marraskuussa 2022 ja vahvistettu helmikuussa 2023. Huoneistotietojärjestelmän kehittämistä koskeva järjestelmähanke on paraikaa vireillä. Lainsäädäntöhanke tiedonsiirtojen mahdollistamiseksi positiiviseen luottotietorekisteriin on käynnistetty.

3.4.2 Muut tehdyt toimenpiteet

Makrovakaustoimet

Rajoittaakseen kotitalouksien velkaantumisen kasvua Finanssivalvonta kiristi kesäkuun 2021 makrovakauspäätöksessään asuntolainojen enimmäisluototussuhdetta 85 prosenttiin aiemmasta 90 prosentista muiden kuin ensiasuntolainojen osalta. Enimmäisluototussuhde palautettiin perustasolleen 90 prosenttiin joulukuussa 2023. Ensiasunnon ostajien osalta enimmäisluototussuhde on pidetty jo pidempään 95 prosentissa.

Finanssivalvonnan johtokunta antoi syyskuussa 2021 suosituksen, jossa lainanantajia kehoitettiin noudattamaan pidättyväisyyttä sellaisten lainojen myöntämisessä, jotka ovat lainanhakijan tuloihin nähden hyvin suuria ja enimmäistakaismaksuajaltaan tavanomaista pidempiä.

Finanssivalvonnan johtokunta antoi kesäkuussa 2022 suosituksen lainanhoitorasituksen ylärajaksi. Finanssivalvonta suosittelee, että asuntolainoja myönnetään jatkossa pääsääntöisesti lainanhakijoille, joiden kaikkien lainanhoitokulujen arvioidaan pysyvän stressitilanteessa alle 60 prosentissa lainanhakijan nettotuloista.

Suomalaisten kotitalouksien velkaantumisessa on piirteitä, joihin tähän asti voimassa olleilla makrovakaustilavälillä on vaikea puuttua. Esimerkiksi asuntoluottojen pidentyvät laina-ajat, sekä suuret taloyhtiölainat uudisrakentamisessa hämärtävät kotitalouksien velkaantumista. Eduskunta

hyväksyi tammikuussa 2023 kotitalouksien velkaantumista rajoittavan lainsäädäntöpaketin, joka tuli voimaan 1.7.2023. Lainsäädäntöpaketilla lainsäädäntöön otettiin säännökset seuraavista toimita:

- Uusien asuntoluottojen pituudelle 30 vuoden enimmäisrajoite.
- Uudisrakentamisessa asuntoyhteisöluottojen osuudelle 60 prosentin rajoite suhteessa myytävien asuntojen velattomaan hintaan.
- Uudisrakentamisessa käytettävien asuntoyhteisöluottojen pituudelle 30 vuoden enimmäisrajoite sekä lyhennysvapaita koskeva kielto ensimmäiselle viidelle vuodelle rakennuksen valmistumisesta.
- Luotonantajat voivat kuitenkin poiketa edellä todetuista laina-aikarajoituksista 10 prosentissa luotonantovolyymista kullakin vuosineljänneksellä.
- Kohtuuttoman korkean maksukyvyttömyysriskin omaaville kuluttajille keskittyvien luotonantoliiketoimintamallien kielto ja maksukyvyttömyysriskien arviointivelvollisuuden laajentaminen erityisesti pankkisektorin ulkopuolisessa luotonannossa.
- Enimmäisluototussuhde laajennettiin kattamaan myös luottolaitossektorin ulkopuoliset toimijat, jotka myöntävät asuntoluottoja kuluttajille.
- Luottolaitossektorin ulkopuolisten kuluttajaluotonantajien viranomaisvalvonta siirrettiin Etelä-Suomen aluehallintovirastolta Finanssivalvontaan.

Muut toimet kotitalouksien ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi

Ylivelkaantumista on viime vuosina ehkäisty muun muassa lainsäädäntötoimilla sekä viranomaisten resursseja lisäämällä. Viranomaisresurssien lisäyksellä on kehitetty talous- ja velkaneuvontaa tavoitteena ennaltaehkäistä ylivelkatilanteita. Kansallisen talousosaamisen strategian toimeenpano aloitettiin helmikuussa 2022 yhteistyössä oikeusministeriön, Suomen Pankin ja alan eri toimijoiden kanssa. Strategian tavoitteena on vahvistaa kansalaisten ymmärrystä talousosaamisen merkityksestä omassa elämässään ja toimia omassa taloudessa eettisesti ja kestäväällä tavalla. Lainsäädännöllä on muun muassa lyhennetty maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja, helpotettu ja nopeutettu elinkeinotoiminnassa velkaantuneiden pääsyä velkajärjestelyyn ja kevennetty ulosottomenettelyä vapaakuukausien määrää lisäämällä ja suojaosuutta korottamalla. Velkaantumislmiöstä tullaan myös tekemään kokonaistarkastelu vuoden 2025 kevääseen mennessä.

Kuluttajaluottojen hintasääntelyä uudistettiin vuonna 2023, ja uudet säännökset tulivat voimaan lokakuussa 2023. Uusilla säännöksillä kuluttajaluottojen korkokattoa laskettiin aikaisemmasta 20 prosentista 15 prosenttiin. Samalla korkokatto sidottiin korkolaissa tarkoitettuun viitekorkoon siten, että korko ei saa luottosopimuksen mukaan nousta tällöinkään yli 20 prosentin. Myös muiden luottokustannusten kuin korkokulujen sekä maksuajan pidentämisestä perittävien kulujen enimmäismääristä säädetään aikaisempaan tapaan laissa. Muutoksen tarkoituksena on pyrkiä vähentämään kuluttajien ylivelkaantumista rajoittamalla luotonantajien mahdollisuuksia harjoittaa luotonantoa nykyisenkaltaisella luottoriskitasolla. Lisäksi muutoksen tarkoituksena on kohtuullistaa luottojen hinnoittelua erityisesti euromäärältään suurina ja pitkällä laina-ajalla myönnettyjä luottoja silmällä pitäen. Lainmuutoksella tiukennettiin myös luottojen markkinointisäännöksiä sekä lisättiin lakiin säännökset tarjolla olevien maksutapojen esittämisestä kuluttajan ostaessa hyödykkeitä verkossa. Oikeusministeriössä on niin ikään lokakuussa 2023 perustettu työryhmä täytäntöön panemaan uutta kuluttajaluottodirektiiviä, ja samassa yhteydessä kuluttajaluottosääntelyä on

tarkoitus tarkistaa sopimusoikeudellisten seuraamusten osalta. Sääntelyn uudistamisella vaikutetaan ylivelkaantumisen ennaltaehkäisemiseen.

Positiivinen luottotietorekisteri

Positiivinen luottotietorekisteri on yksi keskeisimmistä kansallisista toimenpiteistä ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi. Rekisteri luo paremman tietopohjan sekä yksittäisiin luotonantotilanteisiin että rahoitusvakauden ja luottomarkkinoiden seurantaan ja valvontaan.

Positiivista luottotietorekisteriä koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle helmikuussa 2022. Eduskunta hyväksyi lakiehdotukset kesäkuussa 2022 ja lait tulivat pääosin voimaan 1.8.2022.

Positiivisesta luottotietorekisteristä annetussa laissa määritellään rekisterin tietosisältö ja rekisterinpitäjä. Lisäksi säädetään luotonantajia koskevasta luottotietojen ilmoittamisvelvollisuudesta sekä niistä käyttötarkoituksista, joihin tietoja voidaan rekisteristä luovuttaa. Rekisteriä tullaan käyttämään erityisesti luotonannossa luonnollisen henkilön luottokelpoisuutta arvioitaessa sekä eräiden rahoitusvakauden seurannasta ja luottomarkkinoiden valvonnasta vastaavien viranomaisten toiminnassa. Rekisterin tietosisältö tulee olemaan laaja. Rekisteriin talletetaan kattavasti tietoja kuluttajaluotoista sekä luonnollisen henkilön elinkeinotoimintaa varten ottamista luotoista. Kuluttajaluotoista säädetään kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvussa ja asunto-omaisuuteen liittyvistä kuluttajaluotoista lain 7 a luvussa. Mainitut luvut koskevat lähtökohtaisesti kaikkia elinkeinonharjoittajien kuluttajille myöntämiä luottoja kattaen niin direktiivin 2008/48/EY kuin direktiivin 2014/17/EU soveltamisalaan kuuluvat luotot. Lisäksi rekisteri sisältää eräitä ns. negatiivisia luottotietoja, joita olisivat yli 60 päivää kestäneet viiveet luoton takaisinmaksussa sekä luonnollisen henkilön velkajärjestelyä ja yrityssaneerausta koskevat tiedot. Rekisteriin saa tallettaa myös tiedon ns. vapaaehtoisesta luottokiellosta, jonka luonnollinen henkilö voisi itse ilmoittaa rekisteriin.

Rekisteri tarjoaa myös henkilöille itselleen välineen suojautua ylivelkaantumista vastaan. Kuluttajat voivat itse tarkastella tietojaan sähköisen asiointipalvelun kautta.

Rekisterin on tarkoitus olla käytössä kuluttajaluottojen osalta huhtikuussa 2024. Luonnollisen henkilön elinkeinotoimintaa varten ottamien luottojen on tarkoitus sisältyä rekisteriin keväästä 2026 alkaen. Rekisterinpitäjänä tulee toimimaan Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö.

3.5 Rahanpesun torjunta

Suositus 4 (2020): varmistaa rahanpesun torjuntasäännösten tuloksellisen valvonnan ja noudattamisen

Suomen maakohtaisessa suosituksessa nostettiin erityisesti esille kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion vanhentuneisuus, Suomen rahoitusvalvontaviranomaisen ja rahanpesun selvittelykeskuksen resurssivajeet sekä rahanpesun selvittelykeskuksen ja rahoitusvalvontaviranomaisen välisen tietojenvaihdon riittämättömyys.

3.5.1 Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet

Suunnitelman pilarin 2 komponenttiin C3 sisältyvien toimenpiteiden R1 odotetaan osaltaan varmistavan rahanpesunvastaisen kehyksen tehokkaan valvonnan ja täytäntöönpanon (vuoden 2020 maakohtainen suositus 4). Rahanpesun ehkäisemistä ja paljastamista koskevalla uudistuksella (P2C3R1) pyritään parantamaan toimivaltaisten viranomaisten välistä tietojen keruuta ja vaihtoa muun muassa automaattisen tietojenkäsittelyn ja analysoinnin avulla. Tuen avulla pyritään parantamaan valvontaviranomaisen sisäistä tietojenkäsittelytoimintaa sekä tietojen vaihtoa eri viranomaisten välillä sekä tehostamaan rahanpesun estämisen riskiperusteista valvontaa. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää on tarkoitus muuttaa niin, että voidaan tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemistä, paljastamista ja syytteen esenpanoa. Uudistuksella pyritään myös parantamaan tosiasiallisten edunsaajien rekisterin ajantasaisuutta, kattavuutta ja oikeellisuutta.

Vuonna 2022 uudistukseen liittyvässä työskentelyssä saavutettiin koostavaan sovellukseen liittyvä lainsäätömuutos, mikä tuli voimaan 15.9.2022 ja joka on neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvän välitavoitteen osa. Vuonna 2023 uudistukseen liittyen koostavan sovelluksen tuotantokäyttö alkoi. Kaupparekisterilain päivitys tuli lainvoimaiseksi, yritystietojen haku on viety tuotantoon ja myös muiden uudistuksessa toteutettavien projektien osalta edistettiin suunnitelman mukaisesti, mm. Finanssivalvonnan valvojan työpöydän osalta on ensimmäisiä toiminnallisuuksia julkaistu tuotantokäyttöön.

3.5.2. Muut tehdyt toimenpiteet

Suomen vuoden 2021 kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio on järjestyksessään toinen kansallinen riskiarvio. Riskiarvio laadittiin valtiovarainministeriön ja sisäministeriön koordinoimana ja se valmistui maaliskuussa 2021. Riskiarviossa kuvataan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkia, haavoittuvuuksia ja riskejä kaikilla ilmoitusvelvollisillä sektoreilla sekä voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden (NPO-sektorin) toiminnassa. Lisäksi riskiarviossa tarkastellaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä liittyen valittuihin ilmiöihin. Uuden riskiarvion perusteella torjuntatoimia voidaan kohdentaa oikeasuhtaisesti riskillisiin alueisiin muuttuva toimintaympäristö huomioiden. Riskiarviota päivitetään kahden vuoden välein, ellei kansallisista tai kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu.

Riskiarvion yhteydessä laadittiin kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelmassa esitellään ne toimenpiteet, joilla riskiarviossa havaittuja riskejä pyritään pienentämään. Riskiarvio ja toimintasuunnitelma muodostavat kokonaisuuden, joka kuvastaa Suomen kansallista ymmärrystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä ja niiden hallintakeinoista. Toimintasuunnitelma tukee ja tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa ja voimavarojen kohdentamista sekä viranomaisten ja valvojien hankkeiden ja toimenpiteiden priorisointia.

Toimintasuunnitelman toimenpiteiden kansallista täytäntöönpanoa koordinoidaan valtiovarainministeriössä. Toimintasuunnitelmaan kirjatuille toimenpiteille on osoitettu niiden

toteuttamisesta vastaava taho ja toteuttamisen aikataulu. Toimenpiteet toteutettiin vuosien 2021–2023 aikana.

Riskiarvion päivitystyö käynnistyi vuoden 2022 aikana ja sitä jatkettiin 2023 sekä laadittiin toimintasuunnitelma vuosille 2024–2025. Näistä on 8.2.2024 annettu valtioneuvoston periaatepäätös VM/2024/27.

Suomen rahoitusvalvontaviranomainen eli Finanssivalvonta perusti erillisen rahanpesun estämisen toimiston vuonna 2019 ja lisäsi samalla rahanpesun estämisen valvontaan kohdistettua henkilöresurssia kaikkiaan 10 henkilöön. Toimisto on jaettu kahteen toimintoon, joista toisen tehtävänä on tarkastaa, miten rahapesulain mukaisia toimia on toteutettu Finanssivalvonnan valvottavissa. Tarkastuksia on kohdistettu sekä finanssilaitoksiin että muihin rahapesulain mukaisiin valvottaviin 2019–2020 ja tarkastukset saatettiin loppuun vuoden 2021 aikana.

Rahanpesun estämisen valvonta on Finanssivalvonnan strategiassa kehittämiskohteena vuosina 2020–22. Tavoitteena on riskiperusteisen valvonnan tehostaminen, ohjeistuksen ja palautteen antaminen sekä tehokkaiden valvontatoimien ja sanktioiden suuntaaminen alalle. Toimenpiteinä strategian toteuttamisessa ovat rahanpesun estämisen valvonnan resurssien kasvattaminen, rahanpesun riskiarviotyökalun kehittäminen ja suuntaaminen myös terrorismin rahoittamisen riskin arvioimiseen sekä riskiperusteisen valvontamallin kehittäminen.

Vuoden 2022 aikana Rahanpesun estämisen toimisto laati rahanpesun estämisen valvontastrategian, jota sekä Euroopan pankkiviranomainen, EBA että Rahanpesun ja terrorismin vastainen toimintaryhmä, FATF ovat edellyttäneet. Strategian osana julkaistiin keväällä uusittu valvojan ominaisriskiarvio, joka sisälsi myös terrorismin rahoittamisen riskiarvion. Lisäksi syksyllä julkaistiin luottolaitossektorin riskiarvio ja valmisteltiin sisäiseen käyttöön pääomamarkkinoiden valvottavia ja virtuaalivaluuttatoimijoita koskevat toimialakohtaiset riskiarviot. Valvontastrategiaa ryhdytään toteuttamaan vuodesta 2023 alkaen osana koko Finanssivalvonnan uutta strategiaa.

Valvontatoiminnassa Finanssivalvonta sai valmiiksi kaikkiaan viisi rahanpesun estämisen tarkastusta ja yhden teema-arvion. Teema-arvio kohdistui korkeariskisten asiakkaiden pankkipalveluiden aiheuttamaan rajoittamiseen (nk. de-risking ilmiö). Teema-arvion tuloksista on käyty keskustelua sekä pankkien että viranomaisten kanssa, ja keskustelu jatkui vuoden 2023 aikana. Lisäksi Finanssivalvonta kohdisti jatkuvaa valvontaa useisiin valvottaviin.

Vuoden 2022 alussa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan aiheutti merkittävän muutoksen kansainvälisten talouspakotteiden tilanteessa: EU on kohdistanut Venäjään ja Valko-Venäjään erittäin laajat pakotteet, joilla on ollut vaikutusta myös Suomen Finanssisektoriin. Finanssivalvonta on vastannut pakotetilanteen muutokseen rekrytoimalla pakoteasiantuntijan ja samalla on valmistauduttu rahapesulain muutoksiin, joiden myötä pakotteiden noudattamisen valvonta tulee Finanssivalvonnan nimenomaiseksi tehtäväksi.

Vuoden 2023 aikana tarkastuksia on laajennettu mm. maksupalvelun tarjoajiin ja eri luottolaitoksiin, kohteet on valittu riskiperusteisesti. Finanssivalvonta on vuoden aikana toteuttanut kaikkiaan yli 70 valvottavaa koskien toimenpiteitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sekä pakotteiden noudattamisen valvonnan osalta.

Rahanpesun selvittelykeskus lisäsi henkilöstöään vuoden 2019 aikana viidellä virkamiehellä. Tämä lisäksi selvittelykeskuksessa työskentelee jatkuvasti n. 9 projektihenkilöä. Henkilöresurssien lisäksi

selvittelykeskuksen toiminnan kehittämisessä on keskeistä tietotekniikan mahdollisuuksien hyödyntäminen ja edelleen kehittäminen. Selvittelykeskus käynnisti vuonna 2020 kaksivuotisen tekoälyn käyttöönottoa selvittävän ISFP-rahoitteisen RANKKA-projektin, joka on saatettu onnistuneesti päätökseen 31.12.2021.

Tehostaakseen edelleen epäilyttävää liiketoimintaa koskevien ilmoitusten käsittelyä ja operatiivista analyysiä ja toisaalta parantaakseen strategista ja taktista analyysiä, selvittelykeskuksessa on käynnistetty 31.12.2021 päättyneen RANKKA -hankkeen pohjalta EU RRF-rahoitteinen nelivuotinen RANKKA2-hanke tekoälyn hyödyntämiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa. Lisäksi selvittelykeskus on toteuttanut vuoden 2022 loppuun kestäneen ILMO-robotiikkaprojektin (VM:n erityisrahoitus tuottavuutta edistäviin hankkeisiin), jolla tehostettiin edelleen kokonaismäärältään lisääntyvien epäilyttävää liiketoimintaa koskevien ilmoitusten käsittelyä.

Rahanpesun selvittelykeskus vastaanotti vuoden 2023 aikana 347 012 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. Lukemaa voidaan vertailla vuoden 2021 ennätyslukemiin (3 692 640) sekä vuoden 2022 ilmoitusten kokonaismäärään (230 167). Suurin selittävä tekijä, paitsi ilmoitusmäärien kasvuun ja suureen eroon vuoteen 2023 verrattuna, on maksupalvelun tarjoajien ilmoitusten määrän lisääntyminen. Vuonna 2021 vastaavasti virtuaalivaluutan välittäjien lisääntynyt ilmoitusmäärä selittää poikkeuksellista ilmoitusmäärää. Vuoden 2023 STR ilmoituksista on luovutettu tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja selvittämiseksi 0,9 prosenttia. Riskiperusteisista STR ilmoituksista luovutettiin 12,3 prosenttia.

Rahanpesun selvittelykeskus antoi vuonna 2023 yhteensä 127 määräystä keskeyttää liiketoimi eli niin sanottua jäädytysmääräystä (vuonna 2021: 111 kpl ja vuonna 2022: 94 kpl). Jäädytysten lukumäärä on edelleen korkea. Tämän lisäksi selvittelykeskus teki ulkomaisille FIU-yksiköille 93 pyyntöä jäädyttää varoja (vuonna 2021 pyyntöjä tehtiin ennätyselliset 158 kpl ja vuonna 2022: 132 kpl).

Tietoverkkoavusteiset petokset työllistivät selvittelykeskusta myös vuonna 2023. Tämä näkyi varsinkin vastaanotettujen kotimaisten ja ulkomaisten tiedustelujen määrässä, joista suuri osa liittyi petoksella hankittujen varojen pysäyttämiseen ja jäljittämiseen. Eri petosrikosten kirjo oli runsas, rakkauspetoksista moniulotteisempiin kyberrikollisuuden elementtejä sisältäneisiin petoksiin.

Selvittelykeskus on operatiivisen analyysin lisäksi jatkanut taktisen ja strategisen tason analyysituotteiden laatimista mm. liittyen terrorismin sekä väkivaltaisen äärioikeiston rahoittamiseen. Finanssivalvonnan kanssa on tehty yhteistyötä erityisesti korkean riskin ilmoitusvelvollisiin liittyen (hawalat, virtuaalivaluutan tarjoajat ja maksupalvelujen tarjoajat). Vuonna 2023 Rahanpesun selvittelykeskuksen työn painopisteissä näkyi edelleen Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäys. Selvittelykeskus on osallistunut tiiviisti sodan aiheuttamien vaikutusten seuraamiseen, tietojen keräämiseen sekä tilannekuvan muodostamiseen. Myös Venäjän Federaatioon kohdistuvien pakotteiden osalta selvittelykeskus on tehnyt toimenpiteitä, joilla mahdolliseen pakotteiden kiertämiseen liittyviä asioita havaittaisiin ja pystyttäisiin paljastamaan aiempaa tehokkaammin. Tältä osin selvittelykeskus on tehnyt tiivistä yhteistyötä Keskusrikospoliisin sisällä sekä keskeisten viranomaisten kanssa. Pakotteiden lisääminen on johtanut ilmoitettujen säännöstelyrikosten kasvuun. Selvittelykeskuksen toiminnassa on loppuvuodesta 2023 näkynyt myös Lähi-idän kriisi ja siihen liittyvä terrorismin rahoittamisen torjunnan tehtävien lisääntyminen.

Rahanpesun selvittelykeskus toimi vuoteen 2023 saakka puheenjohtajana operatiivisten viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten FAMLIT (Finnish Anti-Money Laundering Intelligence Task Force) PPP-työryhmässä, joka koostuu kaikista pankeista, kahdesta keskeisimmästä ilmoitusvelvollisesta sekä Finanssiala ry:stä ja käynnistettiin vuonna 2020. Vuoden 2024 aikana FAMLIT jatkaa ilmoitusvelvollisten puheenjohtamana ja selvittelykeskus tarjoaa yhteistyöhön operatiivista tilannekuvaa.

3.6 Elpymis- ja palautumissuunnitelman ja koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpano

Suositus 2 (2022): etenee elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa 29 päivänä lokakuuta 2021 annettuun neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden mukaisesti; etenee sovittujen, vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanossa ja saattaa nopeasti päätökseen komission kanssa käytävät neuvottelut vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjoista Ahvenanmaan osalta, jotta niiden täytäntöönpano voidaan aloittaa

Suositus 2 (2023): jatkaa tarkistetun elpymis- ja palautumissuunnitelmansa vakaata täytäntöönpanoa ja viimeistelee REPowerEU-luvun ripeästi, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa nopeasti; jatkaa koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpano etenee pääasiassa suunnitelman mukaisesti ja ainoastaan muutamassa toimenpiteessä ollaan jäljessä alkuperäisestä aikataulusta. Suomi lähetti 1. maksupyynnönsä komissiolle 10.11.2023 ja komissio julkaisi hyväksyvän arvionsa siitä 25.1.2024.

Suomi lähetti REPowerEU-luvun sisältävän elpymis- ja palautumissuunnitelman päivityksen komissiolle 5.10.2023 ja EU:n talous- ja rahoitusasioiden neuvosto hyväksyi sen 8.12.2023. Suomi saa REPowerEU-rahoitusta enintään 127 miljoonaa euroa ja käyttää varat seuraaviin kohteisiin:

- i) ympäristöluvituksen vauhdittaminen valtion aluehallintouudistuksen kanssa yhteensopivalla tavalla, 32 miljoonaa euroa
- ii) puhtaan energian ja materiaalivirtojen tutkimus- ja kehittämistoiminta ja pilotointi, 40 miljoonaa euroa
- iii) puhtaan siirtymän investoinnit, 54,5 miljoonaa euroa
- iv) Ahvenanmaan energiajärjestelmän muutos, 0,7 miljoonaa euroa.

Suomen koheesiopolitiikan ohjelmien toimeenpano jatkuu. Koheesiopolitiikan täydentävyyttä ja synnergiaetuja Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman kanssa tarkastellaan muun muassa ohjelman seurantakomitean yhteydessä.

4 Edistyminen YK:n kestävän kehityksen (SDG) tavoitteissa

Agenda2030:n kansallisen toimeenpanon organisointi

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n kansallista toimeenpanoa Suomessa ohjaa hallitus. Pääministeri Orpon hallitusohjelmaan pohjautuva valtioneuvoston selonteko Agenda2030:n toimeenpanosta annetaan eduskunnalle vuoden 2024 kevätistuntokaudella. Selonteko toimii hallituksen toimintasuunnitelmana kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhtäaikaaisesti valmistellaan valtioneuvoston selontekoa Suomen kauppa- ja kehityspolitiikasta, ja ko. selonteko linjaa Suomen kestävän kehityksen työtä globaaliulottuvuuden ja –kumppanuuden osalta.

Vuoden 2023 aikana valtioneuvoston kansliassa on käynnistetty asiantuntijatyönä tehtävä yhteiskunnallinen kestävyysarviointi, joka tuottaa kestävyyskysymyksiä koskevaa tilannekuvaa, analyysia kestävyuden keskinäisyytkennöistä sekä kehityskulkuja hallituksen pitkäjänteisen politiikkasuunnittelun tueksi.

Itsenäinen kestävyyspaneeli käynnisti työnsä valtioneuvoston kanslian yhteydessä vuoden 2023 alusta. Tiedeperusteinen kestävyyspaneeli pyrkii vaikuttamaan laaja-alaisesti yhteiskunnassa, ja sen erityistehtävänä on tukea työssään Suomen Kestävän kehityksen toimikuntaa. Paneelin työssä on keskitetty edistämään ympäristön ja ihmisen yhteistä hyvinvointia ja siihen tähtäävää yhteiskunnallista muutosta huomioiden oikeudenmukaisuuden sekä kestävyystavoitteiden ristiinkytkennät. Paneelin tavoitteena on nostaa julkiseen keskusteluun kestävän kehityksen kannalta merkittäviä kysymyksiä ja tätä työtä on tehty erilaisissa foorumeissa sekä itsenäisin julkaisuin.

Yhteiskunnan laaja-alaisesta osallistamisesta kestävän kehityksen työhön vastaa Suomen kestävän kehityksen toimikunta, joka on pääministerin johtama monitoimijafoorumi. Toimikunta päivitti strategiansa keväällä 2022³. Uusi strategia rakentuu YK:n nimittämän itsenäisen tutkijaryhmän laatiman globaalin kestävän kehityksen raportin (Global Sustainable Development Report) suositusten mukaisesti systeemiselle kestävyysmurroksen tarkastelulle. Strategian ytimen muodostavat kuusi muutosaluetta, joilla Suomella on erityistä kirittävää kestävän kehityksen toimeenpanossa. Helmikuussa 2024 uudelle nelivuotiskaudelle asetettu kestävän kehityksen toimikunta työskentelee ahkerasti strategian toimeenpanon vauhdittamiseksi kaikilla muutosalueilla.

Tavoitteissa edistyminen

Helmikuussa 2023 julkaistun Suomen kansallisen Agenda2030:n toimeenpanon arvioinnin mukaan Suomen on tehostettava kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa niiden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä⁴. Haasteita liittyy etenkin ekologiseen kestävyteen ja globaalivastuuseen sekä toimien rajat ylittäviin negatiivisiin ulkoisvaikutuksiin (spill-over effects).

Haasteista huolimatta Suomi arvioitiin vuonna 2023 kolmatta kertaa peräkkäin maailman ja Euroopan kärkisijalle SDGindex-maavertailussa⁵. Sen ja Eurostatin vuosittaisen indikaattoriraportin⁶

³ Valtioneuvoston kanslia (2022): <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-496-5>

⁴ Valtioneuvoston kanslia (2023): <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-381-4>

⁵ SDG Index (2023): <https://dashboards.sdgindex.org/rankings>

⁶ Eurostat (2023)

mukaan Suomi on saavuttamassa ne Agenda 2030:n tavoitteet, jotka liittyvät köyhyyden vähentämiseen, hyvinvointiin ja terveyteen, veteen ja sanitaatioon, eriarvoisuuden vähentämiseen ja sukupuolten tasa-arvoon sekä innovaatioihin ja infrastruktuuriin. SDGindexin⁷ mukaan Suomi ei edisty toivotulla tavalla kulutuksen ulkoistettujen ilmastopäästöjen, terveyden kannalta kestävän ruokavalion ja eriarvoistumisen osalta vanhusten toimeentulon suhteen.

Komission arvioissa Suomen keskeisiksi SDG-toimeenpanon haasteiksi nostetaan kestävä ravitsemus (ylipainoisuuden lisääntyminen), kestävä kaupunkikehitys julkisen liikenteen osuutta painottaen sekä maanpäällinen luonnon monimuotoisuus, etenkin metsäkatko. Suomi edistyy hyvin talouden kestävyteen, eriarvoisuuden vähentämiseen ja muihin sosiaaliseen kestävyteen liittyvien tavoitteiden toimeenpanossa. Komission arvon mukaan edistystä on tapahtunut myös kestävässä kulutuksessa ja tuotannossa, joka on pitkään ollut Suomen haasteena.

Kestävä ravitsemus: Hallitus toteuttaa yhdessä järjestöjen kanssa poikkihallinnollisen kansallisen terveys- ja hyvinvointiohjelman, jolla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehittämällä uusia ratkaisuja. Ohjelman toteuttamiseen on varattu yhdeksän miljoonaa euroa.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy myös Suomi liikkeelle –ohjelma, jonka tavoitteena on vahvistaa kaikenikäisten ihmisten terveyttä, henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä toimintakykyä monipuolista liikkumista lisäämällä. Ohjelmaa toimeenpannaan laajassa yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden, kuten ministeriöiden, yritysten, työmarkkinajärjestöjen, kansalaisyhteiskunnan ja median, kanssa. Ohjelmassa hyödynnetään parhaat kansainväliset käytännöt liikunnan lisäämiseksi.

Kestävä kaupunkikehitys: Kaupunkien ja kuntien laaja-alaista kestävän kehityksen toimeenpanoa ja johtamista vauhditettiin vuosina 2019–2023 ympäristöministeriön koordinoimalla Kestävä kaupunki –ohjelmalla. Ohjelman toimet edistivät muun muassa kestävien kaupunkien suunnittelua, monimuotoisia viherympäristöjä ja sosiaalisesti kestäviä kaupunkeja, paransivat kestävyden strategisen johtamisen edellytyksiä kuten budjetointia sekä tuottivat uusia osallistumisen ja vuorovaikutuksen tapoja. Ulkoisen loppuarvioinnin mukaan ohjelma oli vaikuttava ja ketterä laaja-alaisen kestävyysajattelun ja monialaisen yhteistyön vauhdittaja, joka tuotti kunnille yhteismitallisia kestävyysratkaisuja, vahvisti valtion ja kuntien keskusteluyhteyttä ja nosti esiin kaupunkeja ja kuntia kestävän kehityksen toimijoina. Arvioinnin mukaan ohjelman erityinen onnistuminen oli kestävän kehityksen strategisen johtamisen kehitystyö.

Joukkoliikenteen suosio heikentyi Suomessa koronaepidemian seurauksena eikä ole toistaiseksi toipunut huolimatta kansallisista n. 300 miljoonan euron tuista sen tukemiseen ja kehittämiseen. Hallitus kehittää joukkoliikennettä kokonaisuutena yhdessä kaupunkien ja alueiden kanssa ja investoi merkittävästi muun muassa raideyhteyksien kehittämiseen. Lisäksi hallitus parantaa pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä muun muassa päivittämällä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman, toteuttamalla toimenpideohjelman koulu- ja työmatkapyöräilyn edistämiseksi sekä panostamalla kävely- ja pyöräilyliikenneturvallisuuteen.

Luonnon monimuotoisuus: Uudistettu luonnonsuojelulaki astui voimaan 1.6.2023. Uutta laissa on esimerkiksi tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojelun vahvistaminen, vapaaehtoinen ekologinen kompensatio ja Suomen Luontopaneelin roolin vahvistaminen. Ekologisen kompensaation avulla ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle yhtäällä aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä

⁷ SDG Index (2023): <https://dashboards.sdgindex.org/static/profiles/pdfs/SDR-2023-finland.pdf>

luonnon monimuotoisuutta toisaalla esimerkiksi ennallistamalla heikentyneitä luontotyyppiäsiintymiä. Myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen on kirjattu lain tavoitteisiin.

Hallitus valmistelee poikkihallinnollisesti kansallisen luonnon monimuotoisuus -strategian ja sen toimintaohjelman. Ympäristöministeriö käynnisti strategian ja toimintaohjelman valmistelut 2021 ja sitä on tehty laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Strategia ohjaa luonnon suojelun, ennallistamisen ja hoidon politiikkaa sekä pyrkii pienentämään luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita. Strategian tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kääntää kehitys elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä.

Helmi-elinympäristöohjelma 2021-2030 vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Vuonna 2023 ohjelma tuotti hyviä tuloksia muun muassa lintuvesien kunnostus- ja hoitotoimiin, rantaniittyjen kunnostamiseen, soiden suojeluun ja ennallistamiseen sekä haitallisten vieraslajien pyyntiin liittyen.

METSO eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma puolestaan yhdistää metsien monimuotoisuuden suojelun ja hoidon sekä talouskäytön. METSO:n tavoite on osaltaan pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen sekä vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2025 mennessä.

5 EU-rahastot

EU-rahastojen toimet ja tuki Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmalle

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman (RRF-rahoitus) sekä alue- ja rakennepolitiikan rahastojen välinen täydentävyys ja synergia muodostuvat yhtäältä sisällöllisesti, toisaalta toteutustason ja -mittakaavan näkökulmasta. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen (rakennerahastojen), vuoden 2023 loppuun asti käytössä olleen REACT-EU -elvytysrahoitusvälineen sekä RRF:n rahoitus muodostavat toisiaan täydentävän tuloksellisen rahoituskokonaisuuden. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen välinen koordinaatio todetaan Suomen kumppanuussopimuksessa 2021–2027. Lisäksi siinä kuvataan yhteyksiä muihin EU:n rahoitusvälineisiin ml. RRF.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen toimeenpanoa ohjaa monirahastoinen Suomen alue- ja rakennepoliittinen ohjelma, Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027. Ohjelma tukee elinkeino-, energia-, ilmasto-, innovaatio-, koulutus- ja työllisyyspolitiikkaa sekä syrjäytymisen ja köyhyyden vastaista työtä. Ohjelma sisältää Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toimet.

EAKR-toimintalinjan 1, Innovatiivinen Suomi, tavoitteena on edistää alueiden ja yritysten elinkeino- ja työelämälähtöisiä tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja uusien teknologioiden käyttöönottoa. Rahoituksella vauhditetaan pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä. Lisäksi tavoitteena on hyödyntää digitalisaatiota kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi. Toimintalinjan 1 toimilla täydennetään RRF-rahoituksella rahoitettavia toimia, joilla vahvistetaan tutkimusinfrastruktuurien yhteiskäyttöisyyttä ja lisätään t&k-intensiivisyyttä kasvun vauhdittamiseksi. EAKR-rahoituksella tuetaan erityisesti elinkeinoelämälähtöistä innovaatiotoimintaa paikallisesti, alueellisesti ja kaupunkikehittämisen kautta. EAKR-rahoituksella toimeenpannaan lisäksi strateginen valtakunnallinen hankekokonaisuus Innovaatio- ja osaamisverkostot.

Toimintalinjan rahoitus täydentää myös RRF-toimia, joilla vauhditetaan kriisistä eniten kärsineiden alojen eli matkailun, luovan talouden ja tapahtuma-alan innovatiivista ja tutkimustietoa hyödyntävää uudistumista, toipumista ja kestävästä kasvusta, jotka ovat olennaisia osia elpymis- ja palautumissuunnitelman komponentissa P3C4. Toimia täydennetään rahoittamalla erityisesti pk-yritysten kehittämishankkeita.

EAKR-toimintalinjan 2, Hiilineutraali Suomi, tavoitteena on edistää energiatehokkuutta ja kiertotaloutta, sekä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Rahoitusta kohdennetaan myös toimiin, joilla varaudutaan ilmastomuutokseen. Toimintalinjan toimilla täydennetään RRF-rahoituksella tuettavia toimia vihreään siirtymään elpymis- ja palautumissuunnitelman pilareissa P1 ja P5 (REPowerEU-luku). EAKR-rahoitus suunnataan paikallisiin, alueellisiin sekä valtakunnallisiin kehittämistoimiin, jotka edistävät tavoitteisiin pääsemistä.

ESR+ -toimintalinja 4:n, Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi, tavoitteena on tukea työllisyyttä, osaamista, työelämän kehittämistä, jatkuvaa oppimista ja joustavia koulutuspolkuja. Erityistavoite täydentää Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman toimia, joilla tuetaan työllisyysasteen ja osaamistason nostoa, erityisesti komponenteissa P3C1 ja P3C2.

Erityistavoitteella vahvistetaan toimia maahan muuttaneiden ryhmän kiinnittymiseksi työmarkkinoille mm. räätälöimällä työmahdollisuuksia yhdessä työnantajien kanssa, tukemalla mukana muuttavien puolisoitten työllistymistä, tukemalla työnantajien rekrytointivalmiuksia, edistämällä kansainvälisten osaajien rekrytointia Suomeen ja nostaa maahanmuuttajien osaamistasoa ja nopeuttaa etenkin koulutettujen maahanmuuttajien ja kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä osaamistaan vastaaviin töihin. Toimia tuetaan sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Erityistavoitteesta rahoitetaan valtakunnallisesta strategista hankekokonaisuutta Maahanmuuttaneiden toimiva arki Suomessa.

Erityistavoitteesta tuetaan RRF-toimia pohjoismaisen työvoimapalvelumallin ja ohjaamopalveluiden vahvistamiseksi tukemalla erilaisia paikallisia ja alueellisia kehittämishankkeita ja kokeiluja, joihin TE-palvelut voivat ohjata asiakkaita.

ESR+ -rahoitus täydentää RRF-rahoituksella laajennettavaa työkykyohjelmaa tukemalla alueellisesti ja paikallisesti osatyökykyisten työllistämistä. Tavoitteena on nivoa monialaiset hyvinvointi-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelut tiiviisti työllisyys- ja koulutuspalveluihin.

ESR+ -rahoituksella tuetaan RRF-toimia osaamistason nostamiseksi ja jatkuvan oppimisen uudistuksen toimeenpanon tukemiseksi. ESR+-rahoituksella tuetaan osaamistarpeiden ennakoitua ja ennakoititiedon hyödyntämistä sekä lisätään yksilöllisten, monimuotoisten ajasta ja paikasta riippumattomien jatkuvan oppimisen koulutuskokonaisuuksien tarjontaa ja tuetaan tutkintojen ja tutkintojen osien suorittamista.

JTF-toimintalinjan, oikeudenmukaisen siirtymän Suomi, tavoitteena on alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä, kun turpeen energiakäyttö pyritään puolittamaan vuoteen 2030 mennessä. JTF:llä vastataan vähähiilisen siirtymän aiheuttamiin sosioekonomisiin ja ympäristöllisiin haittavaikutuksiin työllisyyden ja kestävien aluetalouksien turvaamiseksi 14:ssä maakunnassa, joihin siirtymä vaikuttaa eniten. Elinkeinojen monipuolistamisen toimenpiteissä huomioidaan erityisesti vihreän talouden työpaikat ja vihreän teknologian uudet ratkaisut ja niiden mukanaan tuomat uudet liiketoimintamahdollisuudet. Työvoiman uudelleen koulutuksen ja -työllistämisen toimenpiteet suunnataan ensisijaisesti turvesektorilta työttömiksi jääneisiin ja sektorin työttömyysuhanalaisiin, erityiskohderyhmänä nuoret. Turveyrittäjien osaamista ja valmiuksia kehitetään esimerkiksi puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi.

Turvetuotannosta poistuvia alueita kunnostetaan, ennallistetaan ja käyttötarkoitusta muutetaan ympäristö- ja päästövaikutusten vähentämiseksi sekä elinkeinojen monipuolistamiseksi. Rahaston toimet tukevat erityisesti RRF:n pilaria 1.

Suomen alue- ja rakennepoliittinen ohjelman toteutus pääsi täysipainoisesti liikkeelle vuoden 2023 aikana. Vuoden loppuun mennessä ohjelmassa oli käynnistynyt jo lähes 1800 hanketta ja ohjelman runsaan 3 miljardin euron julkisesta rahoituskehystä oli varattu hankkeisiin neljännes.

AMIF:n avulla edistetään laillisten väylien sujuvoittamista, vahvistetaan maahanmuuttohallinnon tiedolla johtamista ja kehitetään lupamenettelyä. Osaajien maahanmuuttoa ja liikkuvuutta sujuvoitetaan kolmansissa maissa (lähtömaissa) esim. lähtömaatiedotuksella ja ennen maahantuloa tapahtuvan työelämä- ja yhteiskuntaviestinnän kehittämällä.

Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupaprosessien sujuvoitumiseen tähtääviä toimenpiteitä rahoitetaan ensisijaisesti RRF (Recovery and Resilience Facility) -rahoituksella, huomioiden kuitenkin RRF-rahoitusta koskevat rajoitukset ja edellytykset. RRF-rahoitusta on käytettävissä 20 milj. eur vuosien 2021-2024 välisenä aikana ja rahoituksen ohjauksesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö.

AMIF –rahoituksella voidaan täydentää RRF-rahoitteisia toimenpiteitä siltä osin kuin RRF-rahoitus ei ole riittävää tai toimenpiteet eivät sisällöllisesti ole RRF-rahoitettavaksi soveltuvia. RRF-rahoituksella on sujuvoittavan kehityksen lisäksi mahdollista toteuttaa myös toimenpiteitä, joilla parannetaan tietojärjestelmän yleistä suorituskykyä, kun taas AMIF-rahoituksella toteutettavien toimenpiteiden tulee kohdistua selkeämmin kolmansien maiden kansalaisten lupaprosessin eri vaiheiden tehostamiseen. AMIF täydentää RRF-rahoitusta esimerkiksi tukemalla henkilöstön osaamisen kehittämistä, lupahakijoiden jälkivalvontaa, täysautomaation kehitystä sekä laajempia asiakkuuksien kehittämistoimia. AMIF-rahoituksella voidaan täydentää RRF-toimia myös muilla järjestelmäkehitystoimenpiteillä. AMIF-rahoitusta on mahdollista kohdentaa toimiin, joiden vaikutukset keskittyvät esimerkiksi perhesideperusteisiin lupaprosesseihin.

Suomen RRF-suunnitelman ja ISF-ohjelman samat teemat ovat kyberturvallisuus ja rahanpesu. ISF:n fokus kyberturvallisuuden osalta on kyberrikostorjunnassa, -tutkinnassa ja lainvalvontaviranomaisten kouluttamisessa, RRF:n laajasti kyberturvallisuuden harjoitustoiminnassa ja tutkimuksessa. RRF-toimilla tehostetaan rahanpesun selvittelykeskuksen toimintaa, kun taas ISF-ohjelman tuella parannetaan rahanpesuun liittyviä järjestäytyneen rikollisuuden torjumistoimia.

ISF-rahoituksella toteutetaan 2021 julkaistun Kyberturvallisuuden kehittämisohjelman tavoitteiden edistämistä mm. tunnistamalla kyberrikostorjuntaa suorittavien viranomaisten erityistarpeet ja tuottamalla koulutustarjontaa niiden mukaisesti. Ohjelmakaudella toteutetaan mm. kyberrikostorjunnan erikoistumisopintoja ja viranomaisten koulutusta 2021 julkaistun Kyberturvallisuuden kehittämisohjelman tavoitteiden edistämiseksi sekä kartoitetaan lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten henkilöstön osaamisen kehittämistarpeet ja olemassa olevat koulutukset kyberrikostorjuntaosaamisen edistämiseksi ja ylläpitämiseksi. Koulutusyhteistyötä vahvistetaan kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten ja korkeakoulujen kanssa.

Tavoitteena on ISF-tuella jatkaa hallinnollisen rikostorjunnan kansallista kehitystyötä tiivistäen tiedonvaihtoa ja käytänteiden jakamista viranomaisten, järjestöjen ja yksityisen sektorin, kuten finanssialan ja elinkeinoelämän kesken järjestäytyneen rikollisuuden rikoshyötyjen konfiskoinnissa ja rikosvastuun toteutumisessa mm. rahanpesun ja petosrikollisuuden torjumiseksi. Myös viranomaisten analyysityötä, teknisiä ratkaisuja ja välineitä parannetaan.

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) Suomen ohjelman tavoitteena on kalatalousalan kestävä kasvun tukeminen, uudistumisen ja innovaatioiden vauhdittaminen sekä kalavarojen tilan parantaminen. Kalatalouden kestävä kasvu tukee myös Euroopan unionin vihreän siirtymän tavoitteita ja täydentää Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteita kasviuonepäästöjen vähentämiseksi. Pellolta pöytään -strategian mukaan elintarviketuotannon tulisi helpottaa kuluttajien siirtymistä terveelliseen ja kestäväan ruokavalioon. Muun eläinproteiinin korvaaminen kalalla pienentää ruokavalion hiilijalanjälkeä. Lisäksi kalastus poistaa vesistöistä niihin jo joutuneita ravinteita ja vähentää siten rehevöitymistä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tekemän arvon mukaan kalan syönnin kasvu ravitsemussuosituksen tasolle toisi 1–2 miljardin euron suuruiset vuosittaiset terveyshyödyt.

Rahoituslähteiden työnjako ja täydentävyys

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman pilari 1: **Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa**

Suomi hyödyntää TEN-E/CEF-rahoitusta valtionrajat ylittävän sähkönsiirtohankkeen (Ruotsi) rahoittamiseen. Mahdolliset RRF:stä edistettävät energiainfrastruktuuri-investoinnit edistävät sähköjärjestelmän toimintaa ja sähköistymistä Suomessa, mutta RRF-rahoitusta ei käytetä suoraan rajat ylittävän yhteyden rahoittamiseen. Uuden energiateknologian kehittämiseen ja käyttöönottoon liittyen pyritään hyödyntämään Horisontti Eurooppa -rahoitusta ja Innovaatorahaston rahoitusta. Energiahankkeiden valmistelu- ja suunnittelutyötä voidaan joissakin tapauksissa rahoittaa myös EAKR:n ja JTF:n kautta.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman pilari 2: **Digitalisaation ja datatalouden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville**

Digitaalinen Eurooppa -ohjelma (DEP) sisältää useita uuden teknologian kohteita, jotka ovat Suomelle ajankohtaisia. Lisäksi EU panostaa kehittämissympäristöihin merkittävästi mm. Digitaalinen Eurooppa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmien kautta. Laajakaistayhteyksiä rahoitetaan myös EU:n maaseuturahastosta, mutta tuet painottuvat enimmäkseen niin sanottuihin kyläverkkohankkeisiin. Maaseuturahastosta ei siis rahoiteta kansallista laajakaistatukiohjelmaa. Digiradan toteutukseen Euroopan laajuiseen liikenneverkkoon (Trans-European Transport Network, TEN-T) kuuluvilla rataosuuksilla on mahdollista hakea rahoitusta Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineestä (Connecting Europe Facility, CEF). Digitalisaatiota ja datataloutta vahvistavia kehittämis- ja investointihankkeita tuetaan myös EAKR:n ja JTF:n kautta.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman pilari 3: **Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestäväan kasvun vauhdittamiseksi**

EU:n ohjelmakaudella 2021–2027 yhtenä valtakunnallisena teemana on jatkuva oppiminen. Valtakunnallisella ESR+ -toiminnalla vahvistetaan koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen ja muiden jatkuvan oppimisen toimijoiden kyvykkyyttä toimia jatkuvan oppimisen tavoitteiden mukaisesti. Pääpaino on koulutustoimijoiden rakenteiden ja toimintamallien kehittämisessä, eikä rahoituksella toteuteta koulutuksia. TKI-toiminnan hankkeissa lisätään valmiuksia hakea rahoitusta myös EU:n kilpailullisista ohjelmista, kuten Horisontti Eurooppa. EU:n ohjelmakauden 2021–2027 rahoitus on mahdollista tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseen niillä alueilla, joilla sitä on käytettävissä. Maahanmuuton digitaalisen infrastruktuurin investointikokonaisuuteen kytkeytyvistä

kehityskohteista jälkivalvonnan automatisoinnin järjestelmäkehitys sekä maahanmuuttoprosesseja koskeva poikkihallinnollinen perehdytyskokonaisuus ovat potentiaalisia EU:n turvapaikka- ja maahanmuutorahastosta (AMIF) rahoitettavia kehityskohteita

Rahoitusvälineet täydentävät toisiaan

Kumppanuussopimuksessa kuvatusti Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman (RRF) osalta synergia muodostuu toisaalta sisällöllisesti, toisaalta toteutustason ja -mittakaavan näkökulmasta. EAKR- ja ESR+-toimet ovat pääosin luonteeltaan pienimuotoisempia paikallisia tai alueellisia yksittäisiin, tarkkarajaisiin tarpeisiin räätälöityjä hankkeita RRF-toimien näkökulman ollessa valtakunnallinen. Paikallisuus ja aluenäkökulma korostuvat JTF-rahastossa, jonka toteutus perustuu kunkin JTF-maakunnan laatimaan alueelliseen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmaan.

EAKR-rahoituksen täydentävyys perustuu toteutustasoon sekä mittakaavaan. EAKR-rahoituksella tuetaan paikallisia kehittämistoimia ja investointeja, jotka hyödyttävät erityisesti pk-yrityksiä. RRP-toimenpiteillä tuetaan laajoja valtakunnallisesti merkittäviä investointeja energiajärjestelmiin ja kiertotalouteen.

ESR+ -rahoituksella tuetaan maahanmuuttaneiden kiinnittymistä työmarkkinoille. RRP-toimet kohdennetaan työ- ja koulutusperusteisten prosessien nopeuttamiseen ja digitaalisten palveluiden kehittämiseen. ESR+ toimet sisältävät yhteistyössä koulutuksenjärjestäjien ja työnantajien kanssa toteutettavia paikallisia ja alueellisia kehittämistoimia, jotka kohdistetaan osallistuviin yksilöihin.

ESR+ rahastolla tuetaan jatkuvan oppimisen uudistusta sekä vaikeasti työllistyvien pääsyä avoimille työmarkkinoille ja työkykyä tukevien palveluiden ja menetelmien kehittämistä, joita tuetaan myös RRP-toimilla. ESR+-toimet ovat työelämälähtöisiä toimia, joilla tuetaan osallistuvien yksilöiden osaamistason nostoa, kehitetään osallistujien saamien palveluiden laatua ja parannetaan kohderyhmään kuuluvien yksilöiden osallisuutta ja elämänhallintaa.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ja Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman välisiä täydentävyyksiä ja synergioita käsitellään säännönmukaisesti EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen seurantakomitean puitteissa.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehtävän RRF-rahoituksen myöntämispäätöksen yhteydessä tukiviranomaiset vastaavat siitä, että samoihin kustannuksiin toimenpiteessä/hankkeessa ei saada muuta EU-/julkista rahoitusta. Ne vastaavat myös toimenpiteiden/hankkeiden toteutumisen seurannasta ja rahoituksen käytöstä soveltuvan EU- ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Valtiokonttori ohjaa tukiviranomaisia kaksinkertaisen rahoituksen estämisessä ja havaitsemisessa sekä järjestää siihen liittyvää koulutusta yhdessä muiden valtioneuvostotasojen viranomaisten kanssa. Lisäksi Valtiokonttori valvoo ohjeiden noudattamista ja tekee yhteistyötä eri EU-ohjelmista vastaavien viranomaisten kanssa tiedonvaihdon varmistamiseksi. Valvonnassa hyödynnetään eri tietojärjestelmien sisältämää tietoa ja viranomaisten käytössä olevia työkaluja.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoitusta hakiessa tulee ilmoittaa muu samaan tarkoitukseen saatu tai haettu rahoitus. Kansalliset ja alueelliset säädökset, ohjeet ja koordinaatiomekanismit varmistavat, että rahastot toimivat täydentävästi ja välttyään kaksoisrahoitukselta.

Sisäasiain rahastojen osalta demarkaatiolinjat varmistetaan kirjaamalla sisäasioiden rahastojen toimeenpanosuunnitelmiin ne toimet, joiden osalta rahoitusta yhteen sovitetaan RRF:n kanssa.

Rahoitushakemuksessa tuen hakijan tulee kertoa, rahoitetaanko haettavaa toimintaa myös muista EU-rahastoista. Yhteensovittaminen varmistetaan hakemuksia käsiteltäessä.

EU-rahastojen toimet maakohtaisten suositusten edistämiseksi

Suomi jatkaa maakohtaisten suositusten mukaisesti koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa.

Euroopan unionin neuvosto suositti Suomen maakohtaisissa suosituksissa sellaisten toimenpiteiden vahvistamista, joilla tuetaan työllisyyttä ja aktiivista työvoimapolitiikkaa. ESR+-toimenpiteillä tuetaan vuonna 2019 annettua suositusta kehittämällä polkuja töihin, kehittämällä uutta osaamista työelämään sekä tukemalla sosiaalista osallisuutta. ESR+:n osarahoituksella voidaan lisäksi vuoden 2020 maakohtaisen suosituksen mukaisesti vahvistaa toimenpiteitä, joilla tuetaan työllisyyttä, ja lujittaa aktiivista työvoimapolitiikkaa. Vuoden 2023 kolmanteen maakohtaiseen suositukseen liittyen ESR+ rahoituksella vaikutetaan myös työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen edistämällä työvoiman uudelleen- ja täydennyskoulutusta.

EAKR-rahaston toimilla vastataan erityisesti maakohtaisiin suosituksiin, joiden mukaan Suomen tulisi keskittää investointeja tutkimukseen ja innovointiin, vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtymiseen ja kestävään liikenteeseen alueelliset erot huomioon ottaen. EAKR-rahoituksella tuetaan älykkääseen erikoistumiseen perustuvaa, elinkeinoelämälähtöistä paikallista ja alueellista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toimintaa sekä tuetaan paikallisesti ja alueellisesti hankkeita, jotka parantavat energiatehokkuutta ja kiertotaloutta, sekä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Harvaan asutuksen alueilla voidaan tukea kestävä liikenteen kehittämistä pienimuotoisilla pk-yritystoimintaa edistävillä liikenneinfrastruktuurihankkeilla. Vuoden 2022 maakohtaisten suositusten kolmanteen kohtaan ja vuoden 2023 neljänteen kohtaan liittyen EAKR- ja myös JTF-rahoitusta kohdistetaan energiatehokkuuden ja vähähiilisten tuotantomenetelmien kehittämiseen ja sähköistämiseen, uusiutuvaan energiaan ja energiainfrastruktuuriin liittyvään TKI-työhön sekä vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottamiseen ja hankkimiseen.

Esimerkiksi EAKR-osarahoitteen toimintalinjan 2 energiatehokkuuteen, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä kiertotalouteen liittyviin hankkeisiin oli vuoden 2023 lopussa varattu jo n. 80 miljoonaa euroa julkista rahoitusta. Erityisesti digitalisaatioon liittyviin hankkeisiin oli vastaavasti varattu lähes 30 miljoonaa eurolla.

EU-rahastojen tuki Euroopan sosiaalisen pilarin periaatteille ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteille

ESR+-toimilla tuetaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteista etenkin työllisyyden, jatkuvan oppimisen ja työelämän kehittämistä, sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja osallisuutta. ESR+ ja osin JTF tukevat erityisesti YK:n kestävän kehityksen tavoitteita 1-5 ja 8. EAKR ja JTF tukevat erityisesti tavoitteita 7-10 ja 12-13.

6 Institutionaaliset asiat ja sidosryhmien, erityisesti työmarkkinaosapuolten ja muiden hallinnontasojen, osallistuminen valmisteluun

6.1 Kansallisen uudistusohjelman valmistelu ja sidosryhmien osallistuminen

Suomen perustuslaissa säädetään EU:ssa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta. Säädösten mukaan hallitus vastaa EU-asioiden kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä Suomen toimenpiteistä.

EU-asiat valmistellaan toimivaltaisissa ministeriöissä, tarvittaessa yhteistyössä ministeriöiden kesken, ja koordinoidaan EU-asioiden yhteensovittamisjärjestelmässä eli EU-asioiden komitean alaisissa jaostoissa ja tarvittaessa EU-ministerivaliokunnassa.

Perustuslain mukaan eduskunnalla on laajat oikeudet saada tietoja EU-asioista. Säädösten tarkoituksena on varmistaa eduskunnan mahdollisuus vaikuttaa EU:ssa tehtävien päätösten sisältöön. Eduskunta osallistuu kansalliseen kannanmuodostukseen koko EU:ssa tapahtuvan valmistelu- ja neuvotteluprosessin ajan. Eduskunnan näkemykset ovat lähtökohta hallituksen toiminnalle EU:ssa.

Kansallinen uudistusohjelma esitellään eduskunnalle. Kansallinen uudistusohjelma on käsitelty EU-ministerivaliokunnan kirjallisessa menettelyssä 17-19.4.2024 ja esitelty valtioneuvoston yleisistunnossa 25.4.2024, jonka jälkeen eduskuntaa on tiedotettu Kansallisen uudistusohjelman valmistumisesta E-kirjeellä.

6.2 Sidosryhmien osallistuminen keskeisten uudistushankkeiden valmisteluun

Kuntakokeilut

Työmarkkinaosapuolista erityisesti Kuntaliitto on ollut tiiviisti mukana kuntakokeilujen valmistelussa ja on yhä osallisena erilaisissa kuntakokeilujen toimintaan ja seurantaan liittyvissä työryhmissä. Kaikki työmarkkinaosapuolet ja muut tahot ovat voineet kommentoida lakiesitystä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta sen lausuntokierroksen aikana. Valmistelun aikana ja ennen kokeilujen alkamista on järjestetty julkisia ja avoimia tilaisuuksia.

Työlainsäädännön uudistukset

Hallitusohjelmaan sisältyy työlainsäädäntöä koskevia esityksiä, joilla tavoitellaan työmarkkinoiden parempaa toimivuutta ja korkeampaa työllisyyttä. Lainsäädäntömuutokset valmistellaan kolmikantaisesti.

Sosiaaliturvauudistus

Parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean pysyvinä asiantuntijoina on edustettuina eri sidosryhmiä, kuten työmarkkinakeskusjärjestöt, kansalaisjärjestöjä ja tutkimuslaitoksia. Lisäksi komitea kuulee kansalaisjärjestöjä ja kansalaisia sekä käyttää työssään osallistavia työtapoja. Komitean ensimmäisellä kaudella järjestettiin muun muassa järjestökuulemisia sekä kuultiin lapsia ja nuoria sosiaaliturvasta ja sen kehittämisestä. Sosiaaliturvakomitean välimietintö oli laajalla

lausuntokierroksella keväällä 2023. Komitea käyttää työssään osallistavia työtapoja myös toisella kaudella.

Lähteet

Eurostat (2023). Sustainable development in the European Union. Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. (2023 ed.) Publications Office of the European Union. Luxemburg.

<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-flagship-publications/w/ks-04-23-184>

SDG Index (2023). Sustainable Development Report 2023 – Implementing the SDG Stimulus.

<https://dashboards.sdgindex.org/static/profiles/pdfs/SDR-2023-finland.pdf>

SDG Index (2023). Sustainable Development Report 2023 – Rankings.

<https://dashboards.sdgindex.org/rankings>

Valtioneuvosto (2021b). Suomen kestävän kasvun ohjelma: Elpymis- ja palautumissuunnitelma.

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:52. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-840-6>

[Valtioneuvosto \(2022\). Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:53.](#)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-811-0>

Valtioneuvoston kanslia (2022). Kestävän kehityksen toimikunnan strategia 2022-2030: Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2022:6.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-496-5>

Valtioneuvoston kanslia (2023). Suomen Agenda2030-toimeenpanon arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:8.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-381-4>

Liitetaulukot

1. Maakohtaisten suositusten toimeenpano (CeSaR)

Suomen panos maakohtaisten suositusten (CSR) arviointiin

Eurooppalainen ohjausjakso 2024

CSR.2023.1

Suositus 1 alaosio 1: purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät

Suositus 1 alaosio 2: varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 2,2 prosenttiin

Suositus 1 alaosio 3: jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi

Suositus 1 alaosio 4: noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestävään vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestävä kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema

Edistymistä Suomelle annettussa julkista taloutta koskevissa suosituksissa on käsitelty Suomen vakausohjelmassa.

Suositus 1 alaosio 5: vie eteenpäin sosiaaliturvajärjestelmän uudistusta, jotta lisätään sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuutta, mikä parantaisi työnteon kannustimia ja myös tukisi julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyttä

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (08/03/2024 13:37 PM) ⁸

Toimet sosiaaliturvajärjestelmän uudistamiseksi vuoteen 2027 mennessä. Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena on nykyistä toimivampi ja selkeämpi järjestelmä, joka mahdollistaa työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen muuttuvissa elämäntilanteissa. Avainasemassa on sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja toimeentulon turvaaminen sosiaalisten riskien toteutuessa. Sosiaaliturvan uudistamisella pyritään myös vähentämään pitkäaikaisen toimeentulotuen tarvetta.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2023.2

Suositus 2 alaosio 1: jatkaa tarkistetun elpymis- ja palautumissuunnitelmansa vakaata täytäntöönpanoa ja viimeistelee REPowerEU-luvun ripeästi, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa nopeasti; jatkaa koheesipolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/03/2024 15:21 PM)

Suomi on jatkanut elpymis- ja palautumissuunnitelmansa vakaata täytäntöönpanoa. Suomi on saanut valmiiksi REPowerEU-luvun. Komissio ja neuvosto ovat hyväksyneet REPowerEU-lukuun perustuvan suunnitelman päivityksen.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus, Kirjaus 1:

Suomen REPowerEU-luku koostuu kolmesta uudesta investoinnista ja yhdestä uudesta uudistuksesta, joilla saavutetaan REPowerEU-suunnitelman tavoite saada Eurooppa riippumattomaksi venäläisistä fossiilisista polttoaineista jo

⁸ Suluissa raportointiajankohta.

hyvissä ajoin ennen vuotta 2030. Toimenpiteet keskittyvät uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseen, uusiutuvaan vetyyn, teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen ja investointeihin nettonolla teollisuuden arvoketjuihin. Suomen REPowerEU-luvun toimeenpano on käynnistynyt ripeästi vuonna 2024. Suomen koheesiopolitiikan ohjelman toimeenpano jatkuu, ja täydentävyyttä ja synergiaetuja elpymis- ja palautumissuunnitelman kanssa tarkastellaan muun muassa ohjelman seurantakomitean yhteydessä.

CSR.2023.3

Suositus 3 alaosio 1: puuttuu työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen työvoiman uudelleen- ja täydennyskoulutuksella ja laajentamalla korkea-asteen koulutuksen tarjontaa erityisesti opintoaloilla, joille työmarkkinoilla on eniten kysyntää

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (13/03/2024 10:12 AM)

i) Jatkuva oppimisen uudistus parantaa työikäisten työllistymismahdollisuuksia kehittämällä heidän taitojaan ja osaamistaan sekä tukee yritysten pitkän aikavälin kasvupotentiaalia ja alueiden elinvoimaisuutta. Uudistus toteutetaan useilla kansalliseen toimintasuunnitelmaan sisältyvillä keskeisillä toimenpiteillä. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä elinkeino- ja työministeriö vastaavat yhdessä uudistuksen etenemisestä sekä jatkuvan oppimisen ja työelämän palvelukeskuksen ohjauksesta,

ii) Pääministeri Petteri Orpon hallitus on sitoutunut nuorten aikuisten koulutuksen lisäämiseen. Korkeakoulutettujen määrän tavoitellaan kasvavan lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Koulutustason nostamiseksi korkeakoulujen ohjauksessa on nostettu suoritettujen tutkintojen tavoitteita ja osoitettu rahoitusta korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti vuosina 2020-2022 noin 11 000 aloituspaikan lisäystä korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa. Lisäykset jatkuvat tulevina vuosina. Uusia toimia suunnataan erityisesti kasvukeskuksiin sekä aloille ja alueille, joilla on odotettavissa merkittävää työvoimapulaa. Osaamistasojen nostamiseksi harkitaan myös toimenpiteitä turhan korkeakoulutuksen vähentämiseksi ja koulutusta suunnataan enemmän ensimmäisen tutkinnon suorittamiseen.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/03/2024 15:21 PM)

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman komponentti P3C2 vastaa globalisaation, teknologisten ja demografisten muutosten aiheuttamiin

haasteisiin, jotka vaikuttavat Suomen talouteen ja uhkaavat työllisyyden tasoa. Työkäisten taitojen kehittäminen (uudelleen- ja täydennyskoulutuksen avulla), myös heikosti koulutettujen, työmarkkinoiden kannalta tärkeillä alueilla on avainasemassa työvoiman työllistettävyyden vahvistamisessa yhä digitaalisemmassa ja vihreämmässä taloudessa.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus, Kirjaus 1:

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettujen toimenpiteiden toimeenpano etenee suunnitelman mukaisesti: jatkuvan oppimisen uudistus, jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma sekä koulutustason parantamistoimenpide korkeakoulujen opiskelupaikkoja lisäämällä.

CSR.2023.4

Suositus 4 alaosio 1: vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/03/2024 15:30 PM)

Ministeriön työryhmä sopi huhtikuussa 2022 toimenpiteistä, joilla pyritään merkittävästi nopeuttamaan fossiilisesta energiasta luopumista ja tukemaan uusien teknologioiden käyttöönottoa. Toimenpiteisiin kuuluu energiainvestointien nopeuttaminen, fossiilisten polttoaineiden käytöstä luopuminen liikenteessä sekä omakotitalojen ja julkisten kiinteistöjen lämmitysratkaisut.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (12/03/2024 11:17 AM)

Kasvaneita ilmastotavoitteita toteutetaan ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän kautta. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman päivitys on käynnissä ja se valmistuu vuonna 2025. Suunnitelmaan sisältyy fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen esimerkiksi liikenteen sähköistämisen kautta. Lisäksi on alakohtaiset vähähiiliset tiekartat, jotka sisältävät toimenpiteitä fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseksi, päivitetään kesään 2024 mennessä.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/03/2024 15:30 PM)

Energiaomavaraisuuden ja toimitusvarmuuden vahvistamiseksi on päätetty toimenpidekokonaisuudesta, jonka tarkoituksena on nopeuttaa merkittävästi

irtautumista fossiilisesta energiasta ja tukea uuden teknologian käyttöönottoa.

Kirjaus 4: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (12/03/2024 11:17 AM)

Rakennuskannan öljypohjaisten lämmitysjärjestelmien muuntamista vähähiiliseen energiamuotoon on tuettu valtion harkinnanvaraisilla avustuksilla.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 4 alaosio 2: nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, muun muassa edelleen vauhdittamalla lupamenettelyjä ja

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (12/03/2024 11:18 AM)

REPowerEU-lukuun sisältyy uudistuksena lupien myöntämisen nopeuttaminen perustamalla yksi viranomaisen yhden luukun ympäristömenettelyjä varten.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/03/2024 15:30 PM)

Suomi on nopeuttamassa lupa- ja muita hallinnollisia menettelyjä. Ympäristölupia varten on jo tehty laaja "yhden luukun" hanke ja Suomi on hiljattain avannut uusiutuvan energian direktiivin mukaisen uusiutuvan energian hankkeiden koordinoituyksikön. Myös lupahakemusten enimmäiskestot on asetettu direktiivin mukaisesti. Vihreän siirtymän investointien lupamenettelyjä on päätetty nopeuttaa lisäämällä resursseja lupaviranomaisille (AVI, ELY-keskukset, TUKES). Tavoitteena on, että lupaviranomaisen ensisijaisten investointien lupaprosessi kestää enintään 12 kuukautta. Lisäksi kunnille ja liitolle jaetaan avustuksia vihreän siirtymän investointien ja tuulivoiman rakentamisen lupa- ja suunnittelumenettelyjen nopeuttamiseksi. Ympäristölupien käsittely (mukaan lukien lupa-, valvonta- ja ohjaustehtävät) keskitetään kansalliselle toimielimelle, joka toimii yhtenä oikeusviranomaisena ja hyödyntää mahdollisuuksia monipaikkaiseen työskentelyyn. Ympäristölupia käsitteleviä palvelupisteitä on jatkossakin riittävä määrä eri puolilla Suomea ja toimenpiteillä varmistetaan, että valvontatehtävät hoidetaan itsenäisesti.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (12/03/2024 11:17 AM)

Vuodesta 2023 vuoteen 2026 tiettyjen vihreiden siirtymävaiheen investointilupamenettelyjen nopeuttaminen ns. prioriteettilailla.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 4 alaosio 3: lisää julkisia ja yksityisiä investointeja teollisuuden ja

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/03/2024 15:31 PM)

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämisen tuki on Suomessa vuonna 2022 käyttöön otettu viiden vuoden tukijärjestelmä. EU:n komission määritelmien mukaan tuki on suunnattu toimialoille, joilla on merkittävä hiilivuodon riski.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (12/03/2024 11:19 AM)

Ilmastolaki ja vähähiilinen teollistuminen (tiekartat) edistävät julkisia ja yksityisiä investointeja teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen välillisesti erilaisten välineiden kautta (esim. julkiset hankinnat, TKI-rahoitus).

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/03/2024 15:31 PM)

Sekä pääministeri Antti Rinteen että pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmissa todettiin, että toimialakohtaisia vähähiilisen tiekarttoja kehitetään yhteistyössä kunkin alan toimijoiden kanssa. Tiekarttojen tarkoituksena oli antaa tarkempi kuva hiilineutraaliin Suomeen siirtymisen edellyttämien toimenpiteiden laajuudesta, kustannuksista ja ehdoista. Nykyisen pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että alakohtaiset vähähiiliset tiekartat päivitetään. Pääministeri Petteri Orpon hallitus valmistelee vaalikauden alussa pitkän tähtäimen elinkeinopoliittisen strategian, joka sisältää vientiteollisuudelle olennaiset linjaukset, kuten logistiikan. Hallituksen tavoitteena on lisätä kasvuhakuisten ja vientiin suuntautuneiden työllistävien yritysten määrää ja säilyttää teollisuuden työpaikat Suomessa. Strategiassa tärkeässä asemassa ovat puhtaan siirtymän hyödyntäminen sekä vähähiilisen teollisuuden ja vähähiilisten investointien edistäminen.

Kirjaus 4: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (12/03/2024 11:19 AM)

Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma on toteutettu yhteistyössä Ympäristöministeriön ja Business Finlandin kanssa. Ohjelman kokonaisbudjetti on 40 miljoonaa euroa. Ohjelmasta on rahoitettu jo noin 140 valtionavustushanketta ja hankintaa.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 4 alaosio 4: liikenteen hiilestä irtautumiseen, mukaan lukien sähköistäminen

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Ei määritelty (13/03/2024 10:13 AM)

Hallitus hyväksyi toukokuussa 2021 fossiilitoman kuljetusliikenteen tiekartan. Tiekartassa määritellään toimenpiteet liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi 50 % vuoteen 2030 vuoden 2005 tasosta ja fossiilivapaan liikenteen saavuttamiseksi vuoteen 2045 mennessä. Tiekartta sisältää toimenpiteitä liikenteen polttoaineen vaihtamisen edistämiseksi, toimenpiteitä autokannan uudistamiseksi sekä toimenpiteitä kestävien liikennemuotojen osuuden lisäämiseksi. Vaihtoehtoisten polttoaineiden tankkauksen infrastruktuurituki on ollut voimassa vuodesta 2018. Tällä hetkellä tuet julkisen latauksen, biometaanin tankkauksen ja vetytankkauksen infraan ovat saatavilla. Vuosille 2022-23 tähän tarkoitukseen on varattu yhteensä 35 miljoonaa euroa (n. 1/3 tästä on RRF-varoja) ja vuodelle 2024 on varattu 10 milj. euroa lisää. Asunto-osuuskuntien infran lataustuet ovat voimassa vuoden 2023 loppuun asti ja vuosina 2022-23 myös lataukset työpaikalla. Vuosina 2022-23 tähän tarkoitukseen on osoitettu yhteensä noin 40 miljoonaa euroa. Täyssähköajoneuvojen ostotuet sekä henkilöautojen polttomoottorien etanoliksi ja biometaaniksi muuttamisen tuet olivat voimassa vuoden 2022 loppuun asti. Täyssähköisten ja biometaanikäyttöisten pakettiautojen ostotuet sekä täyssähkö- ja biometaanikäyttöisten kuorma-autojen ostotuet ovat voimassa, vuodesta 2024 eteenpäin myös vetykäyttöisille kuorma-autoille. Vuosina 2022-23 näihin tarkoituksiin osoitettiin yhteensä 25,5 miljoonaa euroa. Päätös täyssähköautojen autoveron poistamisesta tehtiin lokakuussa 2021. Työsuhde-etuksiin on tehty muutoksia, jotka tukevat autokannan hiilidioksidipäästöjen vähentämistä Suomessa.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/03/2024 15:32 PM)

Julkisesti saatavilla olevalle lataukselle, biometaanin tankkaukselle ja vedyn tankkaukselle infrastruktuurille kohdistettu tuki on voimassa. Vuosille 2022-23 tähän tarkoitukseen on varattu yhteensä 35 miljoonaa euroa (n. 1/3 tästä on RRF-varoja). Asunto-osuuskuntien ja työpaikan infrastruktuurin lataustuet ovat käytössä. Vuosille 2022-23 tähän tarkoitukseen on varattu yhteensä 32,5 miljoonaa euroa. Täyssähköajoneuvojen ostotuet sekä henkilöautojen polttomoottorien etanoliksi ja biometaaniksi muuttamisen tuet olivat voimassa vuoden 2022 loppuun asti. Täyssähköisten ja biometaanikäyttöisten

pakettiautojen ostotuet sekä täyssähkö- ja biometaanikäyttöisten kuorma-autojen ostotuet ovat voimassa. Vuosina 2022-23 näihin tarkoituksiin osoitettiin yhteensä 25,5 miljoonaa euroa. Päätös täyssähköautojen autoveron poistamisesta tehtiin lokakuussa 2021. Työsuhde-etuksiin tehdyt muutokset tukevat ajoneuvokannan hiilidioksidipäästöjen vähentämistä. Lainsäädäntöä muutetaan siten, että vuonna 2024 jakeluvelvoite on nykyisen suuruinen, 13,5 prosenttia. Vuosina 2025-2027 jakeluvelvoitetta korotetaan maltillisesti siten, että se on vuonna 2025 16,5 prosenttia, 19,5 prosenttia vuonna 2026 ja 22,5 prosenttia vuonna 2027. Lisävelvoite nostetaan nykyisestä noin kahdesta prosentista kolmeen prosenttiin vuonna 2025 ja neljään prosenttiin vuonna 2026. Kotimaan osuutta pyritään maksimoimaan biokaasun lisävelvoitteen täyttämässä.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 4 alaosio 5: kehittää energiainfrastruktuuria toimitusvarmuuden lisäämiseksi vahvistamalla sähkönsiirtoa

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/03/2024 15:32 PM)

Suomen maakaasumarkkinat avattiin kilpailulle Euroopan unionin maakaasun sisämarkkinoita koskevien säännösten mukaisesti, kun Balticconnector-putkiyhteys Suomesta Baltian kaasuverkkoon otettiin käyttöön vuoden 2020 alussa. Markkinoiden avautuminen edistää entistä monipuolisempaa maakaasun tarjontaa, sillä biokaasun ja nesteytetyn maakaasun ohella Venäjän putkikaasun vaihtoehtoja ovat maakaasun toimitukset Baltian maista ja myös Keski-Euroopasta Puolan ja Liettuan välisen kaasuyhdysjohdon valmistuttua. Gasgrid Finland Oy ja yhdysvaltalainen Excelerate Energy, Inc. allekirjoittivat 20.5.2022 kymmenen vuoden vuokrasopimuksen kelluvasta LNG-terminaalialuksesta Exemplar. Terminaalialus sijaitsee Inkoossa Etelä-Suomessa. Ministeriön valmiustyöryhmä sopi huhtikuussa 2022 joukosta kiireellisiä toimenpiteitä, joilla varmistetaan kansallinen toimitusvarmuus nopeasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä sekä turvataan kohtuuhintaisen energian tuotanto ja saatavuus nykytilanteessa ja lähitulevaisuudessa. Toimenpiteisiin kuuluu metsähakkeen saatavuuden lisääminen ja turvetuotannon varmistaminen toimitusvarmuuden turvaamiseksi. Huoltovarmuuskeskus päätti perustaa turpeen hätäreservin. Ydinvoimalaitosyksikkö Olkiluoto 3 (OL3) aloitti sähköntuotannon 12.3.2022. Testivaiheen aikana OL3-laitosyksikön tehoa nostettiin asteittain 1 600 MW:iin. Yksikön odotettiin aloittavan toimintansa markkinoilla maaliskuussa 2023.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/03/2024 15:32 PM)

Suomi parantaa sähkön siirtoverkon toimivuutta ja riittävyttä energiasiirtymän perustana ja keskeisenä kilpailuetuna. Sähköverkkoinvestointien lupamenettelyjä nopeutetaan ja resursseja kohdennetaan lupahakemusten käsittelyyn. Hallitus muotoilee strategisen vision sähkönsiirron kysynnästä koko Suomessa 2030-luvulla ja käynnistää tarvittavat toimenpiteet investointeja hidastavien pullonkaulojen poistamiseksi. Toimenpiteillä varmistetaan, että valtakunnallisesti tärkeiden teollisuusklustereiden sähkönsiirron kysyntä tyydytetään ja sähkön siirtokustannukset pysyvät kohtuullisina investointien mahdollistamiseksi. Kantaverkon jatkorakentamisen tarpeen vähentämiseksi ja pullonkaulojen lieventämiseksi pyritään edistämään suurten sähköä kuluttavien ja sähköä tuottavien investointien sijoittamista lähelle toisiaan ilman kantaverkkoon liittymistä. Kannustimia luodaan sääriippuvaisen tuotannon sijoittamiseksi paikkoihin, jotka ovat suotuisia kantaverkon olemassa olevan siirtokapasiteetin, tulevan rakentamisen ja energiajärjestelmän kokonaisoptimoinnin kannalta.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 4 alaosio 6: lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottaminen ja hankkiminen

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (12/03/2024 11:15 AM)

Jatkuvan oppimisen ja työelämän palvelukeskus käynnistää työelämän rakenteellisiin muutoksiin reagoivan koulutuksen keskittyen erityisesti digitaalisten taitojen ja/tai vihreiden taitojen vahvistamiseen. Koulutuksen tavoitteena on tukea talouden rakennemuutosta ja hiilidioksidineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa vihreän siirtymän kautta. Toimenpide on osa jatkuvan oppimisen uudistusta kansallisessa RRP:ssä. RRF:stä kanavoitiin 15 miljoonaa euroa korkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen erityisesti työvoimapulasta kärsivällä sosiaali- ja terveysalalla sekä tekniikan ja tietojenkäsittelyn sekä tietoliikenteen aloilla tukemaan kestävä kasvun, digitalisaation ja vihreän siirtymän edellyttämiä taitoja. Investoinnilla rahoitettiin yhteensä 633 uutta aloituspaikkaa korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2022 ja täydennettiin kansallisella rahoituksella toteutettuja koulutuslisäyksiä.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/03/2024 15:32 PM)

Yksi pääministeri Petteri Orpon hallituskauden taitojen ja osaamisen kehittämisen tavoitteista on, että koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeita ja vähentää työmarkkinoiden epäsuhtaisuutta. Tämä tietue sisältää myös tulevaisuuden vihreään siirtymiseen tarvittavia taitoja ja osaamista. Esimerkiksi koulutusjärjestelmän kehittämisessä otetaan entistä paremmin huomioon tekoälyn ja digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet. Yliopistot etsivät uusia ratkaisuja aikamme suuriin kysymyksiin. Esimerkiksi Suomen luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, energiateknologian muutos, digitalisaatio ja väestörakenteen muutos edellyttävät uudenlaisia ratkaisuja, joita ei löydy ilman huippututkimusta. Korkeatasoisen akateemisen tutkimuksen varmistamiseksi korkeakoulut kannustavat ja vahvistavat poikkitieteellistä ja avointa akateemisen keskustelun kulttuuria ja ennakkoluulotonta innovatiivista ajattelua.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2022.1

Suositus 1 alaosio 1: Varmistaa vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. On valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa.

Suositus 1 alaosio 2: Lisätä julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

Suositus 1 alaosio 3: Harjoittaa vuoden 2023 jälkeen finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä.

Edistymistä Suomelle annetussa julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta koskevissa suosituksissa on käsitelty Suomen vakausohjelmassa.

Suositus 1 alaosio 4: Esittää sosiaaliturvauudistusta koskevat politiikkaehdotukset, joilla pyritään lisäämään sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuutta, parantamaan työnteon kannustimia ja myös tukemaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPI: Toteutettu (15/03/2024 15:23 PM)

Parlamentaarisen komitean työn ensimmäisessä vaiheessa laadittiin ongelmalähtöinen tilannekuva Suomen nykyisestä sosiaaliturvasta. Komitean ensimmäisen toimikauden työn yhteen vetävä välimietintö hyväksyttiin tammikuussa 2023 (julkaistaan maaliskuussa 2023). Mietintöön sisältyy 31 komitean ehdotusta sosiaalisen suojelun uudistamiseksi, joita tulevat hallitukset voivat sisällyttää hallitusohjelmaansa. Tavoitteena on, että seuraava hallitus käynnistää komitean ehdottomat selvitys-, lainsäädäntö- ja kehityshankkeet sosiaaliturvan asteittaiseksi uudistamiseksi. Mietintöön sisältyy myös linjauksia koskien komitean työtä toisella toimikaudellaan. Komitea jatkaa sosiaaliturvan rakenteellista ja toiminnallista uudistamista painottuen etuuksien ja palveluiden yhteensovittamiseen, etuudensaajien osallistumisen lisäämiseen sekä viimesijaisen sosiaaliturvan (toimeentulotuen) asemaan sosiaaliturvajärjestelmässä. Linjauksissa todetaan, että uudistuksen tulee osaltaan varmistaa julkisen talouden kestävyys työllisyyttä ja väestön työ- ja toimintakykyä vahvistamalla. Tähän pyritään ensisijaisesti työllisyyttä, osallisuutta ja vaikuttavuutta lisäävillä rakenteellisilla uudistuksilla. Komitea jatkaa työtään tulevalla vaalikaudella 2023–2027 seuraavan hallituksen päätösten mukaisesti.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2022.2

Suositus 2 alaosio 1: Etenee elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa 29. päivänä lokakuuta 2021 annettuun neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Toimenpiteet: -

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 2 alaosio 2: Etenee sovittujen, vuosien 2021–2027 koheesipolitiikan ohjelmien täytäntöönpanossa ja saattaa nopeasti päätökseen komission kanssa käytävät neuvottelut vuosien 2021–2027 koheesipolitiikan ohjelma-asiakirjoista Ahvenanmaan osalta, jotta niiden täytäntöönpano voidaan aloittaa.

Toimenpiteet: -

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2022.3

Suositus 3 alaosio 1: Vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja monipuolistaa fossiilisten polttoaineiden tuontia.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (16/02/2023 14:11 PM)

Huhtikuussa 2022 varautumisen ministerityöryhmä linjasi toimenpidekokonaisuudesta, jonka tavoitteena on nopeuttaa merkittäväällä tavalla irtautumista fossiilisesta energiasta sekä tukea uuden teknologian käyttöönottoa. Toimiin kuuluvat energainvestointien vauhdittaminen, fossiilisista polttoaineista irtautuminen liikenteessä sekä pientalojen ja julkisten kiinteistöjen lämmitysratkaisut.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (14/02/2023 15:44 PM)

Energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi on päätetty toimenpidekokonaisuudesta, jonka tavoitteena on nopeuttaa merkittäväällä tavalla irtautumista fossiilisesta energiasta sekä tukea uuden teknologian käyttöönottoa.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 2: Nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa muun muassa edelleen virtaviivaistamalla lupamenettelyjä

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (16/02/2023 14:19 PM)

Suomi on tehostanut toimiaan lupamenettelyjen ja muiden hallinnollisten menettelyjen nopeuttamiseksi. Ympäristölupien osalta on jo toteutettu laaja "yhden luukun" hanke ja Suomi on vastikään perustanut uudistuvan energian hankkeiden koordinoituyksikön uusiutuvan energian direktiivin mukaisesti. Enimmäiskestot on myös määritelty direktiivin mukaisesti. Valtioneuvosto on vastikään päättänyt vauhdittaa vihreän siirtymän investointien

lupamenettelyjä lisäämällä voimavaroja lupaviranomaisiin (AVI, ELY, TUKES). Tavoitteena on, että etusijalla olevien investointien lupakäsittelyn enimmäiskesto lupaviranomaisessa on 12 kuukautta. Lisäksi kunnille ja maakuntien liitoille suunnataan avustuksia vihreän siirtymän investointien lupa- ja kaavoitusmenettelyjen ja tuulivoimarakentamisen vauhdittamiseksi.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 3: ja vauhdittamalla investointeja teollisuuden vähähiilistämiseen

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (17/02/2023 09:39 AM)

Sekä pääministeri Antti Rinteen että pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmiin sisältyy kirjaus, jonka mukaan yhteistyössä alan toimijoiden kanssa laaditaan toimialakohtaiset tiekartat vähähiilisyteen. Tiekarttojen avulla haluttiin saada tarkempi käsitys hiilineutraaliin Suomeen siirtymiseksi tarvittavien toimenpiteiden mittakaavasta, kustannuksista ja edellytyksistä. Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki otetaan käyttöön edistämään vähähiilisiä teollisuuden investointeja. Toimialakohtaisia vähähiilisyyden tiekarttoja päivitetään tarvittaessa vuonna 2023. Ilmasto- ja energiastrategiassa kannustimet painottuvat teknologian kehittämiseen ja kaupallistamiseen. Tämä luo myös suomalaisille yrityksille kestävästä vientistä vähentää globaalisti päästöjä suomalaisten yritysten hiilikädenjäljen avulla.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 4: ja liikenteen vähähiilistämiseen, mukaan lukien liikenteen sähköistäminen.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Ei määritelty (17/02/2023 12:43 PM)

Suomessa on käytössä sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuuritukia. Näihin on osoitettu yhteensä 35 miljoonaa euroa vuosille 2022–2023 (tästä noin 1/3 koostuu EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) varoista). Suomessa on käytössä myös avustuksia taloyhtiöille ja työpaikoille sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamiseen ja parantamiseen. Näihin on osoitettu yhteensä 32,5

miljoonaa euroa vuosille 2022–2023. Täyssähköautojen hankintatuki sekä tuki polttomootoriauton muuttamiseen kaasu- tai etanolikäyttöiseksi (muuntotuki) olivat voimassa vuoden 2022 loppuun. Hankintatuki täyssähköisten ja biometaanikäyttöisten pakettiautojen sekä kuorma-autojen osalta on yhä voimassa. Vuosina 2022–2023 tähän tarkoitukseen osoitettiin yhteensä 25,5 miljoonaa euroa. Täyssähköautojen autoveron poistamisesta päätettiin lokakuussa 2021. Työsuhde-etujen muutoksilla tuetaan autokannan hiilidioksidipäästöjen vähentämistä.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 5: Kehittää energiainfrastruktuuria toimitusvarmuuden lisäämiseksi.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (17/02/2023 10:18 AM)

Suomen maakaasumarkkinat avattiin kilpailulle EU:n maakaasun sisämarkkinoita koskevien säännösten mukaisesti ottamalla käyttöön Suomen ja Viron kaasuverkostot yhdistävä Balticconnector-kaasuputki vuoden 2020 alussa. Markkinoiden avautuminen edistää entistä monipuolisempaa maakaasun tarjontaa, sillä biokaasun ja nesteytetyn maakaasun ohella vaihtoehtoisia ratkaisuja venäläisen maakaasun sijaan ovat maakaasun tarjonta Baltian maista ja myös Keski-Euroopasta sen jälkeen, kun kaasuyhteys Puolan ja Latvian välillä on valmistunut. Gasgrid Finland Oy ja yhdysvaltalainen yritys Excelebrate Energy, Inc. allekirjoittivat 20. toukokuuta 2022 sopimuksen kellovan LNG-terminaalilaivan Exemplar vuokrauksesta kymmeneksi vuodeksi. Terminaalilaiva sijoitetaan Inkooseen. Helmikuussa 2022 varautumisen ministeriöryhmä linjasi akuuttien toimien kokonaisuudesta, jolla varmistetaan nopeasti muuttuneessa turvallisuusympäristössä kansallinen huoltovarmuus ja turvataan kohtuuhintaisen energian tuotanto ja saatavuus nykytilanteessa ja lähitulevaisuudessa. Toimiin kuuluvat mm. metsähakkeen saatavuuden lisääminen sekä turvetuotannon varmistaminen huoltovarmuuden takaamiseksi. Huoltovarmuuskeskus on päättänyt aloittaa polttoturpeen varmuusvarastoinnin. Olkiluoto 3 -ydinvoimala aloitti sähköntuotannon 12. maaliskuuta 2022. Koekäyttövaiheessa voimalan tuotanto nostettiin asteittain 1600 megawattiin. Voimalan odotetaan aloittavan säännöllisen sähköntuotannon maaliskuussa 2023.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus:

CSR.2020.1

Suositus 1 alaosio 1: Toteuttaa vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet covid-19-pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi. Harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja.

Edistymistä Suomelle annetussa julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta koskeissa suosituksissa on käsitelty Suomen vakausohjelmassa.

Suositus 1 alaosio 2: Puuttua terveydenhuollon henkilöstöpulaan terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn parantamiseksi ja parantaa sosiaali- ja terveystalouden saatavuutta

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 13:49 PM)

Laki hyvinvointialueiden perustamisesta sekä terveydenhuollon ja sosiaali- ja pelastustoiminnan organisaation uudistamisesta hyväksyttiin eduskunnassa kesäkuussa 2021. Tammikuussa 2023 aloittavat toimintansa 22 uutta hyvinvointialuetta, jotka vastaavat kaikesta terveydenhuollosta, sosiaali- ja pelastuspalveluista.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (17/12/2020 13:41 PM)

Hallitus lisäsi vuoden 2020 lisätalousarviossaan korkeakoulujen opiskelijoiden sisäänottomäärää. Lisäpaikoista yli 400 suunnataan sairaanhoitajakoulutukseen.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 1 alaosio 3: ja parantaa sosiaali-ja terveysten palvelujen saatavuutta.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 13:50 PM)

Laki hyvinvointialueiden perustamisesta sekä terveydenhuollon ja sosiaali- ja pelastustoiminnan organisaation uudistamisesta hyväksyttiin eduskunnassa kesäkuussa 2021. Tammikuussa 2023 aloittavat toimintansa 22 uutta hyvinvointialuetta, jotka vastaavat kaikesta terveydenhuollosta, sosiaali- ja pelastuspalveluista

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (17/12/2020 13:13 PM)

Saatavuus on yksi hallitusohjelman päätavoitteista – palvelujen tasa-arvoisen saatavuuden ja ajantasaisuuden parantaminen. Hallitusohjelman yksi keskeisistä tavoitteista on palvelujen saatavuutta parantavien mallien toteuttaminen. Käyttöön otetaan laaja valikoima erilaisia toimenpiteitä, mukaan lukien uusia toimintatapoja ja digitaalisia ratkaisuja. Tuleville hyvinvointialueille on kesäkuussa 2020 myönnetty valtiontukea yhteensä 190 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysten palvelujen rakenneuudistuksen valmisteluun sekä perustason sosiaali- ja terveysten palvelujen saatavuuden ja palveluintegraation parantamiseen. Kehittämissuunnitelmien käynnistäminen on toteutettu suunnitellusti ja ohjelmat jatkuvat, kunnes hyvinvointialueet on perustettu.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2020.2

Suositus 2 alaosio 1: Vahvistaa toimenpiteitä, joilla tuetaan työllisyyttä ja

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (21/02/2023 13:31 PM)

Osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia tehostetaan edelleen: Hallitus hyväksyi keväällä 2021 yhteiskunnallisten yritysten strategian. Strategian toimeenpanon varmistamiseksi hallitus päätti perustaa verkostomaisesti toimivan yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen. Sen tavoitteena on saada Suomeen lisää yhteiskunnallisia yrityksiä ja edistää samalla osatyökykyisten työllisyyttä. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt kolme miljoonaa euroa valtionavustusta yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen käynnistämiseen vuosille 2021–2023. Valtionavustus myönnettiin kuuden organisaation verkostomaisesti toimivalle konsortiolle. Osaamiskeskus aloitti toimintansa lokakuussa 2021. Toiminnan laajentamista ja vakiinnuttamista tuetaan myös ESR+ -rahoituksella vuosina 2023–2027.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (16/02/2022 07:31 AM)

Osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia tehostetaan edelleen: • Elokuun 2020 alussa käynnistetty uusi työllisyyden lisäämisohjelma tähtää työllistymisen tukemisen lisäämiseen julkisilla hankinnoilla. Ohjelmalla voidaan tukea osatyökykyisten työhön pääsyä (toteutettu 1.8.2020). Valtakunnallisen hankkeen ja paikallisten pilottien tavoitteena on vahvistaa työllisyyden toimintamallia kuntien hankinnoilla (-> 3/2023). Hankintojen kautta työllistäminen on mukana myös Valtiovarainministeriön käynnistämässä Hankinta-Suomi-strategiassa.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (21/02/2023 13:34 PM)

Osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia tehostetaan edelleen:

- Laki Työkanava Oy:stä tuli voimaan 1. heinäkuuta 2022. Työkanava on uusi, valtion kokonaan omistama erityistehtävayhtiö. Sen tehtävänä on työllistää kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisiä henkilöitä, joiden työllistymisnäkyviä työllistymistä edistävät toimet ja palvelut eivät pysty merkittävästi parantamaan. Työkanava toteuttaa uudenlaista liikeidea. Työntekijät ovat suorassa työsuhteessa yhtiöön, joka myy heidän työpanostaan asiakkailleen. Yhtiön tavoitteena on kehittää ja tukea

työllistettävien työmarkkina- ja muita valmiuksia niin, että he saisivat työpaikan avoimilta työmarkkinoilta.

- Tämänhetkisen arvion mukaan yritys työllistää toimintansa alkuvaiheessa arviolta muutaman sata osatyökykyistä vuosittain. Tavoitteena on, että työsuhteessa on toiminnan vakiinnuttua noin 1000 henkilöä.

Kirjaus 4: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (15/03/2024 15:27 PM)

Hallitus valmistelee parhaillaan työmarkkina- ja työlainsäädännön uudistuksia. Tavoitteena on tukea työllisyyttä, talouskasvua, kilpailukykyä ja tuottavuutta. Esimerkiksi hallitus antoi 29.2.2024 eduskunnalle työrauhan parantamista koskevan lainsäädäntöehdotuksensa. Hallitus pyrkii myös lisäämään paikallista työehtosopimusneuvottelua ja vahvistamaan vientivetoista työmarkkinamallia.

Kirjaus 5: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (14/03/2022 10:43 AM)

Hallituksen esitys palkkatuki uudistuksesta on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2022 ja uudistuksen on määrä tulla voimaan vuoden 2023 alussa.

Kirjaus 6: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (15/02/2022 13:52 PM)

Hallitus perusti vuonna 2020 parlamentaarisen komitean uudistamaan sosiaaliturvajärjestelmää. Komitean toimikausi on kaksi hallituskautta (2020–2027). Tavoitteena on uudistaa sosiaaliturvaa kokonaisuutena. Komitea käsittelee perusturvaa, ansioturvaa, toimeentulotukea ja niiden välistä yhteyttä ja rahoitusta sekä palveluiden nykyistä parempaa yhteensovittamista etuuksiin.

Kirjaus 7: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/02/2023 11:24 AM)

Hallitus päätti joulukuussa 2020 tarvittavista yksityiskohtaisista toimenpiteistä yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostamiseksi. Tavoitteena on lisätä yli 55-vuotiaiden työllisyyttä 10 000 henkilöllä vuoteen 2029 mennessä. Lakimuutos astui voimaan 1.1.2023.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 2 alaosio 2: lujittaa aktiivista työvoimapolitiikkaa.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (16/12/2020 10:25 AM)

Covid-19-pandemian vuoksi TE-toimistot ovat saaneet lisäresursseja 40 M€ vuosille 2020–21. Aktiivisen työmarkkinapolitiikan toimenpiteiden, erityisesti työvoimakoulutuksen ja nuorten työvoimapalvelujen rahoitusta on lisätty 60 miljoonalla eurolla.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (14/03/2022 08:56 AM)

Hallitus valmistelee parhaillaan TE-palvelut 2024 -uudistusta, jossa TE-palvelut siirretään pysyvästi kunnille. Kuntien työllistämispilotit alkoivat maaliskuussa 2021 ja päättyisivät voimassa olevan lain mukaan 30.6.2023. Hallitus ehdottaa kuntien työllistymistä edistävästä kokeiluista annetun lain voimassaoloajan jatkamista 31.12.2024 saakka. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2022. Lain laajentaminen auttaisi välttämään tilanteet, joissa pilotteihin osallistuvien kuntien asiakkaat siirtyisivät takaisin TE-toimistoihin ennen TE-palvelujen pysyvää siirtymistä kunnille.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (14/03/2022 13:48 PM)

Hallitus on koonnut kattavan työllisyyspaketin, joka sisältää systeemisen muutoksen kohti pohjoismaista työvoimapalvelumallia (voimaan 2022). Mallin päätoimenpiteet ovat:

- julkisten työvoimapalvelujen lisärahoitus 70 M€;
- säännöllinen yhteydenpito työvoimapalvelujen ja työnhakijoiden välillä kahden viikon välein työttömyyskauden alussa;
- työttömien velvollisuus hakea vähintään 0-4 työpaikkaa/kk;
- työttömyysturvaseuraamuksia kevennetään hieman.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2020.3

Suositus 3 alaosio 1: Toteuttaa toimenpiteitä reaalitalouden, erityisesti pienten ja keski suurten yritysten, likviditeetin lisäämiseksi.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (17/12/2020 12:28 PM)

Työ- ja elinkeinoministeriö on havainnut, että tällä hetkellä pk-yritysten raportointikyky tuotteidensa ja toimintojensa hiilivaikutuksista on edelleen heikko. Tämä on suuri este pk-yrityksille vihreän rahoituksen saamiselle. Tukeakseen kestävästä rahoituksen toteuttamista julkisella sektorilla sekä hankkiakseen asiantuntemusta ja rahoitusta SDG-suuntautuneisiin ratkaisuihin elinkeino- ja työministeriö haki vuonna 2019 Euroopan unionin rahoittamaa teknistä tukea rakenneuudistuksen tukiohjelman (SRSP) kautta. Hankkeen perimmäisenä tavoitteena on luoda Suomeen tehokkaampi kestävä kehityksen tavoitteiden mukainen rahoitusekosysteemi. Hanke kattaa Agenda 2030 -kontekstin kestävästä investointiteeman laajemminkin, mutta keskeisessä roolissa ovat käytännöt ja työkalut vihreän rahoituksen toteuttamiseen Suomessa. Hankkeella pyritään muun muassa rakentamaan julkisen sektorin rahoitusorganisaatioiden kapasiteettia ja harmonisoimaan kestäviä rahoituskäytäntöjä sekä toisaalta kehittämään pk-yrityksille työkaluja kestävästä kehityksen vaikutusten mittaamiseen ja raportointiin vihreän rahoituksen hyödyntämiseksi paremmin. Hanke alkoi syyskuussa 2020 ja lopulliset tulokset toimitetaan kesäkuussa 2022.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosiota 2: Aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (17/03/2022 08:07 AM)

Valtio on myöntänyt kunnille ja kuntayhtymille merkittäviä tukia peruspalvelujen turvaamiseksi ja kuntien toiminnan ylläpitämiseksi covid-19-kriisin aikana. Kuntien lisätuet olivat 3 miljardia euroa vuonna 2020 ja 2,5 miljardia euroa vuonna 2021. Suurin osa tuista meni covid-19-epidemian aiheuttamien lisäkulojen ja tulonmenetyksen kattamiseen. Vain pieni osa tuista oli tarkoitettu investointien vauhdittamiseen. Näitä olivat kävely- ja pyöräilyinvestoinnit (18 milj. euroa 2020, 4. lisätalousarvio), tuki kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (15 milj. euroa 2020, 4. lisätalousarvio ja 2,5 milj. euroa 2022, talousarvio), testauslaitteiden kapasiteetin lisääminen ja muut lääketieteelliset laitteet (20 milj. euroa 2020, 1. lisätalousarvio), ravinteiden kierrätys ja energiatehokkuus vesipalveluissa (10 milj. euroa 2020, 4. lisätalousarvio) sekä kulttuuritilojen peruskorjaus ja rakentaminen (2,4 euroa miljoonaa euroa vuonna 2020, 4. lisätalousarvio) jne.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (18/12/2020 10:43 AM)

Hallitus on toteuttanut rakennusallalla seuraavat toimenpiteet: o Edullisten asuntojen lisäämiseksi valtion tukeman asuntotuotannon korkotukivaltuutuksia korotettiin 340 miljoonalla eurolla. o Perusinfrastruktuurin verkon ylläpito: 58 MEUR (3 vuoden siirto).) o Infrastruktuuriverkkojen kehittäminen: 41 MEUR (3 vuoden siirto) o Valtion tuki laajakaistahankkeisiin: 11 MEUR (3 vuoden siirto)

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 3: edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen vaalimiseksi.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYPPI: Toteutettu (18/12/2020 11:13 AM)

Teollisuuden sähkövero alennetaan EU:n asettamalle vähimmäistasolle.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYPPI: Toteutettu (18/12/2020 11:09 AM)

Ylimääräinen verovähennys myönnetään tutkimukseen ja kehitykseen liittyviin tutkimusyhteistyömenoihin vuosina 2021-2025.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYPPI: Toteutettu (18/12/2020 11:06 AM)

Yleensä koneiden ja laitteiden poistoprosentti yrityksen tuloverotuksessa on 25 % alkuperäisen panostuksen jäännösarvosta. Vuodesta 2020 vuoteen 2023 yritykset saavat tehdä poistoja 50 % jäljellä olevista alkuperäisistä panostuksista.

Kirjaus 4: TOIMENPITEEN TYPPI: Julkistettu (18/12/2020 11:46 AM)

Hallituksen yrittäjyysstrategian julkinen kuulemiskierros saatiin päätökseen.

Kirjaus 5: TOIMENPITEEN TYPPI: Julkistettu (18/12/2020 11:42 AM)

Teknologian alalla on perustettu yhteinen korkean tason julkisen ja yksityisen sektorin neuvottelukunta.

Kirjaus 6: TOIMENPITEEN TYPPI: Julkistettu (18/12/2020 11:44 AM)

Asiantuntijatyöryhmä nimettiin selvittämään, mitkä toimenpiteet tukisivat parhaiten suomalaisyritysten kasvua ja menestystä kansainvälisessä kilpailussa COVID-19-kriisin aikana ja sen jälkeen.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 4: Keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen, erityisesti puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön,

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (17/12/2020 13:00 PM)

Teollisuuden ja pk-sektorin digitalisaatiota tuetaan VTT:ssä ja Business Finlandissa omalla tekoäly 4.0 -politiikkaohjelmalla (käynnistetty 11/2020) ja siihen liittyvillä ohjelmilla. Myös eurooppalaisten poliittisten välineiden RRF, EAKR, ESR ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelma (alkaen 2021) koordinoitulla toteutuksella on tärkeä rooli digitaalisen muutoksen tukemisessa. 5G:n käyttöönotto tapahtuu markkinalähtöisesti. Julkisen sektorin digitalisaation avainalueita ovat tekoälyn edistäminen julkisissa palveluissa (Aurora AI, lanseerattu 2019) sekä automaation mahdollistavien datatilojen kehittäminen ja uudenlaiset datapohjaiset julkiset palvelut (jatkuva toiminta).

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/02/2022 14:48 PM)

Vuosien 2020 ja 2021 budjeteissa vihreää siirtymistä edistetään useilla toimenpiteillä, esimerkiksi:

- Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 vuotta) o 2020: 4 420 000 euroa o 2021: 3 420 000 euroa
- Energiatuki investointihankkeille ja tutkimuksille, jotka mm. edistävät uusiutuvaa energiaa, energiantuotannon energiatehokkuutta tai muuten siirtymistä vähähiiliseen energijärjestelmään (arvioitu määräraha) o 2020: 60 750 000 euroa o 2021: 101 250 000 euroa
- Uusiutuvan energian syöttötariffi (arvioitu määräraha) o 2020: 336 600 000 euroa o 2021: 282 803 000 euroa
- Infrastruktuurituki sähköajoneuvoille ja biokaasun käytölle liikenteessä (siirtomääräraha 3 vuotta) o 2020: 8 400 000 euroa o 2021: 8 000 000 euroa
Nämä toimenpiteet sisältyvät budjetin uusiutumisen ja vähähiilisyyden osuuteen, joka on yhteensä 2 331,7 miljoonaa euroa vuodelle 2020 ja 1 222 miljoonaa euroa vuodelle 2021. Lisäksi 822 miljoonaa euroa kohdennetaan Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Vihreän siirtymän toimintalinjaan.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 5: kestävään ja tehokkaaseen infrastruktuuriin

Toimenpiteet: -

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 6: sekä tutkimukseen ja innovointiin.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 15:39 PM)

Vihreän siirtymän ja kehittyneiden digitaalisten teknologioiden TKI-investointeja vauhditetaan useilla toimenpiteillä, jotka sisältyvät TKI:n kansalliseen tiekarttaan (käynnistetty 5/2020) ja kansalliseen RRP:hen. TKI-investointien lisäämiseksi ollaan toteuttamassa kansalliseen tiekarttaan sisältyvää uutta kumppanuusmallia ja tutkimusinfrastruktuureja kehitetään edelleen.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (15/02/2022 15:41 PM)

Parlamentaarinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyöryhmä ehdottaa uudessa mietinnössään tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoittamista koskevan lain säätämistä sekä kehyskauden yli ulottuvan t&k-rahoituksen lakisäätöisen suunnitelman laatimista. Työryhmä ehdottaa myös pysyvän ja laajemman verokannustimen käyttöönottoa tutkimus- ja kehitystoiminnalle.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus, Kirjaus 1:

Laki valtion tutkimus- ja kehitysrahoituksesta vuosille 2024–2030 tuli voimaan 1.1.2023. Lain tavoitteena on nostaa T&K-menot 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) vuoteen 2030 mennessä. Eduskunnan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyöryhmä (TKI) asetti maaliskuussa 2023 raportissa tavoitteet tutkimus- ja kehitysrahoituksen kohdentamiselle. Rahoitusehdotusten lisäksi työryhmä teki suosituksia T&K-järjestelmän hallinnon vahvistamiseen, T&K-osaamisen ja työvoiman saatavuuden lisäämiseen, yhteistyön edistämiseen, strategisten valintojen tekemiseen kansallisella tasolla, T&K-rahoituksen tehokkuuden arviointiin sekä suotuisan toimintaympäristön kehittäminen tutkimukselle ja innovaatiolle.

CSR.2020.4

Suositus 4 alaosio 1: Varmistaa rahanpesun torjuntasäännösten tuloksellisen valvonnan ja noudattamisen.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (03/01/2024 09:10 AM)

Rahanpesulain muutokset tulleet voimaan 1.3.2023, Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelma koskien rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämistä tullut voimaan 28.6.2023. Lisäksi annettu määräys – ja ohjekokoelma koskien kansainvälisten talouspakotteiden noudattamista, joka tullut voimaan 1.3.2024.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (07/02/2023 09:13 AM)

Vuoden 2022 aikana rahanpesun selvittelykeskus on vastaanottanut ilmoitus velvollisilta yhteensä 230 167 ilmoitusta, joista se on jakanut noin 2,83 % ulkomaisille rahanpesun selvittelykeskuksille ja toimivaltaisille kotimaisille viranomaisille. Rahanpesun selvittelykeskus vastaanotti vuoden 2023 aikana 347 012 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. Näistä on luovutettu tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja selvittämiseksi 0,9 prosenttia. Riskiperusteisista STR ilmoituksista luovutettiin 12,3 prosenttia.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (07/02/2023 09:13 AM)

Rahanpesun selvittelykeskus ja Finanssivalvonta ovat vuonna 2020 allekirjoitetun yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti pitäneet yllä ja kehittäneet yhteistyötä vuoden 2022 ja 2023 aikana erityisesti riskialttiiden toimialojen alueilla kuten hawalat ja virtuaalivaluutan välittäjät.

Kirjaus 4: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (07/02/2023 09:12 AM)

Rahanpesun selvittelykeskus: Vuonna 2022 Rahanpesun selvittelykeskus käynnisti RRF-rahoitetun nelivuotisen tekoälyä ja älykäästä automatisointia koskevan DIGI-hankkeen. Siinä hyödynnetään aiemman tekoälyn toimivuutta koskeneen RANKKA-hankkeen kokemuksia. Hankkeen toimeenpanoa ovat kuitenkin hidastaneet poikkeukselliset vaikeudet pätevien tekoälyasiantuntijoiden rekrytoinnissa. Ongelma on sittemmin ratkaistu ja projektiryhmä on perustettu vuoden 2022 lopulla. Henkilöstön rekrytoinnit on saatu suoritettua vuoden 2023 aikana ja projekti on tuottanut sovelluksia, jotka ovat selvittelykeskuksen operatiivisessa käytössä.

Kirjaus 5: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (07/02/2023 09:11 AM)

Rahanpesun selvittelykeskus: Rahanpesun selvittelykeskus sai päätökseen kaksivuotisen RPA-hankkeen (ILMO), joka on tuottanut 8 sovellustyökalua, jotka on otettu rahanpesun selvittelykeskuksessa operatiiviseen käyttöön.

Kirjaus 6: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (07/02/2023 09:08 AM)

Valtiovarainministeriö: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta (HE 236/2021 vp)

Kirjaus 7: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (14/03/2022 15:10 PM)

Julkisen sektorin kansallisen riskinarvioinnin sivutuotteena laaditaan toimintasuunnitelma, jonka odotetaan valmistuvan kansallisen riskiarvion kanssa maaliskuussa 2021. Samoin sivutuotteena laaditaan vuosittainen aikataulu riskiarvion päivityssuunnitelmalle. Valtioneuvoston päätös rahanpesun ja terrorismin rahoituksen kansallisesta riskiarvioinnista 2021 ja toimintasuunnitelmasta 2021-2023

Kirjaus 8: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 15:13 PM)

FIU Finland sai kaksivuotisen tekoälyteknologiaprojektin (RANKKA) päätökseen vuoden 2021 loppuun mennessä. FIU Finland toteutti kaksivuotisen RPA projektin (ILMO) joka on tuottanut 8 sovellusta, jotka on otettu selvittelykeskuksen operatiiviseen käyttöön. FIU Finland on aloittanut EU RRF rahoitteen nelivuotisen tekoälyhankkeen (RANKKA2), joka pohjaa edelliseen RANKKA hankkeeseen.

Kirjaus 9: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 15:00 PM)

Rahanpesun selvittelykeskus ja Finanssivalvonta ovat vuonna 2020 allekirjoitetun yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti pitäneet yllä ja kehittäneet yhteistyötä vuoden 2021 aikana erityisesti riskialttiiden toimialojen alueilla kuten hawalat ja virtuaalivaluutan välittäjät.

Kirjaus 10: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (15/02/2022 15:15 PM)

Finanssivalvonta on julkaissut säädösluonnoksen, joka antaa OE:lle yksityiskohtaisen yleiskatsauksen siitä, miten Finanssivalvonta tulkitsee voimassa olevaa lainsäädäntöä ja miten OE:n tulee soveltaa sitä.

Kirjaus 11: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (04/03/2024 16:24 PM)

Finanssivalvonta työstää kokonaisvaltaista valvontastrategiaa, joka sisältäisi toimialakohtaiset riskiarvioinnit ja valintakriteerit yksittäisille valvontatoimien

kohteille vuosina 2023–2025. Valvontastrategiaa on päivitetty 1/24 vastaamaan muuttunutta tilannetta eli talouspakotteiden noudattamisen kuulumista Finanssivalvonnan toimialaan ja vuoden 2024 aikana voimaan tulevia muutoksia kryptovaratoimijoiden ja maksuntietoasetuksen valvonnassa.

Kirjaus 12: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (07/02/2023 09:09 AM)

Finanssivalvonta: Finanssivalvonnan johtokunta hyväksyi / vahvisti valvontastrategian vuosille 2023–2025 16. joulukuuta 2022. Strategia määrittelee valvontatoiminnan rakennetta toimialakohtaisilla perusteilla. Myös vuosittainen valvontasuunnitelma vahvistettiin (5 tarkastusta vuonna 2023).

Edelleen vuosittain on-site tarkastusten määrä määritelty 5/12 kk ajalla. Samalla muiden valvontatoimien lisääminen tavoitteena (ml. off-site tarkastukset, valvontakäynnit, tapaamiset valvottavien kanssa jne.).

Kirjaus 13: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (07/02/2023 09:09 AM)

Valtiovarainministeriö: Osana RRP P2C3R1 Valtioneuvoston esitys (HE 163/2021 vp) pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain uudistamisesta hyväksyttiin ja laki astui voimaan 15. syyskuuta 2022.

Kirjaus 14: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/02/2022 15:14 PM)

Osana RRP P2C3R1 Valtioneuvoston esitys (HE 163/2021 vp) pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain uudistamisesta

Kirjaus 15: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (04/03/2024 16:26 PM)

FIU Finland on käynnistänyt RRF-rahoitteisen 4-vuotisen tekoälyprojektin (RANKKA2), joka perustuu edellisen RANKKA-projektin tuloksiin. Projekti on edistynyt vuonna 2023 huolimatta haasteista tekoälyn, RPA:n ja koneoppimisen asiantuntijoiden rekrytoinnissa.

Kirjaus 16: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/02/2022 15:12 PM)

FIU Finland toteutti kasivuotisen RPA projektin (ILMO) joka on tuottanut 8 sovellusta, jotka on otettu selvittelykeskuksen operatiiviseen käyttöön. FIU Finland on aloittanut EU RRF-rahoitteisen nelivuotisen tekoälyhankkeen (RANKKA2), joka pohjaa edelliseen RANKKA-hankkeeseen.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2019.1

Suositus 1 alaosio 1: Varmistaa, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu on enintään 1,9 prosenttia vuonna 2020, jolloin vuotuinen rakenteellinen sopeutus on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Edistymistä Suomelle annetussa julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta koskevissa suosituksissa on käsitelty Suomen vakausohjelmassa.

Suositus 1 alaosio 2: Parantaa sosiaali- ja terveystalouden kustannustehokkuutta ja yhdenvertaista saatavuutta.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 13:39 PM)

Laki hyvinvointialueiden perustamisesta sekä terveydenhuollon ja sosiaali- ja pelastustoiminnan organisaation uudistamisesta hyväksyttiin eduskunnassa kesäkuussa 2021. Tammikuussa 2023 aloittavat toimintansa 22 uutta hyvinvointialuetta, jotka vastaavat kaikesta terveydenhuollosta, sosiaali- ja pelastuspalveluista

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (17/12/2020 13:15 PM)

Tuleville hyvinvointialueille on kesäkuussa 2020 myönnetty valtiontukea yhteensä 190 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistuksen valmisteluun sekä perustason sosiaali- ja terveystalouden saatavuuden ja palveluintegraation parantamiseen. Kunkin alueen maakunnalliset kehittämishankkeet auttavat valmistautumaan rakenneuudistukseen ja vähentämään kuntakohtaisia eroja palveluiden tarjoamisessa. Ohjelmat ovat alkaneet suunnitellusti kaikilla alueilla.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2019.2

Suositus 2 alaosio 1: Parantaa kannustimia työn vastaanottamiseen

Toimenpiteet: -

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 2 alaosio 2: ja kehittää osaamista

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYPPI: Toteutettu (15/02/2022 13:37 PM)

Osatyökykyisten työttömien työkykyohjelmaa hallinnoi ja toteuttaa työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Toimenpiteet tullaan toteuttamaan vuosina 2019-2023. Sosiaali- ja terveysministeriön hallintotoiminnassa kehitetään työttömien työkykyä tukevia palveluita. Toimenpiteet toteutetaan 22 hankkeen kautta.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYPPI: Hyväksytty (18/12/2020 07:54 AM)

Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistusryhmä on hyväksynyt 17.12.2020 jatkuvaa oppimista koskevat linjaukset, joilla edistetään työikäisten mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 2 alaosio 3: ja kehittää aktiivista osallisuutta, muun muassa työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville suunnattujen hyvin integroitujen palvelujen avulla.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYPPI: Toteutettu (18/12/2020 08:10 AM)

COVID-19-pandemian vuoksi TE-toimistot ovat saaneet lisäresursseja 40 M€ vuosille 2020–21. Aktiivisen työmarkkinapolitiikan toimenpiteiden, erityisesti työvoimakoulutuksen ja nuorten työvoimapalvelujen rahoitusta on lisätty 60 miljoonalla eurolla.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYPPI: Toteutettu (18/12/2020 07:42 AM)

Elokuun 2020 alussa käynnistetty uusi työllisyyden lisäämisohjelma tähtää työllistymisen tukemisen lisäämiseen julkisilla hankinnoilla. Ohjelmalla voidaan tukea osatyökykyisten työhön pääsyä.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYPPI: Toteutettu (18/12/2020 07:33 AM)

Koordinaattorit ovat aloittaneet työkykyohjelman toteuttamisen 1.1.2020 alkaen.

Kirjaus 4: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (18/12/2020 08:09 AM)

Hallitus on koonnut kattavan työllisyyspaketin, joka sisältää systeemisen muutoksen kohti pohjoismaista työvoimapalvelumallia (voimaan 2022). Mallin päätoimenpiteet ovat:

- julkisten työvoimapalvelujen lisärahoitus 70 M€;
- säännöllinen yhteydenpito työvoimapalvelujen ja työnhakijoiden välillä kahden viikon välein työttömyyskauden alussa;
- työttömien velvollisuus hakea vähintään 0-4 työpaikkaa/kk;
- työttömyysturvaseuraamuksia kevennetään hieman.

Kirjaus 5: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (18/12/2020 07:52 AM)

Kuntakokeilulaki hyväksyttiin 17.12.2020.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2019.3

Suositus 3 alaosio 1: Keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan tutkimukseen ja innovointiin alueelliset erot huomioon ottaen,

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 15:41 PM)

Vihreän siirtymän ja kehittyneiden digitaalisten teknologioiden TKI-investointeja vauhditetaan useilla toimenpiteillä, jotka sisältyvät TKI:n kansalliseen tiekarttaan (käynnistetty 5/2020) ja kansalliseen RRP:hen. TKI-investointien lisäämiseksi ollaan toteuttamassa kansalliseen tiekarttaan sisältyvää uutta kumppanuusmallia ja tutkimusinfrastruktuureja kehitetään edelleen.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (15/02/2022 15:42 PM)

Parlamentaarinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyöryhmä ehdottaa mietinnössään (käynnistetty 12/2021) tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoittamista koskevaa säädöstä sekä kehyskauden yli ulottuvan T&K-rahoituksen lakisääteisen suunnitelman laatimista. Työryhmä ehdottaa myös pysyvän ja laajemman verokannustimen käyttöönottoa tutkimus- ja kehitystoiminnalle.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus, Kirjaus 1:

Laki valtion tutkimus- ja kehitysrahoituksesta vuosille 2024–2030 tuli voimaan 1.1.2023. Lain tavoitteena on nostaa T&K-menot 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) vuoteen 2030 mennessä. Eduskunnan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyöryhmä (TKI) asetti maaliskuussa 2023 raportissa tavoitteet tutkimus- ja kehitysrahoituksen kohdentamiselle. Rahoitusehdotusten lisäksi työryhmä teki suosituksia T&K-järjestelmän hallinnon vahvistamiseen, T&K-osaamisen ja työvoiman saatavuuden lisäämiseen, yhteistyön edistämiseen, strategisten valintojen tekemiseen kansallisella tasolla, T&K-rahoituksen tehokkuuden arviointiin sekä suotuisan toimintaympäristön kehittäminen tutkimukselle ja innovaatiolle.

Suositus 3 alaosio 2: keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtymiseen alueelliset erot huomioon ottaen,

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (17/12/2020 11:45 AM)

Vuoden 2019 budjettiin sisältyi useita toimenpiteitä vähähiilisen- ja energiasiirtymän edistämiseksi, mm.:

- Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 vuotta) – 3,42 milj. euroa
- Tuki investointihankkeisiin ja -tutkimuksiin, jotka esim. edistävät uusiutuvaa energiaa, energiantuotannon energiatehokkuutta tai muutoin siirtymää vähähiiliseen energiajärjestelmään (arvioitu määräraha) – 47,25 milj. euroa
- Uusiutuvan energian syöttötariffi (arvioitu määräraha) – 250,6 milj. euroa
- Sähköajoneuvojen- ja biokaasun käytön infrastruktuurin edistäminen – 3 milj. euroa

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

Suositus 3 alaosio 3: ja keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan kestävään liikenteeseen alueelliset erot huomioon ottaen.

Toimenpiteet: -

Huomautukset: -

Tilannekatsaus: -

CSR.2019.4

Suositus 4 alaosio 1: Vahvistaa kotitalouksien velkaantuneisuuden seurantaa

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (15/02/2022 15:52 PM)

Kuluttajaluottoja koskevaa lainsäädäntöä tiukennettiin ja kulutusluottojen korkokatto (20 %) astui voimaan vuoden 2019 syyskuussa. Covid-19-pandemian aikana joidenkin kulutusluottojen korkokatto laskettiin väliaikaisesti 10 prosenttiin. Väliaikainen laki oli voimassa 1.7.2020-30.9.2021.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (07/02/2023 09:05 AM)

Kuluttajaluottoja koskevaa lainsäädäntöä tiukennettiin ja kulutusluottojen korkokatto (20 %) astui voimaan vuoden 2019 syyskuussa. Uudistus rajoitti myös oikeutta periä kuluttajilta muita lainaan liittyviä kuluja. Covid-19-pandemian aikana joidenkin kuluttajaluottojen (ei esimerkiksi luottokorttien) korkokatto oli väliaikaisesti laskettu 10 prosenttiin. Tällainen väliaikainen lainsäädäntö oli voimassa 1.7.2020–3.9.2021.

Kirjaus 3: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (07/02/2023 09:04 AM)

Laki positiivisesta luottotietorekisteristä (739/2022) astui voimaan 1.8.2022 (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220739>). Rekisteri on otettu käyttöön kuluttajaluottojen osalta 1.4.2024. Rekisteri otetaan käyttöön luonnollisen henkilön elinkeinotoimintaa varten myönnettävien luottojen osalta 1.4.2026.

Kirjaus 4: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/02/2022 15:52 PM)

Finanssivalvonta suositteli 17.12.2021 makrovakauspoliittisessa tiedonannossaan lainanantajia olemaan pidättyväisiä tuloihin nähden suurien ja pitkän takaisinmaksuajan lainojen myöntämisessä.

Kirjaus 5: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (15/02/2022 15:53 PM)

Valtiovarainministeriö julkisti tammikuun 2022 lopulla julkiseen kuulemiseen lakiesityksen kotitalouksien velkaantumisen rajoittamiseksi. Ehdotus sisältää 30 vuoden enimmäiskeston uusille asunto- ja asunto-osakeyhtiölainoille. Jälkimmäisille ehdotetaan myös 60 %:n rajaa uudisrakentamisen rahoituksessa ja rajoituksia lainan takaisinmaksulle ensimmäisten 5 vuoden aikana rakentamisen valmistumisen jälkeen. Kulutusluotonantajat ovat myös velvollisia toteuttamaan luottoriskin arvioinnin asiakastoiminnassaan ja kulutusluottolaitosten valvonta siirtyy Finanssivalvonnalle. Uuden lain odotetaan tulevan voimaan 1.7.2023.

Kirjaus 6: TOIMENPITEEN TYYPPI: Hyväksytty (5/04/2024 11:53 AM)

Kuluttajaluottoja koskevaa lainsäädäntöä on tiukennettu ja kuluttajaluottojen korkokattoa laskettiin aikaisemmasta 20 prosentista 15 prosenttiin. Samalla korkokatto sidottiin korkolaissa tarkoitettuun viitekorkoon siten, että korko ei saa luottosopimuksen mukaan nousta tällöinkään yli 20 prosentin. Lainmuutoksella tiukennettiin myös luottojen markkinointisäännöksiä sekä lisättiin lakiin säännökset tarjolla olevien maksutapojen esittämisestä kuluttajan ostaessa hyödykkeitä verkossa. Uudet säännökset tulivat voimaan 1.10.2023.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus:

Edellä kohdassa 5 mainittu lainsäädäntö on tullut voimaan 1.7.2023 esityksen mukaisena.

Suositus 4 alaosio 2: ja perustaa luottorekisterijärjestelmän.

Toimenpiteet

Kirjaus 1: TOIMENPITEEN TYYPPI: Toteutettu (17/12/2020 14:20 PM)

Positiivisen luottorekisterijärjestelmän perustamisen ohjausryhmä ja työryhmät perustettiin maaliskuussa 2020.

Kirjaus 2: TOIMENPITEEN TYYPPI: Julkistettu (03/03/2022 11:43 AM)

Hallituksen esityksen luonnos oli julkisessa kuulemisessa 10.5.2021 asti. Esitys annettiin eduskunnalle helmikuussa 2022 (https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_22+2022.aspx). Työ rekisterin perustamiseksi on käynnissä.

Huomautukset: -

Tilannekatsaus:

Laki positiivisesta luottotietorekisteristä (739/2022) astui voimaan 1.8.2022 (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220739>). Rekisteri on otettu käyttöön kuluttajaluottojen osalta 1.4.2024. Rekisteri otetaan käyttöön luonnollisen henkilön elinkeinotoimintaa varten myönnettävien luottojen osalta 1.4.2026. Lisäksi oikeusministeriö on vuoden 2024 alussa asettanut työryhmän valmistelemaan lainsäädäntömuutosta, jolla osakaskohtaiset taloyhtiölainaosuudet voitaisiin sisällyttää positiiviseen luottotietorekisteriin. Taloyhtiölainaosuuksia koskevien tietojen keräämiseen liittyvä tekninen toteutus taloyhtiöiltä on toteutettu osana huoneistotietojärjestelmän jatkokehittämishanketta.

2. Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpano (Fenix)⁹

Suositus ja alaosio	Toimenpide	Tavoite/Välitavoite	Tavoite	Tilanne
2019, CSR 1, alaosio 2	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueet on perustettu ja niillä on valmius ottaa vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien järjestämisestä	2023, Q1	Valmis
2019, CSR 1, alaosio 2	Terveysongelmiin ennaltaehkäisyn ja varhaisen tunnistamisen tehostaminen	Alueellisten integroitujen monialaisten palvelujohtamismallien kehittäminen ja käyttöönotto 22 hyvinvointialueella	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 1, alaosio 2	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamista koskevan ensimmäisen lainsäädäntökehityksen voimaantulo	2021, Q3	Täytetty
2019, CSR 1, alaosio 2	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamisen sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamisen päätökseen saattavan lisälainsäädännön voimaantulo	2023, Q1	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 1	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Työnhakijan palveluprosessin pohjoismaista työvoimapalvelumallia säätelevän julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan lain voimaantulo	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 1	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Eri tyyppisten työnhakukeskusteluiden määrä kasvaa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin periaatteiden mukaisesti	2024, Q2	Myöhässä
2019, CSR 2, alaosio 1	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Kaikki viisi pohjoismaisen työvoimapalvelumallin edellyttämää digitaalista toimintoa on sisällytetty julkisten työvoimapalvelujen (TEPES) tietojärjestelmään, ja ne ovat toiminnassa	2023, Q4	Aikataulussa

⁹ Taulukko päivitetään kaksi kertaa vuodessa (marras- ja huhtikuussa) komission Fenix-tietojärjestelmässä. Seuraava päivitys on 30.4.2024.

2019, CSR 2, alaosio 1	Työttömyyspäivärahan lisäpäivien poistaminen	Työttömyysturvan lisäpäivän asteittaista poistumista koskevan lakimuutoksen voimaantulo	2023, Q1	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Valtion omistamasta uudesta yhtiöperusteisesta välityömarkkinatoimijasta annetun lain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Uuden liiketaloudellisen yhtiömuotoisen välityömarkkinatoimijan toiminta on käynnistynyt ja se on ottanut palvelusuhteeseen osatyökykyisiä.	2024, Q4	Myöhässä
2019, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Työkykyohjelman ja henkilökohtaisen harjoittelu- ja tukimallin laajentaminen 11 uudelle alueelle	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Mielenterveyttä ja työkykyä tukeviin toimenpiteisiin osallistuneiden työpaikkojen ja työterveyshuollon yksiköiden määrä	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 2, alaosio 2	Jatkuvan oppimisen uudistus	Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain voimaantulo	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 2, alaosio 2	Jatkuvan oppimisen uudistus	Työvoima- ja osaamistarpeiden keskipitkän aikavälin ennakoitavien valmiiksi saattaminen	2024, Q1	Myöhässä
2019, CSR 2, alaosio 2	Jatkuvan oppimisen uudistus	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee koulutuksen tarjoamista digitaalisten ja vihreiden taitojen vahvistamiseksi	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 2	Jatkuvan oppimisen uudistus	Osaamistasoan kasvattavaan koulutukseen osallistuneiden uraohjauksen ammattilaisten määrä	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 2, alaosio 2	Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma	Jatkuvan oppimisen digitaalisten palvelujen tietotekniikka-arkkitehtuuri on valmis ja toiminnassa	2022, Q2	Täytetty
2019, CSR 2, alaosio 2	Koulutustason nostaminen korkeakoulutuksen aloituspaikkoja lisäämällä	Lisätään opiskelijoiden sisäänottoa korkea-asteen oppilaitoksiin	2022, Q4	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 2	Ahvenanmaan osaamisen tason nostaminen ja jatkuvan oppimisen uudistaminen, koulutuksen digitalisaatio ja modernisointi	Merkittäviä digitaalisia osia sisältävien uudistettujen kurssien osuus korkea-asteen koulutuksessa Ahvenanmaalla	2024, Q4	Ei valmis

2019, CSR 2, alaosio 3	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Työnhakijan palveluprosessin pohjoismaista työvoimapalvelumallia säätelevän julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan lain voimaantulo	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 3	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Eri tyyppisten työnhakukeskusteluiden määrä kasvaa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin periaatteiden mukaisesti	2024, Q2	Myöhässä
2019, CSR 2, alaosio 3	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Kaikki viisi pohjoismaisen työvoimapalvelumallin edellyttämää digitaalista toimintoa on sisällytetty julkisten työvoimapalvelujen (TEPES) tietojärjestelmään, ja ne ovat toiminnassa	2023, Q4	Aikataulussa
2019, CSR 2, alaosio 3	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Valtion omistamasta uudesta yhtiöperusteisesta välityömarkkinatoimijasta annetun lain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2019, CSR 2, alaosio 3	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Uuden liiketaloudellisen yhtiömuotoisen välityömarkkinatoimijan toiminta on käynnistynyt ja se on ottanut palvelusuhteeseen osatyökykyisiä.	2024, Q4	Myöhässä
2019, CSR 2, alaosio 3	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Työkykyohjelman ja henkilökohtaisen harjoittelu- ja tukimallin laajentaminen 11 uudelle alueelle	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 2, alaosio 3	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Mielenterveyttä ja työkykyä tukeviin toimenpiteisiin osallistuneiden työpaikkojen ja työterveyshuollon yksiköiden määrä	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 1	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2019, CSR 3, alaosio 1	6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämisympäristöt	Mikroelektroniikkahankkeet hyväksytään	2023, Q4	Ei valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämisympäristöt	Hyväksytään hankkeet, joilla kehitetään 6G-, tekoäly- ja kvanttilaskentaa	2023, Q4	Ei valmis

2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtäviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtäviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q4	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q2	Täytetty

2019, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q1	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtääviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus –	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee	2022, Q2	Valmis

	Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtäviä TKI-hankkeita		
2019, CSR 3, alaosio 2	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Avustusten myöntäminen kaikille kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmiin kuuluville hankkeille	2023, Q4	Aikataulussa
2019, CSR 3, alaosio 2	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmien kolmen ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Energiaverotuksen uudistaminen teknologiakehitys huomioivaksi	Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiaiinfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiaiinfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2019, CSR 3, alaosio 2	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Ilmastolain uudistus ja teollisuuden vähähiilistäminen	Uudistetun ilmastolain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Kiertotalouden strateginen edistäminen ja jätelain uudistus	Uudistetun jätelain pääosien voimaantulo	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Kiertotalouden strateginen edistäminen ja jätelain uudistus	Valtioneuvoston periaatepäätöksen hyväksyminen kiertotaloutta koskevan strategisen ohjelman täytäntöönpanosta	2021, Q2	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Kiertotalouden strateginen edistäminen ja jätelain uudistus	Kansallisen sopimuksen tekeminen keskeisten toimijoiden kanssa vähähiilisestä kiertotaloudesta	2024, Q1	Ei valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan	2021, Q4	Täytetty

		kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen		
2019, CSR 3, alaosio 2	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Kaikkien avustusten myöntäminen vähähiilistä vetyä ja hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeville hankkeille	2023, Q2	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Julkaistaan ensimmäinen ehdotuspyyntö teollisuuden prosessien suorasta sähköistamisestä ja vähähiilistämisestä teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Kaikkien teollisuuden prosessien suoran sähköistämisen ja vähähiilistämisen hankkeita koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2019, CSR 3, alaosio 2	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee jättemateriaalien ja sivuvirtojen uudelleenkäyttöä edistäviä investointihankkeita	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Kaikkien avustusten myöntäminen uudelleenkäyttö- ja kierrätys Hankkeisiin	2023, Q3	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelma	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelman julkaiseminen	2024, Q1	Ei valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukemista koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön kaikkien avustusten ja julkisten sopimusten myöntäminen	2024, Q2	Aikataulussa
2019, CSR 3, alaosio 2	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Valtioneuvoston periaatepäätöksen LVM/2021/62 hyväksyminen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	2021, Q2	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Kotimaan liikenteen päästöjä vähentäviä kansallisia lisätoimenpiteitä koskevan hallituksen päätöksen julkaiseminen	2022, Q2	Täytetty

2019, CSR 3, alaosio 2	Kestävän liikenteen verouudistus	Tuloverolakiin tehtyjen liikenteen työsuhde-etuja koskevien muutosten (1205/2020) voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2019, CSR 3, alaosio 2	Kestävän liikenteen verouudistus	Työsuhdeautojen verotusta koskevien tuloverolakiin tehtyjen muutosten (1/2021) voimaantulo	2022, Q1	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 2	Liikenteen sähkön ja vedyn julkinen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri	Sähkö- ja vetäjäneuvojen jakeluinfrastruktuurin parantamista koskevien hakujen julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 3	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) mallintamislaitteiden testauslaboratorio on toiminnassa	2022, Q4	Valmis
2019, CSR 3, alaosio 3	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Radiopohjaisella ERTMS:llä varustettu testirata (ei kaupallisessa rautatieliikenteessä)	2024, Q4	Ei valmis
2019, CSR 4, alaosio 1	Huoneistotietojärjestelmän kehittäminen	Huoneistotietojärjestelmän kattavuuden laajentamista koskevan lainsäädännön antaminen	2023, Q1	Valmis
2019, CSR 4, alaosio 2	Huoneistotietojärjestelmän kehittäminen	Huoneistotietojärjestelmän kattavuuden laajentamista koskevan lainsäädännön antaminen	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 1, alaosio 1	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueet on perustettu ja niillä on valmius ottaa vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien järjestämisestä	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 1, alaosio 1	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamista koskevan ensimmäisen lainsäädäntökehyksen voimaantulo	2021, Q3	Täytetty
2020, CSR 1, alaosio 1	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamisen sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamisen päätökseen saattavan lisälainsäädännön voimaantulo	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 1, alaosio 2	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueet on perustettu ja niillä on valmius ottaa vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien järjestämisestä	2023, Q1	Valmis

2020, CSR 1, alaosio 2	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamista koskevan ensimmäisen lainsäädäntökehyksen voimaantulo	2021, Q3	Täytetty
2020, CSR 1, alaosio 2	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamisen sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamisen päätökseen saattavan lisälainsäädännön voimaantulo	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 1, alaosio 2	Koulutustason nostaminen korkeakoulutuksen aloituspaikkoja lisäämällä	Lisätään opiskelijoiden sisäänottoa korkea-asteen oppilaitoksiin	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 1, alaosio 3	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueet on perustettu ja niillä on valmius ottaa vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien järjestämisestä	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 1, alaosio 3	Terveysongelmien ennaltaehkäisyn ja varhaisen tunnistamisen tehostaminen	Alueellisesti integroitujen monialaisten palvelujohtamismallien kehittäminen ja käyttöönotto 22 hyvinvointialueella	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 1, alaosio 3	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamista koskevan ensimmäisen lainsäädäntökehyksen voimaantulo	2021, Q3	Täytetty
2020, CSR 1, alaosio 3	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista	Hyvinvointialueiden perustamisen sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamisen päätökseen saattavan lisälainsäädännön voimaantulo	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Työnhakijan palveluprosessin pohjoismaista työvoimapalvelumallia säätelevän julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan lain voimaantulo	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Eri tyyppisten työnhakukeskusteluiden määrä kasvaa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin periaatteiden mukaisesti	2024, Q2	Myöhässä

2020, CSR 2, alaosio 1	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Kaikki viisi pohjoismaisen työvoimapalvelumallin edellyttämää digitaalista toimintoa on sisällytetty julkisten työvoimapalvelujen (TEPES) tietojärjestelmään, ja ne ovat toiminnassa	2023, Q4	Aikataulussa
2020, CSR 2, alaosio 1	Työttömyyspäivärahan lisäpäivien poistaminen	Työttömyysturvan lisäpäivän asteittaista poistumista koskevan lakimuutoksen voimaantulo	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Valtion omistamasta uudesta yhtiöperusteisesta välityömarkkinatoimijasta annetun lain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Uuden liiketaloudellisen yhtiömuotoisen välityömarkkinatoimijan toiminta on käynnistynyt ja se on ottanut palvelusuhteeseen osatyökykyisiä.	2024, Q4	Myöhässä
2020, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Työkykyohjelman ja henkilökohtaisen harjoittelu- ja tukimallin laajentaminen 11 uudelle alueelle	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Mielenterveyttä ja työkykyä tukeviin toimenpiteisiin osallistuneiden työpaikkojen ja työterveyshuollon yksiköiden määrä	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain voimaantulo	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 2, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Työvoima- ja osaamistarpeiden keskipitkän aikavälin ennakoitumallin valmiiksi saattaminen	2024, Q1	Myöhässä
2020, CSR 2, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee koulutuksen tarjoamista digitaalisten ja vihreiden taitojen vahvistamiseksi	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Osaamistasoan kasvattavaan koulutukseen osallistuneiden uraohjauksen ammattilaisten määrä	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Koulutustason nostaminen korkeakoulutuksen aloituspaikkoja lisäämällä	Lisätään opiskelijoiden sisäänottoa korkea-asteen oppilaitoksiin	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Ahvenanmaan osaamisen tason nostaminen ja jatkuvan	Merkittäviä digitaalisia osia sisältävien uudistettujen kurssien	2024, Q4	Ei valmis

	oppimisen uudistaminen, koulutuksen digitalisaatio ja modernisointi	osuus korkea-asteen koulutuksessa Ahvenanmaalla		
2020, CSR 2, alaosio 1	Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sujuvoittaminen ja kansainvälisten rekrytointien helpottaminen	Opiskelijoita, tutkijoita ja harjoittelijoita koskevan lainsäädännön (719/2018) muutosten voimaantulo	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sujuvoittaminen ja kansainvälisten rekrytointien helpottaminen	Ulkomaalaislakiin (301/2004) tehtyjen muutosten voimaantulo	2023, Q1	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sujuvoittaminen ja kansainvälisten rekrytointien helpottaminen	Nopeutetaan erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien pikakaistaan kuuluvien oleskelulupahakemusten käsittelyyn keskimäärin kuluva aikaa	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 1	Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sujuvoittaminen ja kansainvälisten rekrytointien helpottaminen	Asiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien pikakaistaan kuuluvien oleskelulupahakemusten käsittelypäivien keskimääräinen lasku	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 2, alaosio 2	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Työnhakijan palveluprosessin pohjoismaista työvoimapalvelumallia säätelevän julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan lain voimaantulo	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 2, alaosio 2	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Eri tyyppisten työnhakukeskusteluiden määrä kasvaa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin periaatteiden mukaisesti	2024, Q2	Myöhässä
2020, CSR 2, alaosio 2	Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	Kaikki viisi pohjoismaisen työvoimapalvelumallin edellyttämää digitaalista toimintoa on sisällytetty julkisten työvoimapalvelujen (TEPES) tietojärjestelmään, ja ne ovat toiminnassa	2023, Q4	Aikataulussa
2020, CSR 2, alaosio 2	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Valtion omistamasta uudesta yhtiöperusteisesta välityömarkkinatoimijasta annetun lain voimaantulo	2022, Q3	Valmis

2020, CSR 2, alaosio 2	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Uuden liiketaloudellisen yhtiömuotoisen välityömarkkinatoimijan toiminta on käynnistynyt ja se on ottanut palvelusuhteeseen osatyökykyisiä.	2024, Q4	Myöhässä
2020, CSR 2, alaosio 2	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Työkykyohjelman ja henkilökohtaisen harjoittelu- ja tukimallin laajentaminen 11 uudelle alueelle	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 2, alaosio 2	Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Mielenterveyttä ja työkykyä tukeviin toimenpiteisiin osallistuneiden työpaikkojen ja työterveyshuollon yksiköiden määrä	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtääviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus –	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee	2022, Q2	Valmis

	Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtäviä TKI-hankkeita		
2020, CSR 3, alaosio 4	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Energiaverotuksen uudistaminen teknologiakehitys huomioivaksi	Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiaiinfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiaiinfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2020, CSR 3, alaosio 4	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Ilmastolain uudistus ja teollisuuden vähähiilistäminen	Uudistetun ilmastolain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Kaikkien avustusten myöntäminen vähähiilistä vetyä ja hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeville hankkeille	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Julkaistaan ensimmäinen ehdotuspyyntö teollisuuden prosessien suorasta sähköistamisestä ja vähähiilistämisestä teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Kaikkien teollisuuden prosessien suoran sähköistämisen ja vähähiilistämisen hankkeita koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa

2020, CSR 3, alaosio 4	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelma	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelman julkaiseminen	2024, Q1	Ei valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Valtioneuvoston periaatepäätöksen LVM/2021/62 hyväksyminen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	2021, Q2	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Kotimaan liikenteen päästöjä vähentäviä kansallisia lisätoimenpiteitä koskevan hallituksen päätöksen julkaiseminen	2022, Q2	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Kestävän liikenteen verouudistus	Tuloverolakiin tehtyjen liikenteen työsuhde-etuja koskevien muutosten (1205/2020) voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 4	Kestävän liikenteen verouudistus	Työsuhdeautojen verotusta koskevien tuloverolakiin tehtyjen muutosten (1/2021) voimaantulo	2022, Q1	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 4	Liikenteen sähkön ja vedyn julkinen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri	Sähkö- ja vetyajoneuvojen jakeluinfrastruktuurin parantamista koskevien hakujen julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q2	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 5	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2023, Q2	Valmis

2020, CSR 3, alaosio 5	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q1	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiainfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 5	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiainfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2020, CSR 3, alaosio 5	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Liikenteen sähkön ja vedyn julkinen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri	Sähkö- ja vetäjäneuvojen jakeluinfrastruktuurin parantamista koskevien hakujen julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) mallintamislaitteiden testauslaboratorio on toiminnassa	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Radiopohjaisella ERTMS:llä varustettu testirata (ei kaupallisessa rautatieliikenteessä)	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Digitaalinen infrastruktuuri – Viestintäverkkojen laadun ja saatavuuden kehittäminen	Laajakaistatukilain muutosten voimaantulo	2022, Q1	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Digitaalinen infrastruktuuri – Viestintäverkkojen laadun ja saatavuuden kehittäminen	Lisäasuntoja, joissa on nopea (100/100 Mbit/s) laajakaistayhteys	2024, Q4	Myöhässä
2020, CSR 3, alaosio 5	Digitalous – reaaliaikatalousohjelma (RTE)	Luodaan elinkelpoinen minimiekosysteemi (MVE), ja se on toimintavalmis	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 5	Digitalous – reaaliaikatalousohjelma (RTE)	Digitaalisen yritystiedon vaihto rakenteellisessa muodossa on täysin toiminnassa	2024, Q4	Ei valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 6	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2020, CSR 3, alaosio 6	6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämisympäristöt	Mikroelektroniikkahankkeet hyväksytään	2023, Q4	Ei valmis

2020, CSR 3, alaosio 6	6G:n, tekoölyn ja kvanttilaskennan kehittämissympäristöt	Hyväksytään hankkeet, joilla kehitetään 6G-, tekoöly- ja kvanttilaskentaa	2023, Q4	Ei valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtäviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtäviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q4	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien	2021, Q2	Täytetty

	edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen		
2020, CSR 3, alaosio 6	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2023, Q2	Valmis
2020, CSR 3, alaosio 6	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q1	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtääviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis

	osaamisen vahvistaminen (Business Finland)			
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtäviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q2	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q1	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Energiaverotuksen uudistaminen teknologiakehitys huomioivaksi	Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiainfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty

2022, CSR 3, alaosio 1	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiainfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 1	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Ilmastolain uudistus ja teollisuuden vähähiilistäminen	Uudistetun ilmastolain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Kiertotalouden strateginen edistäminen ja jätelain uudistus	Uudistetun jätelain pääosien voimaantulo	2024, Q4	Ei valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Kiertotalouden strateginen edistäminen ja jätelain uudistus	Valtioneuvoston periaatepäätöksen hyväksyminen kiertotaloutta koskevan strategisen ohjelman täytäntöönpanosta	2021, Q2	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Kiertotalouden strateginen edistäminen ja jätelain uudistus	Kansallisen sopimuksen tekeminen keskeisten toimijoiden kanssa vähähiilisestä kiertotaloudesta	2024, Q1	Ei valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Kaikkien avustusten myöntäminen vähähiilistä vetyä ja hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeville hankkeille	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Julkaistaan ensimmäinen ehdotuspyyntö teollisuuden prosessien suorasta sähköistämisestä ja vähähiilistämisestä teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Kaikkien teollisuuden prosessien suoran sähköistämisen ja vähähiilistämisen hankkeita koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 1	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee jättemateriaalien ja sivuvirtojen uudelleenkäyttöä edistäviä investointihankkeita	2021, Q4	Täytetty

2022, CSR 3, alaosio 1	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Kaikkien avustusten myöntäminen uudelleenkäyttö- ja kierrätys Hankkeisiin	2023, Q3	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelma	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelman julkaiseminen	2024, Q1	Ei valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukemista koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön kaikkien avustusten ja julkisten sopimusten myöntäminen	2024, Q2	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 1	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Valtioneuvoston periaatepäätöksen LVM/2021/62 hyväksyminen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	2021, Q2	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Kotimaan liikenteen päästöjä vähentäviä kansallisia lisätoimenpiteitä koskevan hallituksen päätöksen julkaiseminen	2022, Q2	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Kestävän liikenteen verouudistus	Tuloverolakiin tehtyjen liikenteen työsuhde-etuja koskevien muutosten (1205/2020) voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 1	Kestävän liikenteen verouudistus	Työsuhdeautojen verotusta koskevien tuloverolakiin tehtyjen muutosten (1/2021) voimaantulo	2022, Q1	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Liikenteen sähkön ja vedyn julkinen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri	Sähkö- ja vetäjäneuvojen jakeluinfrastruktuurin parantamista koskevien hakujen julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) mallintamislaitteiden testauslaboratorio on toiminnassa	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 1	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Radiopohjaisella ERTMS:llä varustettu testirata (ei kaupallisessa rautatieliikenteessä)	2024, Q4	Ei valmis
2022, CSR 3, alaosio 2	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 2	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa

2022, CSR 3, alaosio 2	Energiaverotuksen uudistaminen teknologiakehitys huomioivaksi	Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 2	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtääviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtääviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis

2022, CSR 3, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q2	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q1	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Avustusten myöntäminen kaikille kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmiin kuuluville hankkeille	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 3	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmien kolmen ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Ilmastolain uudistus ja teollisuuden vähähiilistäminen	Uudistetun ilmastolain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 3	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Kaikkien avustusten myöntäminen vähähiilistä vetyä ja hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeville hankkeille	2023, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Julkaistaan ensimmäinen ehdotuspyyntö teollisuuden prosessien suorasta sähköistämisestä ja	2021, Q4	Täytetty

		vähähiilistämistä teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi		
2022, CSR 3, alaosio 3	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Kaikkien teollisuuden prosessien suoran sähköistämisen ja vähähiilistämisen hankkeita koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 3	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee jättemateriaalien ja sivuvirtojen uudelleenkäyttöä edistäviä investointihankkeita	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 3	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Kaikkien avustusten myöntäminen uudelleenkäyttö- ja kierrätys Hankkeisiin	2023, Q3	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 3	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukemista koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 3	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön kaikkien avustusten ja julkisten sopimusten myöntäminen	2024, Q2	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 4	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Avustusten myöntäminen kaikille kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmiin kuuluville hankkeille	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 4	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmien kolmen ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 4	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiainfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 4	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiainfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 4	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Valtioneuvoston periaatepäätöksen LVM/2021/62 hyväksyminen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	2021, Q2	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 4	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Kotimaan liikenteen päästöjä vähentäviä kansallisia lisätoimenpiteitä koskevan hallituksen päätöksen julkaiseminen	2022, Q2	Täytetty

2022, CSR 3, alaosio 4	Kestävän liikenteen verouudistus	Tuloverolakiin tehtyjen liikenteen työsuhde-etuja koskevien muutosten (1205/2020) voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 4	Kestävän liikenteen verouudistus	Työsuhdeautojen verotusta koskevien tuloverolakiin tehtyjen muutosten (1/2021) voimaantulo	2022, Q1	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 4	Liikenteen sähkön ja vedyn julkinen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri	Sähkö- ja vetäjäneuvojen jakeluinfrastruktuurin parantamista koskevien hakujen julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 4	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) mallintamislaitteiden testauslaboratorio on toiminnassa	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 4	Liikenne ja maankäyttö – Digirata-hanke	Radiopohjaisella ERTMS:llä varustettu testirata (ei kaupallisessa rautatieliikenteessä)	2024, Q4	Ei valmis
2022, CSR 3, alaosio 5	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 5	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 5	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiaiinfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 5	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiaiinfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2022, CSR 3, alaosio 5	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2022, CSR 3, alaosio 5	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Valtioneuvoston periaatepäätöksen LVM/2021/62 hyväksyminen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	2021, Q2	Täytetty
2022, CSR 3, alaosio 5	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Kotimaan liikenteen päästöjä vähentäviä kansallisia lisätoimenpiteitä koskevan hallituksen päätöksen julkaiseminen	2022, Q2	Täytetty

2022, CSR 3, alaosio 5	Liikenteen sähkön ja vedyn julkinen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri	Sähkö- ja vetyajoneuvojen jakeluinfrastruktuurin parantamista koskevien hakujen julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2023, CSR 3, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain voimaantulo	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 3, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Työvoima- ja osaamistarpeiden keskipitkän aikavälin ennakoitavien valmiiksi saattaminen	2024, Q1	Myöhässä
2023, CSR 3, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee koulutuksen tarjoamista digitaalisten ja vihreiden taitojen vahvistamiseksi	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 3, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen uudistus	Osaamistasoan kasvattavaan koulutukseen osallistuneiden uraohjauksen ammattilaisten määrä	2024, Q4	Ei valmis
2023, CSR 3, alaosio 1	Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma	Jatkuvan oppimisen digitaalisten palvelujen tietotekniikka-arkkitehtuuri on valmis ja toiminnassa	2022, Q2	Täytetty
2023, CSR 3, alaosio 1	Koulutustason nostaminen korkeakoulutuksen aloituspaikkoja lisäämällä	Lisätään opiskelijoiden sisäänottoa korkea-asteen oppilaitoksiin	2022, Q4	Valmis
2023, CSR 3, alaosio 1	Ahvenanmaan osaamisen tason nostaminen ja jatkuvan oppimisen uudistaminen, koulutuksen digitalisaatio ja modernisointi	Merkittäviä digitaalisia osia sisältävien uudistettujen kurssien osuus korkea-asteen koulutuksessa Ahvenanmaalla	2024, Q4	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 1	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty

2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtäviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtäviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q4	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q2	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2023, Q2	Valmis

2023, CSR 4, alaosio 1	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q1	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Energiaverotuksen uudistaminen teknologiakehitys huomioivaksi	Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 1	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiainfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 1	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiainfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 1	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Ilmastolain uudistus ja teollisuuden vähähiilistäminen	Uudistetun ilmastolain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 1	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Kaikkien avustusten myöntäminen vähähiilistä vetyä ja hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeville hankkeille	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Keskimääräinen oleskelulupahakemusten käsittelypäivien määrä vähenee työhön ja koulutukseen perustuen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 1	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Kaikkien teollisuuden prosessien suoran sähköistämisen ja vähähiilistämisen hankkeita koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 1	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee jättemateriaalien ja sivuvirtojen uudelleenkäyttöä edistäviä investointihankkeita	2021, Q4	Täytetty

2023, CSR 4, alaosio 1	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Kaikkien avustusten myöntäminen uudelleenkäyttö- ja kierrätys Hankkeisiin	2023, Q3	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelma	Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelman julkaiseminen	2024, Q1	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukemista koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 1	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma	Vähähiilisen rakennetun ympäristön kaikkien avustusten ja julkisten sopimusten myöntäminen	2024, Q2	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 1	Liikenteen sähkön ja vedyn julkinen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri	Sähkö- ja vetyajoneuvojen jakeluinfrastruktuurin parantamista koskevien hakujen julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Puhtaan siirtymän investoinnit	Puhtaan siirtymän hankkeiden haun avaaminen	2024, Q2	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 1	Vihreän siirtymän T&I	LUKE:n tohtorikoulu-ohjelman jatko-opiskelijoiden valinta	2024, Q3	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 2	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 2	Investoinnit uuteen energiateknologiaan	Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 2	Energiaverotuksen uudistaminen teknologiakehitys huomioivaksi	Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 2	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiaiinfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 2	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiaiinfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 2	Ahvenanmaan investointi- ja uudistuskokonaisuus	Uusiutuvaan energiaan Ahvenanmaalla tehtäviä investointeja koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q4	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 2	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan	2021, Q4	Täytetty

		kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen		
2023, CSR 4, alaosio 2	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Kaikkien avustusten myöntäminen vähähiilistä vetyä ja hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeville hankkeille	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 2	Puhtaan siirtymän investoinnit	Puhtaan siirtymän hankkeiden haun avaaminen	2024, Q2	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 2	Vihreän siirtymän T&I	LUKE:n tohtorikoulu-ohjelman jatko-opiskelijoiden valinta	2024, Q3	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet	Avustusten myöntäminen veturihankkeisiin	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia julkaisee ensimmäisen hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Suomen Akatemia)	Suomen Akatemia myöntää avustukset tutkimushankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee avainalojen osaamisen lisäämiseen tähtääviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (Business Finland)	Business Finland myöntää avustukset TKI-hankkeille, joiden tavoitteena on lisätä avainalojen osaamista	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Business Finland julkaisee hakumenettelyn, joka koskee innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen tähtääviä TKI-hankkeita	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus – Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen	Avustusten myöntäminen innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä	2022, Q2	Valmis

		koskevan hakumenettelyn julkaiseminen		
2023, CSR 4, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit	Paikallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q4	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q2	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamiseen ja kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämiseen suunnattujen avustusten myöntäminen	2023, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen – Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin	Innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q1	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Avustusten myöntäminen kaikille kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmiin kuuluville hankkeille	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 3	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmien kolmen ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Ilmastolain uudistus ja teollisuuden vähähiilistäminen	Uudistetun ilmastolain voimaantulo	2022, Q3	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 3	Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Kaikkien avustusten myöntäminen vähähiilistä vetyä ja hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeville hankkeille	2023, Q2	Valmis

2023, CSR 4, alaosio 3	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Julkaistaan ensimmäinen ehdotuspyyntö teollisuuden prosessien suorasta sähköistamisestä ja vähähiilistämistä teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 3	Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen	Kaikkien teollisuuden prosessien suoran sähköistämisen ja vähähiilistämisen hankkeita koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 3	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee jättemateriaalien ja sivuvirtojen uudelleenkäyttöä edistäviä investointihankkeita	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 3	Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys	Kaikkien avustusten myöntäminen uudelleenkäyttö- ja kierrätys Hankkeisiin	2023, Q3	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 3	Puhtaan siirtymän investoinnit	Puhtaan siirtymän hankkeiden haun avaaminen	2024, Q2	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 4	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Avustusten myöntäminen kaikille kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmiin kuuluville hankkeille	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 4	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmat	Kansainvälisen kasvun kärkialaohjelmien kolmen ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 4	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Valtioneuvoston periaatepäätöksen LVM/2021/62 hyväksyminen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	2021, Q2	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 4	Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Kotimaan liikenteen päästöjä vähentäviä kansallisia lisätoimenpiteitä koskevan hallituksen päätöksen julkaiseminen	2022, Q2	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 4	Kestävän liikenteen verouudistus	Tuloverolakiin tehtyjen liikenteen työsuhde-etuja koskevien muutosten (1205/2020) voimaantulo	2021, Q1	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 4	Kestävän liikenteen verouudistus	Työsuhdeautojen verotusta koskevien tuloverolakiin tehtyjen muutosten (1/2021) voimaantulo	2022, Q1	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 5	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Ensimmäisen energiainfrastruktuurihankkeita	2021, Q4	Täytetty

		koskevan hakumenettelyn julkaiseminen		
2023, CSR 4, alaosio 5	Energiainfrastruktuuri-investoinnit	Kaikkien energiainfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen	2023, Q4	Aikataulussa
2023, CSR 4, alaosio 6	Jatkuvan oppimisen uudistus	Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain voimaantulo	2021, Q4	Täytetty
2023, CSR 4, alaosio 6	Jatkuvan oppimisen uudistus	Työvoima- ja osaamistarpeiden keskipitkän aikavälin ennakoitavien valmiiksi saattaminen	2024, Q1	Myöhässä
2023, CSR 4, alaosio 6	Jatkuvan oppimisen uudistus	Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee koulutuksen tarjoamista digitaalisten ja vihreiden taitojen vahvistamiseksi	2022, Q2	Valmis
2023, CSR 4, alaosio 6	Jatkuvan oppimisen uudistus	Osaamistasoan kasvattavaan koulutukseen osallistuneiden uraohjauksen ammattilaisten määrä	2024, Q4	Ei valmis
2023, CSR 4, alaosio 6	Vihreän siirtymän T&I	LUKE:n tohtorikoulu-ohjelman jatko-opiskelijoiden valinta	2024, Q3	Ei valmis

3. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
<p>1. Opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen</p>	<p>1. Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistus: Hallitusohjelman mukaisen parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen linjaukset valmistuivat 17.12.2020. Uudistushanke jatkuu 31.3.2023 asti. Keskeiset toimet linjausten toimeenpanemiseksi on käynnistetty ja toimeenpano jatkuu yli hallituskauden. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 3 Reformin (P3C2R1) Jatkuvan oppimisen uudistus luodaan linjausten tavoitteiden edellyttämiä rakenteita ja toimintamalleja sekä vauhditetaan uudistuksen toimeenpanoa.</p>	<p>Jatkuvan oppimisen uudistuksella tuetaan työelämän, yritysten ja yhteiskunnan pitkän aikavälin kasvupotentiaalia ja uudistumista sekä työllisyyttä sekä alueiden elinvoimaa. Lisäksi parannetaan koulutustarjonnan vastaavuutta työelämän tarpeisiin, palvelujärjestelmän joustavuutta ja reagointikykyä sekä tuetaan osaajien saatavuutta.</p>
<p>1. Opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen</p>	<p>2. Oppivelvollisuuden laajentaminen: Hallitusohjelman mukaisesti oppivelvollisuusikä nostettiin 18 ikävuoteen, ja oppivelvollisuus laajenee toiselle asteelle ikäluokka kerrallaan vuodesta 2021 lähtien. Jokaisen perusopetuksen päättävän nuoren on haettava jatkokoulutukseen joko kevään yhteishaussa tai jatkuvissa hauissa. Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto). Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä myös opintojen maksuttomuus laajeni perusopetuksesta toiselle asteelle. Opiskelijoille ilmaisia ovat muun muassa opetus ja ruokailu, opetuksessa tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, työasut ja -aineet, ylioppilaskokeet ja yli seitsemän kilometrin koulumatkat.</p>	<p>Laajennetun oppivelvollisuuden avulla varmistetaan, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen tutkinnon. Oppivelvollisuuden laajentaminen nostaa nuorten osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja, lisää koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, edistää nuorten hyvinvointia sekä parantaa pitkällä aikavälillä työllisyysastetta.</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	Lisäksi vahvistettiin opintojen ohjausta ja oppilashuollon palveluita sekä peruskoulun mahdollisuuksia tarjota jokaiselle riittävät valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta.	
<p>1. Opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen</p>	<p>3. Oikeus oppia - kehittämisohjelma Oikeus oppia – kehittämisohjelmalla edistetään oppimista, tasa-arvoa ja hyvinvointia sekä vahvistetaan varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen laatua. Tavoitteena on kaventaa ja ennaltaehkäistä oppimiseroja sekä vahvistaa oppimisen tukea lainsäädännön, rahoitusjärjestelmien ja toimintatapojen kehittämisellä. Ohjelmassa on myös myönnetty valtionavustuksia mm. oppimisen ja hyvinvoinnin, inklusion, tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen.</p>	<p>Pääministeri Marinin hallitus kohdensi ohjelmalle yhteensä 343 miljoonaa euroa vuosille 2020-2022.</p> <p>Ohjelman merkittävin kokonaisuus on ollut valtionavustus varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen yhdenvertaisuuden, tasa-arvoisuuden ja lähipalvelu- ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen, ns. tasa-arvoraha. Avustuksella tuetaan kouluja, jotka sijaitsevat sosioekonomisesti huono-osaisemilla alueilla. Avustus vakiinnutettiin osaksi perusopetuksen lainsäädäntöä. Laki astui voimaan 1.1.2023.</p> <p>Oikeus oppia –ohjelman työryhmä valmisteli ehdotuksen perusopetuksen oppimisen tuen kokonaisuudistukseksi.</p> <p>Lisäksi Oikeus oppia -ohjelman avulla mm. tuettiin sairaalaopetusta ja kehitettiin sairaaloissa tapahtuvaa varhaiskasvatusta, pilotoitiin joustavaa esi- ja alkuopetusta, uudistettiin varhaiskasvatuksen tuki, vahvistettiin oppilaanohjausta ja digitaalisia taitoja sekä kehitettiin toimenpiteitä koulusegregaation vähentämiseksi.</p>
<p>1. Opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen</p>	<p>4. Maahanmuuttaneiden perusopetuksen oppilaiden oppimis- ja</p>	<p>Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus ovat käynnistäneet perusopetuksessa opiskelevien</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	<p>koulunkäyntivalmiuksia tukeva toimenpideohjelma. Toimenpideohjelmalla vahvistetaan erityisesti vieraskielisten sekä vasta maahan tulleiden oppilaiden kielitaitoa, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja sekä varmistetaan sujuvia siirtymiä toiselle asteelle, sekä valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen. Ohjelma toteutetaan vuosina 2022 – 2026 ja se suunnataan erityisesti vuosiluokkien 7 – 9 oppilaille.</p>	<p>maahanmuuttotaustaisten oppilaiden oppimis- ja koulunkäyntivalmiuksia tukevan toimenpideohjelman vuosille 2022–2026. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 2.12.2022 maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen ja opetuskielen vahvistamisen toimenpideohjelman ohjausryhmän, jonka tehtävänä on tukea ohjelman toimeenpanoa. Toimenpideohjelmalla varmistetaan maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen pitkäjänteinen, tietoon perustuva kehittämistyö. Toimenpideohjelman toteutukseen osallistuvat opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus ja Karvi. Toimenpideohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa kuullaan sidosryhmiä ja asiantuntijaorganisaatiota. Toimenpideohjelmaa päivitetään Karvin arviointien ja selvitysten perusteella vuonna 2022 sekä hallitusohjelman linjausten osalta vuonna 2023. Toimenpideohjelmalla vahvistetaan valmistavaa opetusta, oman äidinkielen opetusta sekä s2/r2 –opetusta sekä kehitetään toimenpiteitä, joilla voidaan vahvistaa erityisesti perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 maahanmuuttotaustaisten oppilaiden kielitaitoa, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja sekä varmistetaan sujuvia siirtymiä toiselle asteelle, sekä valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen.</p>
<p>1. Opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen</p>	<p>5. Oikeus osata -ohjelma</p>	<p>Oikeus osata -kehittämisohjelma tukee ammatillisen koulutuksen</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	<p>Ammatillisen koulutuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus osata -kehittämishjelma varmistaa osaltaan, että kaikki ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat saavat vankan ammattiosaamisen ja hyvät perustaidot työtä, elämää ja elinikäistä oppimista varten. Ohjelmassa on neljä laajaa toimenpidekokonaisuutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti kehittämishjelman yhteistyössä Opetushallituksen kanssa vuosina 2020–2022. Ohjelman toteutukseen on varattu rahoitusta yhteensä yli 270 miljoonaa euroa. Lisäksi strategiarahoitusta suunnataan tukemaan kehittämishjelman tavoitteita.</p>	<p>laadun jatkuvaa parantamista ammatillisen koulutuksen laatustrategian vaikuttavuustavoitteiden ja linjausten mukaisesti. Ohjelma nostaa opiskelijoiden osaamistasoa, kaventaa ja ennaltaehkäisee sukupuolesta, sosioekonomisesta taustasta, asuinpaikasta tai tuen tarpeesta johtuvia eroja oppimisessa ja oppimistuloksissa ja edistää näin tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ammatillisessa koulutuksessa. Lisäksi kehittämishjelma edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta.</p>
<p>1. Opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen</p>	<p>6. Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelma Lukion laatu- ja saavutettavuusohjelmalla luodaan pohjaa lukiokoulutuksen laadun systemaattiselle ja pitkäjänteiselle kehittämiselle. Tarkoituksena on tukea lukiokoulutuksen järjestäjiä mm. uuden lukiolain ja opetussuunnitelman toimeenpanossa sekä koulutuksen laadun parantamisessa. Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelma toteutetaan viitenä toimenpidekokonaisuutena. Opiskelijälähtöisyys sekä yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden vahvistaminen ovat läpileikkaavina teemoina kaikissa toimenpidekokonaisuuksissa Laatu- ja saavutettavuusohjelman toteutukseen on varattu yhteensä 15 miljoonaa euroa vuosille 2021–2022.</p>	<p>Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelma edistää lukiolaisten hyvinvointia ja vahvistaa koulutuksen tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Lisäksi se nostaa osaamistasoa ja osaamisen laatua sekä kaventaa oppimiseroja. Ohjelma tukee koulutuksen järjestäjiä lukiokoulutuksen laadunhallinnassa sekä lukiolain ja opetussuunnitelmien toimeenpanossa.</p>
<p>2. Sukupuolten tasa-arvo</p>	<p>Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 3 Investointi (P3C1I1): Työllisyysasteen ja osaamistason</p>	<p>Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi sisältyvillä toimilla on sukupuolten tasa-</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi	arvoa edistäviä vaikutuksia. Julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisessa on säännösten mukaan aktiivisesti edistettävä yhdenvertaisuuden toteutumista sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla.
2. Sukupuolten tasa-arvo	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Investoinnin (P3C1I1) alakomponentti: Työkykyohjelman ja IPS – Sijoita ja valmenna kehittämishankkeen laajentaminen	Työkykyohjelman ja IPS – Sijoita ja valmenna kehittämishankkeen laajentaminen - komponentin tavoitteena on eri toimin vaikuttaa haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevista henkilöistä erityisesti osatyökykyisten työttömien, vammaisten henkilöiden ja mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden työmarkkinatilanteeseen. Vaikutuksena on työkykyä ja työllistymistä tukevien palveluiden kehittyminen, niiden laadukkuus sekä parempi saatavuus ja saavutettavuus. Seuranta- ja arviointitutkimuksessa tullaan kiinnittämään huomiota toimenpiteiden sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksiin.
2. Sukupuolten tasa-arvo	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Investoinnin (P3C1I1) alakomponentti: Mielenterveys ja työkyky työllisyyden ja tuottavuuden edellytyksenä.	Mielenterveys ja työkyky työllisyyden ja tuottavuuden edellytyksenä – komponentilla on vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon edistämiseen, sillä pyritään kehittämään mielenterveyden tuen ja ennakoivan monipuolisen tuen saantimahdollisuudet työpaikoilla voivat osaltaan auttaa vähentämään naisten kokemaa henkistä kuormitusta ja tasata naisten ja miesten välistä työhyvinvointieroja sekä työssä jaksamista. Työpaikkojen mielenterveysosaamisen vahvistaminen vaikuttaa myönteisesti myös mielenterveysongelmia

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
		<p>kohdanneiden työntekijöiden työssä jatkamiseen. Kolme viidestä mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä oli naisia. Mielenterveyden häiriöistä johtuvan sairauspäivärahan kasvu on ollut erityisen suurta nuorilla ja varhaiskeski-ikäisillä naisilla. Mielenterveyden tukemisen toimet työpaikoilla ja työterveysyhteistyössä voivat tasoittaa sukupuolten välistä epätasa-arvoa ja vähentää erityisesti naisten työkyvyttömyyseläköitymistä ja sairauspoissaoloja tältä osin. Myös psykososiaalisen kuormituksen kokeminen on naisilla yleisempää kuin miehillä. Haittaava kiire ja työn henkinen kuormittavuus ovat yleistyneet viime vuosina erityisesti työssäkäyvien naisten keskuudessa.</p>
<p>2. Sukupuolten tasa-arvo</p>	<p>Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 4 uudistus 1 (P4C1R1) Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen ja siihen sisältyvät investoinnit (P4C1I1- P4C1I4).</p>	<p>Pilarin 4 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen – on vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon ja se vastaa etenkin heikoimmassa asemassa olevien ryhmien tarpeisiin edistää tasa-arvoa sukupuolten välillä. Suomessa eriarvoisuus sukupuolten välillä ilmenee muun muassa elinajanodotteessa, joka on alempana sosioekonomiseen ryhmään kuuluvilla miehillä alhaisempi. Näin ollen palvelujen saatavuuden vahvistamisella, ehkäisevien toimen tehostamisella ja niiden paremmalla, tietoon perustuvalla kohdentamisella voidaan edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa.</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
3. Yhtäläiset mahdollisuudet	YK:n vammaisyleissopimuksen kansallinen toimintaohjelma (ks. tarkemmin kohta 17)	Määritelty toimenpiteet vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden edistämiseksi
3. Yhtäläiset mahdollisuudet	Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen kolmannelta Suomen Romanipoliittisesta ohjelmasta vuosille 2023-2030 (National Roma Strategy).	Romaniväestön yhdenvertaisuus, osallisuus ja osallistuminen lisääntyvät ja parantuvat kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla, kuten asumisen, terveyden, työn ja koulutuksen sektoreilla eri ikäryhmissä, huomioiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevat romanit intersektionaalisesti.
3. Yhtäläiset mahdollisuudet	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 3 Investointi 1 (P3C1I1): Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi sisältäen komponentit: - Työkykyohjelman ja IPS – Sijoita ja valmenna kehittämishankkeen laajentaminen - Mielensterveys ja työkyky työllisyyden ja tuottavuuden edellytyksenä	Pilarin kolme komponentissa yksi vahvistetaan työllisyyttä, parannetaan työmarkkinoiden kohtaantoa, pidennetään työuria sekä parannetaan kilpailukykyä. Työllisyyden lisäämiseksi tavoitteena on saada kaikki työvoimapotentiaali käyttöön, erityisryhminä nuoret ja osatyökykyiset, ja toimia suunnataan henkilöryhmiin, joiden kohdalla koronan vaikutukset vaikeuttivat työllistymistä merkittävästi. Toimet tukevat päivitetyn Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa, muun muassa edistämällä yhtäläisiä mahdollisuuksia, tukemalla työllisyyttä aktiivisesti ja osallistamalla vammaisia sekä edistämällä nuorten työllistymistä.
3. Yhtäläiset mahdollisuudet	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilari 4 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen sekä sen alaiset uudistukset (P4C1R1) ja investoinnit (P4C1I1- P4C1I4)	Pilarissa neljä esitetty uudistukset ja investoinnit vahvistavat sosiaalista kestävyttä lisäämällä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta kaikissa väestöryhmissä, kaventamalla eriarvoisuutta sekä panostamalla ongelmien varhaisempaan tunnistamiseen ja vaikuttavaan ennaltaehkäisyyn. Pilari 4

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
		toimenpiteet tukevat hallitusohjelman mukaista sosiaali- ja terveystalouden uudistamista ja palveluiden saatavuuden parantamista.
4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen	<p>1. Tuodaan työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusta.</p> <p>2. Lisätään tuetun työllistymisen menetelmien käyttöä kaikkein vaikeimmin työllistyvien apuna.</p> <p>3. Vahvistetaan ammattilaisten ja asiantuntijoiden työkykyosaamista (työkykykoordinaattorit).</p> <p>4. Käynnistetty arviointitutkimus hankkeissa tehtyjen interventtioiden vaikutuksista sekä palvelujen ja etuuksien yhteensovittamisesta.</p> <p>5. Osatyökykyisten työttömien työllistymistä yrityksiin edistetään lisäämällä julkisissa hankinnoissa työllistämiskriteerin käyttöä.</p> <p>6. Vuonna 2021 perustettiin yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus tukemaan sellaisen yritystoiminnan syntymistä, jossa liiketoiminnan keinoin pyritään toteuttamaan yhteiskunnallisesti tai ekologisesti tärkeää tavoitetta (ml. osatyökykyisten työllistäminen).</p> <p>7. Valtion erityistehtäväyhtiö Työkanava Oy:n toiminta käynnistyi vaiheittain v. 2022. Työkanava työllistää niitä osatyökykyisiä, jotka muuten jäisivät työelämän ulkopuolelle. Lakiesitys Työkanava Oy:stä vahvistettiin 1.4.2022. Laki tuli voimaan 1.7.2022.</p> <p>8. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 3 Investointi 1 (P3C111): Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävä kasvun vauhdittamiseksi sisältäen komponentin:</p>	<p>Työkykyohjelman toimenpiteissä painopistettä siirretään työkyvyttömyyden tarkastelusta olemassa olevan työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen ja työllistymisen edistämiseen. Toimenpiteet edesauttavat osatyökykyisten työllistymistä ja työssä jaksamista tarjoamalla heille tarkoituksenmukaiset työkyvyn tuen palvelut. Uusia keinoja haetaan kokeiluhankkeista vaikuttavien palvelujen ja toimintamallien käyttöönottamiseksi. Vaikutuksena on, että osataan tunnistaa osatyökykyisten työkyvyn tuen tarve, osataan tarjota heille yksilöllisiä ja oikea-aikaisia työkyvyn tuen ja työllistymisen edistämisen palveluja, on vahvistettu asiantuntijoiden osaamista ja resursointia osatyökykyisten palvelujen parantamiseksi. Työllisyyden edistäminen Työkykyohjelman eri toimin vaikuttaa haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevista henkilöistä erityisesti osatyökykyisten työttömien, vammaisten henkilöiden ja mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden työmarkkinatilanteeseen. Vaikutuksena on työkykyä ja työllistymistä tukevien palveluiden kehittyminen, niiden laadukkuus sekä parempi saatavuus ja saavutettavuus. Yhdenvertaisuus näyttäytyy parempana yhdenvertaisuutena työmarkkinoilla. Työkykyä ja työllistymistä tukevilla palveluilla</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	<p>- Työkykyohjelman ja IPS – Sijoita ja valmenna kehittämishankkeen laajentaminen</p> <p>- Mielen terveys ja työkyky työllisyyden ja tuottavuuden edellytyksenä</p> <p>9. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 3 uudistus 2 (P3C1R2): Työttömyyspäivärahan lisäpäivien asteittaista poistamista koskevat muutokset tulivat voimaan 1.1.2023.</p>	<p>yhdenvertaisuus on myös parempaa alueellista yhdenvertaisuutta palvelutarjonnassa. Seuranta- ja arviointitutkimuksessa tullaan kiinnittämään huomiota toimenpiteiden sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksiin. Pilarin 3 Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi sisältyvillä toimilla on sukupuolten tasa-arvoa edistäviä vaikutuksia. Lisäpäivien ikärajan korottamisen ja lopulta poistamisen tavoitteena on pidentää työuria ja sitä kautta vähentää työttömyyttä ja lisätä työllisyyttä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan työttömyysturvan lisäpäivistä luopuminen vahvistaisi työllisyyttä noin 7900 työllisellä.</p>
<p>4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen</p>	<p>Työelämäohjelmien kokonaisuus hallitusohjelmissa tavoitteena työllisyyden edistäminen, työkyvyn, työhyvinvoinnin, tuottavuuden ja mielen terveyden vahvistaminen työelämässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • TYÖ2030 • Työkykyohjelma • Työn, terveyden ja työkyvyn tutkimus- ja kehittämisohjelma • Työelämän ja hyvän mielen terveyden toimenpideohjelma 	<p>TYÖ2030 edistää työhyvinvointia, työelämä-innovaatioita ja tuottavuutta työpaikoilla, vaikuttaa toimialojen vetovoimaisuuteen ja kohtaantoon.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiala- ja aluehankkeiden (ELYt) hyvien käytäntöjen konseptointi, levittäminen ja juurruttaminen • Johtajuusverkoston toiminta • Vaikutusarviointi <p>Työn, terveyden ja työkyvyn tutkimus- ja kehittämisohjelma kehittää alan tutkimusta ja tietoperustaa päätöksenteon tueksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dialogit tutkimustiedon ja asiantuntijoiden kesken • Tutkimustiedon koonti, verkoston rakentaminen • Hybridityö, etätyö ja läsnätyö HELP-projekti (TTL) koonnut yhteen

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
		<p>ajankohtaista tutkimustietoa.</p> <p>Työelämän ja hyvän mielen terveyden toimenpideohjelma – mielen terveyssyistä johtuvien sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähentäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mielen terveyden tuen toimintamalli työterveysyhteistyöhön. Pilotit käynnissä. • Työkalupakki: Käytetty tähän mennessä 60 000 kertaa. Työkalupakin levittäminen käynnissä. Pakkia kehitetään saadun palautteen perusteella. • Vaikutusarviointi • Viestintähänke
4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen	Maaliskuussa 2021 käynnistyi työllisyyden kuntakokeilu, jonka tavoitteena on tehostaa eri viranomaisten alueellista yhteistyötä työllisyyden hoidossa. Kuntakokeiluille säädettiin huhtikuussa 2022 jatko siihen saakka, kunnes TE-palvelut siirtyvät kunnille.	Noin 230 000 TE-toimistojen asiakasta siirtyi kuntien vastuulle ja noin kolmannes TE-toimistojen henkilöstöstä siirtyi kuntien palvelukseen (yli 1 100 henkilötyövuotta) maaliskuussa 2021.
4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen	Julkisia työvoimapalveluita on uudistettu ottamalla käyttöön ns. Pohjoismainen työvoimapalveluiden malli toukokuussa 2022. Kontakteja työvoimaviranomaisen ja työnhakijan välillä on lisätty merkittävästi. Samalla työnhakijan kanssa laadittavaan työllistymissuunnitelmaan sisällytetään määrällinen velvollisuus hakea työmahdollisuuksia. Mallin käyttöönoton yhteydessä työttömyysturvaseuraamuksia kohtuullistettiin.	Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanoon on TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille myönnetty lisäresursseja 70 miljoonaa euroa vuodessa. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin arvioidaan kasvattavan työllisyyttä noin 10 000 työllisellä. Työllisyytsvaikutusten arvioidaan syntyvän täysimääräisesti vuodesta 2025 alkaen.
4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen	Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa) aloitti toimintansa vuoden 2021	Jatkuvan oppimisen kehittämishankkeisiin ja työikäisen väestön osaamisen

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	<p>lopulla. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskusta koskeva laki tuli voimaan 1.9.2021.</p>	<p>kehittämiseen on saatu huomattavia lisäresursseja. Keskukseen pysyviin toimintamenoihin on varattu vuosittain noin miljoonan euron määräraha. Koulutusten ja osaamispalveluiden rahoitukseen ja muihin tehtävien mukaisten menojen maksamiseen palvelukeskuksella on käytettävissä yhteensä 115,5 miljoonaa euroa vuosina 2021-2026, josta 35,5 miljoonaa euroa rahoitetaan EU:n elpymis- ja palautumisvälineestä (P3C2).</p>
<p>4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen</p>	<p>TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille tai perustettaville työllisyysalueille 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on luoda palvelurakenne, joka edistää työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Uudistuksessa huomioidaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus.</p> <p>Työvoimapalveluihin liittyviä muita kehittämishankkeita ovat palkkatuen uudistaminen, rekrytointitukikokeilun käynnistäminen, yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostaminen ja monialaisten palvelujen lainsäädännön kehittäminen. Rekrytointitukikokeilu käynnistyi maaliskuussa 2022 ja päättyi 31.12.2023. Osana TE-palvelut 2024 -uudistusta tulee vuoden 2025 alussa voimaan laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023). Laki työllistymistä edistävästä monilaisesta yhteispalvelusta (1369/2014) on voimassa vuoden 2024 loppuun.</p>	<p>TE-palveluiden järjestämisvastuun siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa niitä kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Laki TE-palveluiden järjestämisestä hyväksyttiin maaliskuussa 2023 (23.3.2023/380).</p>
<p>4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen</p>	<p>Palkkatuki uudistus tuli voimaan 1.7.2023. Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa palkkatukea</p>	<p>Palkkatuen käytön lisäämisellä yrityksissä pyritään lisäämään palkkatuen vaikuttavuutta ja</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	koskevia säännöksiä ja lisätä siten palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä.	nostamaan tätä kautta työllisyysastetta. Palkkatukiudistuksen pitkän aikavälin työllisyysvaikutukseksi on arvioitu noin 500–1 000 henkilöä.
4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen	Hallitus on antanut työlainsäädännön muutoksia koskevia esityksiä. Työrauhalainsäädännön muutoksista on annettu esitys eduskunnalle 29.2.2024. Tavoitteena on, että lainsäädäntömuutokset tulisivat voimaan 1.7.2024. Hallitus valmistelelee myös lainsäädäntöä yritystasolla tapahtuvan paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäämiseksi. Työryhmän mietintö aiheesta on parhaillaan lausuntokierroksella ja tavoitteena on saattaa lakiesitykset eduskuntaan kesäkuussa 2024. Hallituksen tavoitteena on myös vahvistaa vientivetoista työmarkkinamallia Suomen pitkän tähtäimen kilpailukyvyn lisäämiseksi. Lakimuutosten valmistelemiseksi on perustettu kolmikantainen työryhmä.	Työlainsäädäntöä koskevilla esityksillä tavoitellaan työmarkkinoiden parempaa toimivuutta, joustavuutta ja korkeampaa työllisyyttä.
5. Varma ja sopeutuva työllisyys	-	-
6. Palkat		Palkat kuuluvat Suomessa pitkälti työmarkkinajärjestöjen autonomiaan, jotka kuitenkin rajoittavat muun muassa yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskeva lainsäädäntö. Työsuojeluvirnaomaiset ja ammattiliitot auttavat työntekijöitä saamaan heille työehtosopimusten mukaan kuuluvan palkkauksen. Hallitus on pyrkinyt varmistamaan, että myös maahanmuuttajille maksetaan asianmukaista palkkaa.

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
7. Tiedot työehdoista ja irtisanotuille annettava suoja		<p>Työsuojeluviranomainen valvoo työlainsäädännön noudattamista. Parhaillaan implementoidaan avoimia ja läpinäkyviä työehtoja koskevaa direktiiviä, joka parantaa työntekijöiden oikeutta saada tietoa työsuhteen ehdoista.</p>
8. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja työntekijöiden osallistuminen		<p>Työmarkkinajärjestöjen kanssa käytävä vuoropuhelu on keskeinen ja vakiintunut tapa uudistaa erityisesti työ- ja sosiaalilainsäädäntöä. Yhteistoimintalaki on uudistettu ja henkilöstön kuulemisesta ja tiedottamista tehostettu otettu käyttöön jatkuvan kuulemisen periaate.</p>
9. Työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen	<p>Perhevapauudistusta koskevat lainmuutokset on vahvistettu ja lait tulivat voimaan 1.8.2022. Uudistuksen jälkeen vanhempainpäivärahoja on mahdollista käyttää nykyistä joustavammin ja näin yhteen sovittaa työ ja lapsen hoito. Uudistuksen tavoitteena on vanhempainvapaiden nykyistä tasaisempi jakautuminen molempien vanhempien kesken. Jatkossa molemmilla vanhemmilla on oikeus yhtä pitkään vanhempainvapaajaksoon.</p>	<p>Numeerisesti haastavaa arvioida sitä, missä määrin vanhemmat todella tulevat käyttämään päivärahojen joustoja. On mahdollista arvioida vasta myöhemmin uudistuksen oltua voimassa pidempään.</p>
10. Terveellinen, turvallinen ja asianmukainen työympäristö ja tietosuoja	<p>STM:n Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset vuoteen 2030 - Turvallisia ja terveellisiä työoloja sekä työkykyä kaikille - Linjaukset täsmentävät sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ohjaavat ministeriön ja sen hallinnonalan toimintaa, jotta työ olisi terveellistä ja turvallista kaikilla työpaikoilla työnteon muodosta riippumatta. Linjauksissa on kolme painopistettä: • Työsuojelua, työturvallisuutta ja työhyvinvointia koskevat tulevaisuuden haasteet</p>	<p>Laadittu vuosille 2022-2023 toimeenpanosuunnitelma, jonka avulla konkretisoidaan toimia, joiden avulla sosiaali- ja terveysministeriö ja sen yhteistyökumppanit yhdessä edistävät painopisteiden tavoitteiden saavuttamista. Toimeenpanosuunnitelman laatimiseen on osallistunut laaja työelämävaikuttajien joukko ministeriöistä työmarkkinajärjestöihin, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioihin ja muihin työelämätoimijoihin.</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	<ul style="list-style-type: none"> • Turvalliset ja terveelliset työolot • Toiminta- ja työkyvyn sekä työllistymiskyvyn edistäminen 	
11. Lastenhoito ja lapsille annettava tuki	Vuoden 2020 elokuun alussa tuli voimaan varhaiskasvatuslain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muutos, jolla purettiin subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaus.	Lainmuutosten jälkeen kaikilla lapsilla on yhtäläinen oikeus varhaiskasvatukseen eikä perheen sosioekonominen asema tai asuinpaikka vaikuta enää lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuuteen.
11. Lastenhoito ja lapsille annettava tuki	Yli 3-vuotiaiden lasten ryhmäkokoja päiväkodeissa pienennettiin palauttamalla kolme vuotta täyttäneiden lasten osalta päiväkodeissa henkilöstömitoitus 1:7:ään. Muutos tuli voimaan 1.8.2020.	Muutoksella parannettiin päiväkodin henkilöstömitoitusta ja henkilöstön mahdollisuutta tukea lasten kehitystä ja oppimista.
11. Lastenhoito ja lapsille annettava tuki	<p>Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutos tuli voimaan 1.8.2021. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettiin siten, että huoltajien tulorajoja nostettiin 31%. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennettiin siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on jatkossa 40 prosenttia nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta, kun se aikaisemmin oli 50%.</p> <p>Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettiin toistamiseen 1.3.2023 voimaan tulleella lainmuutoksella. Muutoksessa asiakasmaksujen perusteena olevia huoltajien tulorajoja korotettiin 33 prosenttia ja siten arviolta 30 000 uutta perhettä siirtyi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin.</p>	Muutos teki työn vastaanottamisesta kannattavampaa, kun varhaiskasvatusmaksut eivät nouse niin nopeasti korkeimmalle tasolle. Arviolta 20 000 uutta perhettä siirtyi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin.
11. Lastenhoito ja lapsille annettava tuki	Varhaiskasvatuslakia uudistettiin lisäämällä lakiin säännökset lapsen saamasta tuesta. Muutokset tulivat voimaan 1.8.2022.	Varhaiskasvatuslain uudistus vahvistaa lasten oikeutta saada tarvitsemaansa tukea oikea-aikaisesti ja kunkin lapsen tarpeita vastaavasti. Uudistus tukee lapsen oikeusturvan toteutumista ja myös rakentaa

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
		nykyistä vahvemmin jatkumoa esi- ja perusopetukseen.
11. Lastenhoito ja lapsille annettava tuki	Kansallinen lapsistrategia ja Eurooppalaisen lapsitakuun kansallinen toimeenpanosuunnitelma	Haavoittuvassa asemassa olevien lasten aseman parantaminen.
12. Sosiaalinen suojelu	Suomi on laatinut kansallisen suunnitelman neuvoston suosituksesta sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta (2019/C 387/01) Yrittäjän eläkelain 1.1.2023 voimaantulleella muutoksella yrittäjän työtulon määrittelyä tarkennettiin ja säädettiin säännöllisestä tarkistusmenettelystä, jotta työtulo vastaisi aiempaa paremmin yrittäjän työpanoksen arvoa niin yritystoiminnan alkuvaiheessa kuin toiminnan jatkuessa.	Uudistus parantaa yrittäjien ja itsensä työllistäjien sosiaaliturvan tasoa työtulotason noustessa. Jo ensimmäisen vuoden työtulotarkistusten jälkeen työtulot nousivat keskimäärin 7 % ja eniten työtulojen taso nousi juuri matalimpien työtulojen piirissä.
13. Työttömyysetuudet	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 3 uudistus 2 (P3C1R2): Työttömyyspäivärahan lisäpäivien poistamista koskevat muutokset on hyväksytty ja uudistus tuli voimaan 1.1.2023.	Pilariin 3 Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi sisältyvillä toimilla on sukupuolten tasa-arvoa edistäviä vaikutuksia. Lisäpäivien ikärajan korottamisen ja lopulta poistamisen tavoitteena on pidentää työuria ja sitä kautta vähentää työttömyyttä ja lisätä työllisyyttä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan työttömyysturvan lisäpäivistä luopuminen vahvistaisi työllisyyttä noin 7900 työllisellä
14. Vähimmäistoimeentulo	Toimeentulotukilain uudistaminen jatkuu. Toimeentulotukilain kokonaisuudistamista valmistelee työryhmä, jonka tarkoituksena on valmistella hallituksen esitys käsiteltäväksi syyskaudella 2025 ja muutokset tulisivat voimaan vuoden 2026 alusta.	Muutosten tavoitteena on vahvistaa toimeentulotuen roolia viimesijaisena ja lyhytaikaisena tukimuotona sekä lisätä asiakkaan kannusteita edistää omaa toimeentuloaan ja työllistymistään.
14. Vähimmäistoimeentulo	Sosiaaliturvan uudistaminen vuoteen 2027 mennessä.	Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena on nykyistä

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
		toimivampi ja selkeämpi järjestelmä, joka mahdollistaa työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen muuttuvissa elämäntilanteissa. Keskeistä on sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja toimeentulon turvaaminen sosiaalisten riskien kohdatessa. Sosiaaliturvan uudistamisella pyritään myös pitkäaikaisen toimeentulotuen tarpeen vähenemiseen.
15. Vanhuuden toimeentulo ja eläkkeet	Perhevapaa uudistus	Perhevapaa uudistus tasapainottaa perhevapaiden vaikutusta eläkekarttumaan sukupuolten välillä, kun uudistuksen myötä hoivavastuu lapsista jakaantuu tasaisemmin vanhempien kesken. Jos perhevapaa uudistuksen myötä perhevapaiden käyttäminen jakautuu aiempaa tasaisemmin vanhempien kesken, on tällä vaikutusta myös eläkekarttumaan ja sukupuolten eläke-eroihin.
16. Terveysthuolto	Kuntoutuksen uudistaminen Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelman 2024–2027 toimenpiteet, kuten kuntoutustarpeen varhainen tunnistaminen, kuntoutuspolun ja kuntoutuspalvelujen kehittäminen, työ- ja toimintakyvyn tukeminen, palveluiden ja etuuksien yhteensovittaminen, geneerisen työ- ja toimintakykymittarin pilotoiminen ja kuntoutuksen tietopohjan vahvistaminen.	Kuntoutuksen uudistamisella vahvistetaan koko väestön toimintakykyä ja työikäisen väestön työkykyä sekä tuetaan työllisyyttä.
16. Terveysthuolto	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilari 4 Sosiaali- ja terveysthuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen sekä sen alaiset uudistukset (P4C1R1) ja investoinnit (P4C1I1- P4C1I4)	Pilarissa neljä esitettyä uudistusta ja investointia vahvistavat sosiaalista kestävyttä lisäämällä sosiaali- ja terveysthuollon palveluiden saatavuutta kaikissa väestöryhmissä, kaventamalla eriarvoisuutta sekä panostamalla ongelmien varhaisempaan tunnistamiseen

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	<p>Syksyllä 2023 lyhennettiin merkittävästi lakisääteistä enimmäisaikaa (kolmesta kuukaudesta 14 vuorokauteen), jolloin henkilön on päästävä julkisessa perusterveydenhuollossa hoitoon. Syksyksi 2024 suunnitellusta tiukennuksesta 7 vuorokauteen on luovuttu henkilöstöpulan takia. Alueellisissa kehittämishankkeissa toteutettu Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelma päättyi vuoden 2023 lopussa. Kehittämistyö jatkuu kansallisessa palvelureformissa.</p>	<p>ja vaikuttavaan ennaltaehkäisyyn. Pilari 4 toimenpiteet tukevat hallitusohjelman mukaista sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamista ja palveluiden saatavuuden parantamista.</p>
<p>17. Vammaisten osallistaminen</p>	<p>YK:n vammaisyleissopimuksen toimeenpanon edistämiseksi laadittu kansallinen toimintaohjelma ”Oikeus osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen 2020-2023”. Toimintaohjelmassa on 110 toimenpidettä, joiden toteuttamiseen eri ministeriöt ovat sitoutuneet.</p>	<p>Toimintaohjelmassa korostuvat vammaisten ihmisten osallisuuden merkitys muuttuvassa toimintaympäristössä sekä esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitys muiden oikeuksien toteutumisen edellytyksenä. Toimintaohjelman tavoitteina on lisätä tietoisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksista ja vammaisten henkilöiden oikeuksien valtavirtaistamisesta eri hallinnonaloilla ja laajemmin yhteiskunnassa.</p>
<p>17. Vammaisten osallistaminen</p>	<p>Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 3 Investointi 1 (P3C1I1): Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi sisältäen komponentin: - Työkykyohjelman ja IPS – Sijoita ja valmenna kehittämishankkeen laajentaminen.</p>	<p>Työllisyyden edistäminen Työkykyohjelman eri toimin vaikuttaa haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevista henkilöistä erityisesti osatyökykyisten työttömien, vammaisten henkilöiden ja mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden työmarkkinatilanteeseen. Vaikutuksena on työkykyä ja työllistymistä tukevien palveluiden kehittyminen, niiden laadukkuus sekä parempi saatavuus ja saavutettavuus. Yhdenvertaisuus näyttäytyy parempana yhdenvertaisuutena</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
		työmarkkinoilla. Työkykyä ja työllistymistä tukevissa palveluissa yhdenvertaisuus on myös parempaa alueellista yhdenvertaisuutta palvelutarjonnassa. Seuranta- ja arviointitutkimuksessa tullaan kiinnittämään huomiota toimenpiteiden sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksiin
17. Vammaisten osallistaminen	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilarin 4 uudistus 1 (P4C1R1) Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen ja siihen sisältyvät investoinnit (P4C1I1- P4C1I4).	Pilarissa neljä esitettyä uudistusta ja investoinnit parantavat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta kaikissa väestöryhmissä, kaventavat eriarvoisuutta sekä edistävät ongelmien varhaisempaan tunnistamista ja ennaltaehkäisyä. Pilari 4 toimenpiteet tukevat hallitusohjelman mukaista sosiaali- ja terveystalouden uudistamista ja palveluiden saatavuuden parantamista.
18. Pitkäaikaishoito	<p>Vanhuspalvelulain muutokset 2020– 2023: Henkilöstömitoitus tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.10.2020 alkaen 0,5 työntekijää asiakasta kohti. • 1.1.2021 alkaen 0,55 työntekijää asiakasta kohti. • 1.1.2022 0,6 työntekijää asiakasta kohti. • 1.4.2023 0,7 työntekijää asiakasta kohti. • RAI-arviointivälineistön käyttöönotto viimeistään 1.4.2023 <p>Tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä olevalla vanhuspalvelulain muutoksella ehdotetaan seuraavaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotihoitoon kuuluisi asiakkaan tarpeen mukainen kotisairaanhoidon, omana palvelunaan tukipalvelut sekä 	<p>Kyse on lakisääteisestä vähimmäismitoituksesta, jolla turvataan iäkkäiden henkilöiden perustuslain mukaista oikeutta välttämättömään huolenpitoon ja riittäviin sosiaali- ja terveystalouteihin.</p> <p>Tällä hetkellä eduskunnassa olevalla vanhuspalvelulain muutosehdotuksella parannetaan kotiin annettavien palvelujen saatavuutta ja laatua sekä edistetään kotihoidon henkilöstön riittävyyttä. Uudistetaan kotiin annettavia palveluja sekä asumispalveluja koskevien säännösten kokonaisuus. Lisätään vanhuspalvelulakiin informatiiviset säännökset, joilla edistetään iäkkäiden henkilöiden monimuotoista asumista.</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toiminna	Toimien arvioitu vaikutus
	<p>uutena sosiaalipalveluna turva-auttamispalvelu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotihoitoa olisi järjestettävä henkilön tarpeen mukaan kaikkina vuorokauden aikoina, myös öisin. • Teknologian hyödyntäminen kotihoidon toteutuksessa. • Kotihoidon riittävyyden vahvistaminen huolellisella suunnittelulla sekä henkilöstön riittävyyden seurataan myös omavalvonnan avulla. • Edistetään monimuotoisia ja joustavia asumisratkaisuja. • Yhteisöllinen asuminen korvaisi nykyisen ns. tavallisen palveluasumisen. Tavoitteena on mahdollistaa palvelujen saaminen samaan asuntoon palvelutarpeiden muuttuessa. • Pitkäaikaisesta laitoshoidosta luopuminen 2027 	
<p>19. Sosiaalinen asuntotuotanto ja asunnottomuutta vähentävät palvelut</p>	<p>Yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi 2020-2022.</p> <p>a. Kaikille tarvitseville on tarjottava sosiaalista vuokra-asuntoa tai asumisen turvaavaa palvelua.</p> <p>b. Haavoittuvassa asemassa olevilla henkilöillä on oikeus asianmukaiseen apuun ja suojaan häätöä vastaan.</p> <p>c. Asunnottomille on tarjottava riittävää suojaa ja riittäviä palveluja heidän sosiaalisen osallisuutensa edistämiseksi.</p> <p>Yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi päättyi vuoden 2022 loppuun, mutta sen osahankkeena toteutettava asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen jatkui vuoden 2023 loppuun. Hankkeessa parannettiin asunnottomien asemaa</p>	<p>Yhteistyöohjelma parantaa asunnottomien asemaa keskeisissä kaupungeissa mm. asunnottomille suunnattujen asuntojen määrän kasvattamisella sekä matalan kynnyksen sosiaali- ja terveyspalveluja kehittämisellä.</p>

Pilarin periaate	Lista pääasiallisista toimista	Toimien arvioitu vaikutus
	kehittämällä matalan kynnyksen sosiaali- ja terveystoimintia.	
20. Peruspalvelujen saatavuus	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman Pilari 4 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen sekä sen alaiset uudistukset (P4C1R1) ja investoinnit (P4C1I1- P4C1I4)	Pilarissa neljä esitettyä uudistusta ja investointia vahvistavat sosiaalista kestävyttä lisäämällä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta kaikissa väestöryhmissä, kaventamalla eriarvoisuutta sekä panostamalla ongelmien varhaisempaan tunnistamiseen ja vaikuttavaan ennaltaehkäisyyn. Pilari 4 toimenpiteet tukevat hallitusohjelman mukaista sosiaali- ja terveystoimintien uudistamista ja palveluiden saatavuuden parantamista.

4. YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden täytäntöönpano

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
1. Ei köyhyyttä	1. Sosiaaliturvan uudistus	Sujuvampi, yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi sosiaaliturvajärjestelmä sekä sosiaaliturvan rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen pitkällä aikavälillä
1. Ei köyhyyttä	2. Asunnottomuuden puolitus yhteistyöohjelma, ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi	Lisääntyvä asuntojen tarjonta asunnottomille ja asunnottomuustyön vahvistuminen kuntien peruspalveluissa
1. Ei köyhyyttä	3. Lapsistrategia	Hallituskauden ylittävä ja hallinnonalat yhdistävä lapsen oikeuksia kunnioittava yhteiskunta
1. Ei köyhyyttä	4. Afrikka-strategia	Suomen ja Afrikan poliittisten ja taloudellisten suhteiden vahvistaminen
1. Ei köyhyyttä	5. Toimintasuunnitelma köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi	Vähentää köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien määrää
2. Ei nälkää	1. Ruokahävikkitiekartta	Ruokahävikin puolittaminen vuoteen 2030 mennessä
2. Ei nälkää	2. Kestävä ja kannattava ruokajärjestelmä -hanke	Suomalaisen ruuantuotannon strategia ja kasvuohjelma ruokajärjestelmän reilun kestävyys siirtymän toteuttamiseksi
2. Ei nälkää	3. Ravinnekierron toimenpideohjelma 2019-2030	Suomeen mahdollisimman korkea ravinneomavaraisuuden aste edistämällä mm. jätevesien ravinteiden ja

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		orgaanisten aineiden talteenottoa ja hyödyntämistä
3. Terveyttä ja hyvinvointia	1. Sosiaaliturvan uudistus	Sujuvampi, yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi sosiaaliturvajärjestelmä sekä sosiaaliturvan rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen pitkällä aikavälillä
3. Terveyttä ja hyvinvointia	2. Kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma Terveudeksi	Keskeisten kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden aiheuttaman hyvinvointivajeen vähentäminen, työ- ja toimintakyvyn lisääminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen
3. Terveyttä ja hyvinvointia	3. Kansallinen mielenterveysstrategia 2020-2030	Mielenterveystyön jatkuvuuden, tavoitteellisuuden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen sekä itsemurhien ehkäiseminen
3. Terveyttä ja hyvinvointia	4. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveysterveystoimintasuunnitelma 2020-2023	Laaja-alaiset sosiaali- ja terveysterveystoimintasuunnitelmat, luottamuksen vahvistaminen julkisiin sosiaali- ja terveysterveystoimintasuunnitelmiin
4. Hyvä koulutus	1. Koulutuspoliittinen selonteko 2021	Koulutuksen korkean laadun ja vaikuttavuuden ylläpitäminen sekä suomalaisen järjestelmän suoritus- ja kilpailukykyyn kehittäminen kansainvälisessä toimintaympäristössä

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
4. Hyvä koulutus	2. Oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuton toinen aste	Koulutus- ja osaamistason nousu kaikilla koulutusasteilla, oppimiseröjen kaventuminen ja koulutuksellisen tasa-arvon lisääntyminen
4. Hyvä koulutus	3. Koulutuksen ilmasto- ja kestävyyskasvatushanke 2021-2023	Koulujen toimintakulttuurin muutos kohti ekologisesti kestävämpää elämäntapaa ja oppilaiden ilmastonmuutoksen hillintään liittyvien taitojen vahvistaminen
4. Hyvä koulutus	4. Oikeus oppia –kehittämishjelma 2020-2023	Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon vahvistaminen
5. Sukupuolten tasa-arvo	1. Tasa-arvo ohjelma 2020-2023	Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Toimenpiteet koskevat mm. työelämää, taloudellista tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista
5. Sukupuolten tasa-arvo	2. Perhevapaaudistus , voimassa 1.8.2022 alkaen	Työelämän tasapainodirektiivin edellyttämien muutosten täytäntöön panno. Perhevapaiden tasaisempi jakaminen ja monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuus
5. Sukupuolten tasa-arvo	3. Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko 2022	Suomen pitkän ajan kansalliset ja kansainväliset tavoitteet sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi
5. Sukupuolten tasa-arvo	4. Hallituksen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen samapalkkaisuusohjelma 2020-2023	Naisten ja miesten palkkaeron kaventamiseen pyritään ohjelmassa

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		sovitulla keinoilla, jotka liittyvät palkka- ja sopimuspolitiikkaan, palkkausjärjestelmien kehittämiseen ja palkkatietämyksen parantamiseen, segregaaation purkamiseen sekä työn ja perheen yhteensovittamiseen
5. Sukupuolten tasa-arvo	5. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020–2023	Naisiin kohdistuvan väkivallan ennaltaehkäisy, väkivallan tekijöiden kanssa tehtävän työn tehostaminen sekä esitutkinta- ja rikosprosessin ja rikosseuraamusalan viranomaisten osaamisen kehittäminen
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	1. Vesisuojausohjelman tehostamisohjelma	Mm. parempi vesitalouden hallinta maa- ja metsätaloudessa ja vesistöjen kunnostus. Ohjelma luo jatkuvuutta vesiensuojeluun
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	2. Ravinnekierron toimenpideohjelma	Suomeen mahdollisimman korkea ravinneomavaraisuuden aste edistämällä mm. jätevesien ravinteiden ja orgaanisten aineiden talteenottoa ja hyödyntämistä
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	3. Vesivastuullinen Suomi 2030 –toimenpideohjelma	Suomalaisyriyten vesivastuullisuuden kehittäminen
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	4. Saaristomeriohjelma / Maatalouden vesiensuojelun tiekartta	Edistetään vesiensuojelutoimenpiteitä ja vähennetään erityisesti maatalouden aiheuttamaa kuormitusta

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		Saaristomeren valuma-alueella
7. Edullista ja puhdasta energiaa	1. Kansallinen ilmasto- ja energi strategia	Linjaukset puhtaan energiantuotannon edistämisestä matkalla kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa vuoteen 2035 mennessä
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	1. Työn ja hyvinvoinnin kehittämishjelma Työ2030	Vaikutetaan toimintatapoja uudistamalla työllisyyteen, talouteen, kilpailukykyyn sekä Suomen työelämäbrändiin maailmalla
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	2. Elinikäinen ohjaus ja muut työvoimapalvelut	Elinikäisen oppimisen ohjaus auttaa yksilöitä tunnistamaan kykynsä ja osaamisensa sekä parantaa työllisyyttä, hyvinvointia ja osallisuutta
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	3. Työelämän monimuotoisuusohjelma 2021-2023	Yrityksen ja organisaatiot hyötyvät monimuotoisuudesta ja maahanmuuttajien pääsy osaamistaan vastaaviin tehtäviin ja uralla eteneminen helpottuvat
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	4. Osatyökykyisten työkykyohjelma 2019-2023	Osatyökykyiset saavat yksilöllistä ja oikea-aikaista työkyvyn ja työllistämisen palveluita
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	1. Parlamentaarisen TKI-työryhmän loppuraportti 2022 ja sen suositukset TKI-järjestelmän kehittämisestä	Suomalaisen TKI-järjestelmän kehittämisen suuntaviivat
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	2. Teollisuuden toimialojen vähähiilisyystiekarttatyö	Teollisuuden alat edistävät vapaaehtoisilla sitoumuksillaan siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selonteeseen Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	3. Kansallinen biotalousstrategia 2022-2035	Riippuvuus fossiilisiin polttoaineisiin vähenee, vihreä kasvu ja uudet työpaikat lisääntyvät
10. Eriarvoisuuden vähentäminen	1. Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa	Linjaukset hallituksen työstä yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden vahvistamiseksi sekä rasismien vähentämiseksi
10. Eriarvoisuuden vähentäminen	2. Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko 2022	Suomen pitkän ajan kansalliset ja kansainväliset tavoitteet sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	1. Rakentamislain uudistus (voimaan 1.1.2025)	Hallinnollisen taakan keventäminen, rakentamista koskevan valitusoikeuden ja vastuukysymysten täsmentäminen. Ilmastonmuutoksen hillintä, kiertotalouden edistäminen, rakentamisen laadun parantaminen, rakennetun ympäristön digitalisaatiokehityksen tukeminen
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	2. Asunnottomuuden puolitus yhteistyöohjelma, ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi	Lisääntyvä asuntojen tarjonta asunnottomille ja asunnottomuustyön vahvistuminen kuntien peruspalveluissa
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	3. Kestävä kaupunki –ohjelma 2019-2023	Kaupunkien ja kuntien kestävän kehityksen edistäminen. Ohjelman pääteemat vähähiilisyys, älykkyys, terveellisyys ja sosiaalinen kestävyys
12. Vastuullista kuluttamista	1. Kiertotalouden strateginen ohjelma	Kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä.

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		Kiertotalous tuottaa taloudellista hyvinvointia maapallon kantokyvyn rajoissa
12. Vastuullista kuluttamista	2. Toimialojen vähähiilisyystiekarttatyö	Teollisuuden alat edistävät vapaaehtoisilla sitoumuksillaan siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa
12. Vastuullista kuluttamista	3. Muovitiekartta	Muovin kestävä kierrätystä poikkialaisesti vauhdittava kansallinen ohjelma
13. Ilmastotekoja	1. Uudistettu ilmastolaki	Puitelainsäädäntö kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä
13. Ilmastotekoja	2. Toimialojen vähähiilisyystiekarttatyö	Teollisuuden alat edistävät vapaaehtoisilla sitoumuksillaan siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa
13. Ilmastotekoja	3. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma	Maankäytön, metsätalouden ja maatalouden päästöjen vähentäminen, hiilinielujen aikaansaamien poistumien vahvistaminen sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen osana Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden ja EU-velvoitteiden saavuttamista
14. Vedenalainen elämä	1. Kansallinen meripolitiikan toimenpideohjelma https://vnk.fi/meripolitiikka	Itämeren suojellaan, meriklusteri ja merellinen tuotanto ovat kestävällä pohjalla
14. Vedenalainen elämä	2. Ravinnekierron toimenpideohjelma	Suomeen mahdollisimman korkea ravinneomavaraisuuden aste edistämällä mm. jätevesien ravinteiden ja

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		orgaanisten aineiden talteenottoa ja hyödyntämistä
14. Vedenalainen elämä	3. Vesisuojelun tehostamisohjelma	Mm. parempi vesitalouden hallinta maa- ja metsätaloudessa ja vesistöjen kunnostus. Ohjelma luo jatkuvuutta vesiensuojeluun
14. Vedenalainen elämä	4. Vaelluskalakantojen elvyttämishjelma NOUSU	Kansallinen ohjelma vaelluskalakantojen elvyttämiseksi keskittyen erityisesti kalojen kulkumahdollisuuksien parantamiseen, nousuesteiden poistoon tai muuttamiseen kalojen kululle soveltuviksi
15. Maanpäällinen elämä	1. Uudistettu luonnonsuojelulaki 1.6.2023 alkaen	Lajien, luontotyyppien ja luonnon tarjoamien tärkeiden palveluiden turvaaminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, tieteellisen Luontopaneelin toiminnan turvaaminen
15. Maanpäällinen elämä	2. Helmi-elinympäristöohjelma	Suomen luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen
15. Maanpäällinen elämä	3. METSO-ohjelma	Metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantumisen pysäyttäminen sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen
16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta	1. Kansallinen perus- ja ihmisoikeus toimintaohjelma	Perus- ja ihmisoikeusrakenteiden vahvistaminen ja oikeuksien toteutumisen

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisällytetään parhaillaan valmisteilla olevaan uuteen valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		seurannan kehittäminen Suomessa
16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta	2. Kansallinen demokratiaohjelma 2025	Kansalaisyhteiskuntaa ja osallisuutta edistävät toimet, sateenvarjo ministeriöiden demokratiaa edistäville hankkeille – uusi ohjelma valmisteillaan
17. Yhteistyö ja kumppanuus	1. Kehityspoliitiikan ylivaalikautinen selonteko 2021	Tuloksellinen toiminta kehityspoliitiikan päätavoitealueilla sekä läpileikkaavissa tavoitteissa tukee kehittyviä maita Agenda2030 tavoitteiden saavuttamisessa – uusi kauppa- ja kehityspoliittinen selonteko valmisteilla 2024
17. Yhteistyö ja kumppanuus	2. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2020	Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita ovat ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön edistäminen, monenkeskisen yhteistyön vahvistaminen, globaalin vastuun kantaminen ja rauhan rakentaminen – uusi ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko valmisteilla 2024
17. Yhteistyö ja kumppanuus	3. Verotus ja kehitys –toimintaohjelma 2020-2023	Tuetaan kehittyvien maiden pyrkimyksiä vahvistaa omia verojärjestelmiään ja saada äänensä kuuluviin myös globaalin veropoliitiikan neuvotteluissa